

Herri telebistak, bertatik bertako apostua

IZAZU
NITZAZ CUPIRA

5

Etcon
preciso
ala es

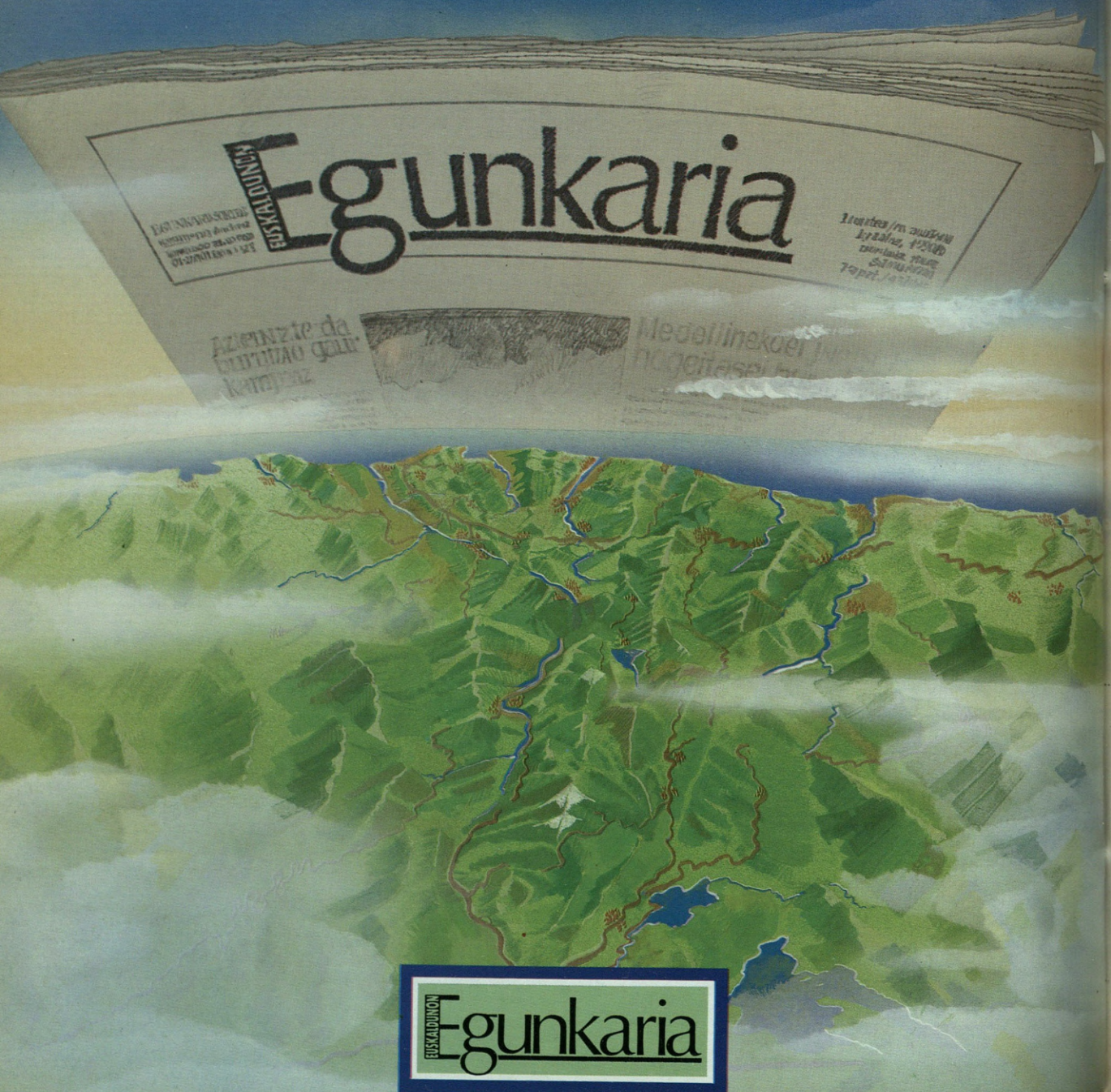
VILINCH

BERTSO PAPERAK

DIHARTZUNIK GABEKO SAIOA

Euskal Herriko Egunkaria

Zire Egunkaria

Kristautasuna eta politika

GURE gotzai den Jose Maria Setienen azken pastoralak eztabaida sortu du. Egunkarietan irakurri du-dan eritzietako batek hauxe zioen: *Setienek kasu gehiago egin diezaiola Elizari eta gutxiago politikari*. Iritzi honekin ez nago ados eta onodoren datozen lerroak idaztera ausartu naiz.

Nire iritziz, politika egitea ez dago kargu politikorik dutenen eskutan bakarrik, politika egitea gizarte hau aldatzen eta hobeagotzen saiatuko diren guztiengan ere badago. Era honetan, gizarteko mugimendu guztiek egiten dute politika, baina horrek ez du adierazten, alderdi politiko baten kide izan behar dutenik. Demokrazia gizarte osoaren partaidetza datza.

Behar, behar dira pertsonak erabat politikaz arduratuko direnak baina beti zaindu behar da, gehiegizko botere delegaziorik izan ez dezaten.

Eta kristautasunaz zer esan? Ba kristau guztien oinarri dela elkar maitatzea eta elkar laguntzea eta nos-

ki, gizarteko arazoak konpontzen saiatzea; eta hau lortzeko derrigorrezkoa da politika egitea. Kristau guztiok, horien artean Setien, egin behar dugu politika, baina, lehen esan bezala, horrek ez du suposatuko behar alderdi politiko batetako partaide izan behar dugunik.

Esan genezake, politika egitea (lehen aipaturiko zentzuan) beharrezkoa dela kristau izena daramagun guztiontzat.

Xabier Huizi Egileor (Hernani)

Elorza agitadorea

ASPER asper eginda bago zu bezalako agitadore legaleez. Ez zaitut jasaten. Biktimarena egiten egun osoa. Ez al zara bada, Donostiako alkate? Ez al dakizu zein gogorra den udal politikarien bizitza? Zinegotzitan ez al zenion barrerik egiten euskaldunon artean arraultzekadaka aritzeari? Badakizu politika ez dela errenta, baina *ez dago bemandik mugituko nauenik*.

pentsatzen duzu. Donostiaren etsaia zara, donostiarrren etsai.

Orain Herri Batasunako zinegotziei erantsi nahi diezu Konstituzio plaza garbitzeagatik zerga berezia. Bista lausotzen hasia zaizu? Noiz ordainduko ditu zure alderdiak (baina zure alderdiak, ez Gobernuak) poliziak pilotakadaka lehertarazitako begiak? Duela gau batzu kontrol nazkagarri batetan galdutako hiru ordu laurdenak eta inolako arrazoirik gabe pasatako beldurra?

Zein ari zara engainatzen? Ez al zaizu iruditzen honez gero nahikoa bananduta dagoen gizarte hau hainbat eta gehiago banatzen saiatzen ari zarela? Ez ote zara arrazista itxuragabeko bat?

Jakin beharko zenuke batzuren batzuk, horrenbeste kostata ikasi dugun euskara, gizartea batutzeko bidea izan daitekeela, eta lotsa eman behar lizuke hiri elebidun baten alkate elebakar izan eta aldarrikatzen ariteza, trufa egitea. Ez dugu zu bezalako salbatzailerik nahi. Alkatetzatik ere egin daiteke terrorismoa eta horretan ihardun duzu azken

bolada honetan. Politika zure alderdiaren interesetara moldatzen ari zara. Ez dago gehiago esan beharrik.

Luis Gimenez (Donostia)

Data zuzentzen

JOAN den asteko alearen azalean, traskripzio akats baten eraginez, otsailaren 2ko data jarri beharrean otsailaren 26koa agertu zen. Orriz orrikoa, berriz, zuzen jarrita zegoen. OHARRA: Sail hau, aldizkarian azaldutako edozein gairi buruz edota interesgarri litekeen beste edozeini buruz, ARGIAko irakurleak adierazi nahi duena idatziz jasotzeko txoko irekia da. Gutunak ez du inoiz mila karakter (folio erdi, espazio bikoitzean) baino gehiago izango; bertan, igorlearen izen-abizenak eta kaleratu nahi duen sinadura agertuko dira, gehienez lau hitzetako titularrarekin batera. Gutun hauek ARGIA, 1 eta 2 pabiloiak, Industrialdea, 20160 Lasarte-Oria helbidera bidali behar dira.

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

(astekaria eta urtekaria jaso nahi ditut etxean)

IZEN-DEITURAK

TEL

HELBIDEA

HERRIALDEA K.P

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

KONTUAREN ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

HEGO EUSKAL HERRIA

9.750 pezeta

IPAR EUSKAL HERRIA

640 libera

ESTATU ESPAINIARRA

9.750 pezeta

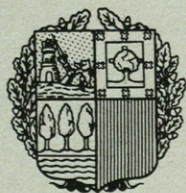
BESTE ATZERRIAK

12.800 pezeta

AIREZ

20.200 pezeta

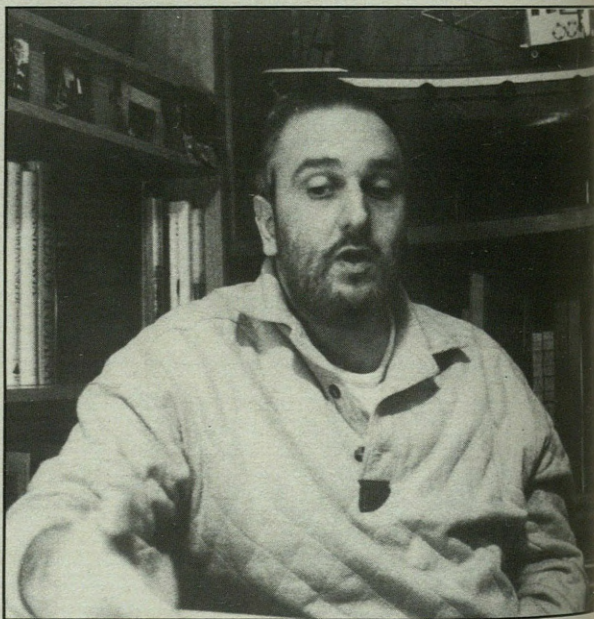
6. Politika kronika. IÑAKI ZUBIONDO.
8. Euskadiko Ezkerra V Biltzar Nagusiaren atarian. Garai batekoa berreskuratzeko saioa egin nahi du Euskadiko Ezkerrak. GARBOÑE UBEDA.
10. Politika ttantaka.
12. Nazioarteko kronika. LUKAS MARTINEZ.
14. DOSSIERRA: Mamu zaharraren loratzea Europa berrian. XABIER LETONA.
20. Nazioarte ttantaka.
22. Herri Olinpiaden zirrara. AINHARA ZUAZABEITIA, MAITE LIZARRAGA.
26. Donostiako Onkologia Institutuko Genetika Sailaren hertsierak polemika biztu du. Genetika, gero eta erabiliagoa. AMAGOIA IBAN.
30. Herri telebisten apostuak zutik dirau Euskal Herrian. Inguruaren irudi karratuak. MYRIAM GARTZIA.
34. Xabi Otero: «Bidaietako argazkilaria baino gehiago, argazkiak egiten dituen bidaiaria naiz». AMAIA NABASKUES. ARGAZKIAK: KUANTXU OSKOZ.
40. Kultura kronika. JOSU LANDA.
42. Eibarko XV Antzerki Ihardunaldiak, Unibertsitatetik kalerako bidean. RITXI LIZARTZA.
44. Gaur egun, beren zeregina lehiaketetara bakarrik mugatzen da.
Bertso paperak, norabide ezean. JOXI GOIKOETXEA.
48. Txalaparta etxeak kaleratu du Patxi Zabaletaren lehen antzezlan. «Nafarroako azken mariskala, inguruko egoerari lotutako lana». IÑAKI CAMINO.
50. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
52. Kultura ttantaka.
54. Astegiroa.
63. TXT.
66. Nora zoazte gorrak?. IÑAKI URIA.

Eusko Jaurilaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

HERRI TELEBISTAK: Herri telebistei buruzko azken berria Andoaingo Kanal On-en berrigortzea izan da. Mugimendu honek, duela urte batzuk hedatu izan arren Euskal Herrian, lehen pausuak besterik ez ditu eman oraingoz. Zazpi dira herri informazioa hedatzeko espresibide hau erabiltzen duten telebistak. Dena den, euren artean ematen diren testuinguru desberdinek euren arteko elkartasuna muriztu dute. /30

XABI OTERO: Asko bidaiatu izan du Xabi Otero argazkilaria bere lana dela eta ez dela. Iruñean jaio izan arren, San Adrinakoa dela dio gizon honek. Afrika, Kanada eta Euskal Herriko bizitza bere argazkietan isladatu dituen honek Mali eta Labrador dituen helmuga zehaztuenak. Hala ere, plazerragatik bidaiatzen duela dio, ez lana egitearren. Garbi dago, hala ere, gero eta ospe gehiago lortzen ari dela nafartar hau. /16

DOSSIERRA: Aspaldiko mamua berrindatzen ari da Europa guztian. Arrazakeria eta faxismoaren hazkundera nabarmena da, eta horiekin batera arrazakeria eta xenofobia. Eskuin muturraren erasoak direla eta, atzerritarrek, eta Hirugarren Mundukoak batez ere, gero eta zailagoa dute European bizitzea. Duela bizpahiru hamarkada industrializazio prozesuan lagundu zuten haiek, gaur egun bazterrean geratzen dira. /14

Lampian da.

*Yan maite nuben
ain biyotz gurtit,
juan zan Donoxtitic:
orain neregandican
iruliyun dago,
bañan goguan dacet
juan bañan lenago,
itza eman cirila;
demora guchi barrun
etorric zala.*

*tristetazun aundi bat
juan zan enguerotie,
senti det gueroztic:
derro daquit ordia,
beriz neregana,
etorritzen danian,
ain maite derana,
portico naicela;
goizaren etorveran
choviya beela.*

*Denatuba nago
etorri deriyen,
alegra nariyen:
contentu bicico naiz,
andican auarera,
maiterho nariaren,
edertazuniera,
ichutuba oso;
emango digocet bay,
milla larttan ego.*

*Dagolarican ere
nigandie irulit,
icurten det belit:
erritican juan arren,
orotitatie ecin;
cerubaren erdizian,
izar butec becin
arguitazun aundiz,
nere penhamentuban
eguiton du dir diz.*

BERTSOLARITZA: Garai batean, erromerietan, ferietan eta jendea bitzen zen tokietan eros zitezkeen bertso paperak. Horrela jabetzen zen jendea inguruko gertaera eta kontuez, eta bide batez, bertsoak ikasteko nahiz kantatzeko aukera izaten zuen. Gizarteak aldatu egin da eta bertso paperen zeregina, gaur egun, lehiaketetara mugatu da. Hauetan, irabazleen izenak ezagutzen dira, ez bertsoak, eta jendeak ez ditu ikasten, ezta kantatzen ere. /44

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Josu Landa, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarza.

Bilbon: Joseba Azpeitia, Jose Mari Egaña, Myriam Garcia, Xabier Letona, Ermiñe Madariaga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Jon Olaizola, Xabier Zabaleta.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.

Kolaboratzaileak: Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Enbido, Elhuyar, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Imanol Murua, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Bota Puntuba, R. M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegi, Iñaki Uri, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Ramuntxo Sagarazu.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

Masailak gorrituta

JESUS Aizpunek ez daki jada zer egin Urralbururekin. UPNko lehendakariak hitzarmen politikoa lortu nahi du Nafarroako Gobernuan. Aurreko legealdiaren moduan nahiko luke gobernatu. Gabriel Urralbururi, ordeza, pasatu zaio hasierako etsipena. Nafarroako Gobernuko lehendakari izateari utzi zionean belarriak makurtu bazituen ere, orain ez dago Juan Cruz Alliri ezertxo ere barkatzeko prest. Egungo Lehendakariak barkamena belauneko eskatzea gustatuko litzaioke Gabriel Urralbururi, «*konfidantza erakustea*» hark nahi duenari baietza esanda.

Oraingoz, akordio puntualak baizik ez dituzte lortuko, denak ekonomia eta aurrekontuei lotutakoak. Gabriel Urralburuk ahozabalutzen du beti Jesus Aizpun. Egoskor jartzen hasiz gero, Juan Cruz Alli Nafarroako Gobernuko lehendakariak abuztu aldera autobideari buruz esandakoak gogorazten bait dizkio Urralburuk. Eta Aizpuni, (ez bait daki gezurretan, politika sentimentuekin bakarrik bait daki egiten), gorritu egiten zaizkio masailak. Horrelakoe-

tan aurkariari begietara zorrotz begiratu beharrean, isildu egiten da. Eta Urralburuk irabazi egin duela uste du. Allirekin topo egiten duen arte.

TERMINOLOGIA

Zintzurra. *Komeni ez diren hitzak iragazten dituen gorputz atala.*

Jose Luis Corcuera Estatu espainiarreko Barne ministroa ez da inguru hauek aztoratzera heldutako 'abenturazale' bakarra. Haren izenez bataiatutako legeak, egin zaizkion purrustadak alde batera, uste baino segida handiagoa du. Atxiloketa masiboak, goi karguek elkarri egindako losintxak eta pozarren emandako zorionak adierazgarri. Jende asko zen geratatu denaren beldur. Orain dela gutxi burutu diren atentatuei ordagoa luzatuko zitzaielako jakina zen. Logikak agindutako gauza. Orain arte horrelako enbidoari ordagoka erantzun izan bait zaio beti.

Hau ez da ETaren 'azken kondarrak' suntsitzeko operazioa. Daniel Vera Bizkaiko gobernadoreari ere ezagun zaio esaera zaharrak aipatzen duen urrutiko intxaurren kontua. Ez omen da triunfalismorik egin behar. Ez da urrezko danborra merezi duen operazioa; *razzia*ren antza handiagoa du honek. Ez du axola, atxilotuari emandako kolpeak agerian uztea. Ez du axola atxilotuetariko bat ospitalera eramateak. Ez du axola nor kakazten den. Edo bidenabar, nahita kakazten dira bazterrak. Arrazoiak izateak bat ere garrantzirik ez du. Frogak ez bait dira kontuan hartzen. Galdetu bestela, «Euskaldunon Egunkaria»-n. J.J. Txabarri, joan den astean, «Euskaldunon Egunkaria» eta ETaren loturaren hipotesiaz mintzatzen zitzaion ARGIAri. Ba al zuen akaso, Ertzantzak aurrerago burutuko zuen operazioaren berri? Aldapa modu errazegian xamurtzen ari al zen Eusko Jaurlaritzaren ize-nean?

Giza eskubideen aldekoek ere badute zer kontu kasu hauetan. Badute zertan ez isildu. Eta garraisi isilak nahiago baldin badituzte, garraisi hau ozenegia da zintzurretik ezin pasatu uzteko.

UPN ko lehendakariak madarikazio besterik ez du Juan Cruz Allirentzat. Hari esker ditu hankaz gora amets guztiak Jesus Aizpunek. Baina jakin badaki Allik lagun asko duela. Jarraitzaileak ugaltu egin zaizkiola. PSOE-rekin ez bada, badakiela lortu beharrekoa beste bideetatik lortzen. Azkenengo laudorioa Jose Maria Satrustegik eman dio «Navarra Hoy» egunkariak otsailaren 2an egindako elkar hizketan: «*Allik bakarrik eramandezake euskara bere esparru propioa, kulturara alegia*». Jesus Aizpunek, bada ez bada, bere alderdira lagun zaharrak ekartzen hasi da, garai batean UCDkoak izandakoak, esate baterako. Hauek noski, ez dira Allizaileak. Saltsa politak biz daitezke Aizpuni masailak gorritzen hasi eta koloreak bajatzen ez zaizkionean. Allik ez bait du politika sentimenduen arabera egiten.

UDALETAN bide okerretik doaz gauzak. Eskrupulurik gabeko hitzarmenak garestiak dira. Oposizioko alderdiei, disimulatzeko besterik ez ba-

HBko
ordezkariak,
Moncloako
jauregira
helduta,
Aljerian
utzitako elkar
hizketari
berriro hel
diezaion eskatu
diote Felipe
Gonzalez Estatu
espainiarreko
lehendakariari.
«ETAren
ahalmenari
garrantzia
kentzea
gizarteari
iruzur egitea
dela» aipatu

dute. Eslovenia, Kroazia eta El Salvadorreko kasuek negoziaketaren bidea berresten dutela. Xabier Arzalluzi ez zaio «denboraren logikatik kanpokoa» iruditzen negoziaketarena. Hark keinu moduan ulertu ditu bai gutuna eta, bai hilaren 8rako manifestazio deialdia eta bai ETAK azken aldian burututako atentatuak ere. «Denok dakigu —dio Arzalluzek— ETAren txantailaren urtea zela 92a, baina txantaila zuzen eta ozena egin nahi izan balute beranduxeago egingo zituzten ekintzak». Zerbait gertatzen ari dela dio Arzalluzek, «ez da ohizko egoera hauxe».

da, kasurik ez egiteak bere ondorioak ditu. Ez bait da bidezkoa gustoko ez diren alderdiak besterik gabe bazter-tzea. Ezusteko loturak sortzen dira, gerora indar handia izan dezaketenak. Aste hauetan Audio eta Eibarko kasuak ezagutu dira. Bietan EAJ da tartean. Dena den, badira prentsak plazaratu ez dituen kasuak ere, oraingoz isilpean daudenak. Gipuzkoako Batzar Nagusietan gertatzen dena ere bada horren ispilu.

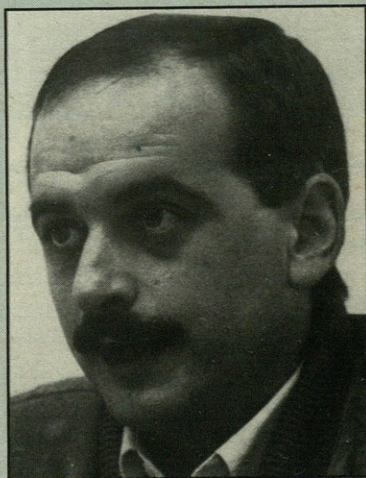
Iñaki Zubiondo

E R D I Z E R D I

Txabarriren hipotesiak

URTE eta bi hilabete daramagu lanean eta isilik jasan dugu gutaz esan den hainbat pitokeria. «Euskaldunon Egunkaria» plazaratu aurretik bazekiten herri honetako buru argi batzuek gurea egunkari

oso sektarioa izango zela. Egunkaria plazaratu berritan bazekiten joera zabal horretan gutxi iraungo genuela. Hamaika hilabetez goizero kanean egon ondoren Diputatu Nagusi bati entzun behar izan nion euskal instituzioek ez ziotela «Egin» egunkariari bigarren izparringi bat subentzionatuko euskaraz egonagatik. Eta orain Joxe Joan Gonzalez Txabarriri orriotan irakurri behar diot «ETA edo MLNV delakoa -Euskaldunon Egunkariaren- atzean baldin badaude ez da akordiorik izango». Eta aski dela iruditu zait, nahikoa.

PELLO ZUBIRIA

HIPOTESITAN mintzo

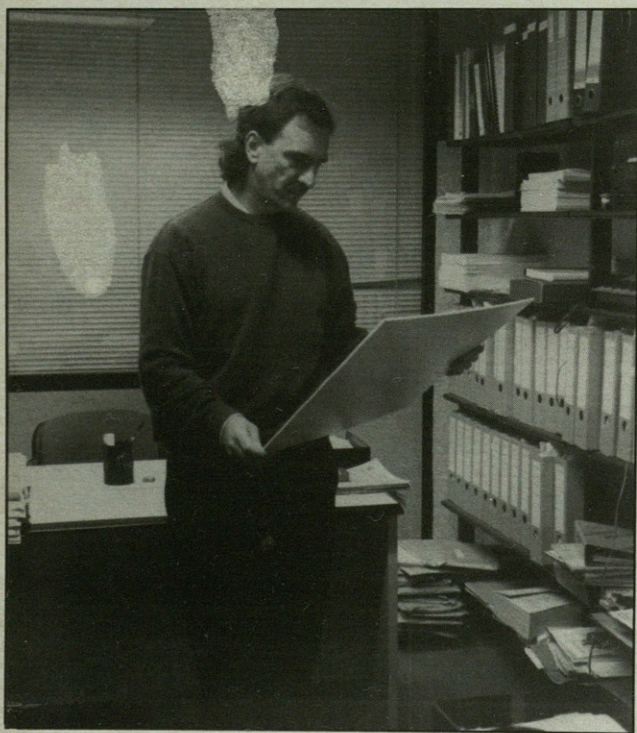
omen da Txabarri. Hipotesitan aurreratzen dio delito baten jabetasuna kanean mugitu behar duen egunkari bati. Hipotesitan haizatzen du ETArekiko lotura goizero irakurlearen 85 pezetak edo 4,5 liberak espainolezko eta frantsesezko egunkari indartsuekin borrokatu behar dituen euskal egunkari bakarraren kontura. Hipotesitan aipatzen die ETAren mamua lehendik ere euskaraz publizitatea egiten uzkur ibiltzen diren enpresei. Eta ETAren bila polizia eta auzitegiek lana ongi egiten ez dutelakoan noizean behin edozein GAL itxuraren pean azaltzen diren mozorrotuei ere hipotesi atsegin bat eskaini die Txabarririk. Jakin beza Txabarririk gure seme-alaba tikiak atzodanik badakitela badabilela mundutik Txabarri izena duen fanfarroi gaizto bat, eta kasu eman behar dutela harekin.

HIPOTESI baino askoz gauza zehatzagoak kontatu nitzake Joxe Joan Gonzalez de Txabarriz eta bere gorrotoez. Eta nik baino askoz gehiago beste batzuek. Isilik nago, isilik gaude, eta badaki berak halako harrokeriaz manejatzen dituen diru publikoak moztuko ote diren beldurrak mirari asko egin ditzakeela. Baina ez diot ametitzen gure atzean ETA omen dagoen hipotesiarekin halako fribolitateak egitea. ETAKoa izatea edo ETAKo kideei laguntzea espetxe zigorrez ordaintzen da, eta ez «akordiorik ez» batekin. Eman eta uka itzazu zure nahieran diru publikoak, euskalduntze- alfabetatze modu berri bat antolatzen baino gehiago lehendik daudenak lehertzen saia zaitez, entxufa itzazu zure senideak administrazioan, baina eguneroko prentsaz egin zenuen apostu burugabearen porrota ez ezazu besteren kontrako alkauetekeriaz estali.

Euskadiko Ezkerra V Biltzar Nagusiaren atarian

Garai batekoa berreskuratzeko saioa egin nahi du Euskadiko Ezkerrak

Dagoeneko eginak dituzte Biltzar Nagusirako prestakizunak. Bilerak ere burutu dituzte hainbat herritan. Eszizioaren larrialdia baretu delarik, indarrak berreskuratzera jo nahi dute, garai bateko sinesgarritasuna lortu. Politika lerro nagusia zehazten ihardungo dute batik bat otsailaren 8an. Helburuen artean, nazio planteamendua argitzea eta alternatiba ezkertiar originala sortzea dira nagusienak.

Otsailaren 8an egingo du EEK V Biltzar Nagusia.

BILTZAR Nagusi honetarako deialdia egin zenean helburu arras desberdinak ziren tartean. Orduan «Añamendi-koen eta «Berritze Demokratikoa»ren arteko tira-birak puri-purian zeuden. Arazoa auzietara eramatea posibilitate bat baizik ez zen, eta horren aurrean, Biltzar Nagusia gaitz guztien sendagaia izango zela uste zuten. Gauzak heldu diren lekura helduta, beste helburu bat du orain bilerak. EEK garai batean izan duen zentzua berreskuratu nahi dute.

Orain dela gutxi arte, EE-koen kezka galdera baten inguruan zebilen. Gaur egun EEK zentzurik ba ote duen erantzun beharra zegoen. Baiezkoa emateko arrazoiak hasierako filosofian aurkitu dituzte. Pello

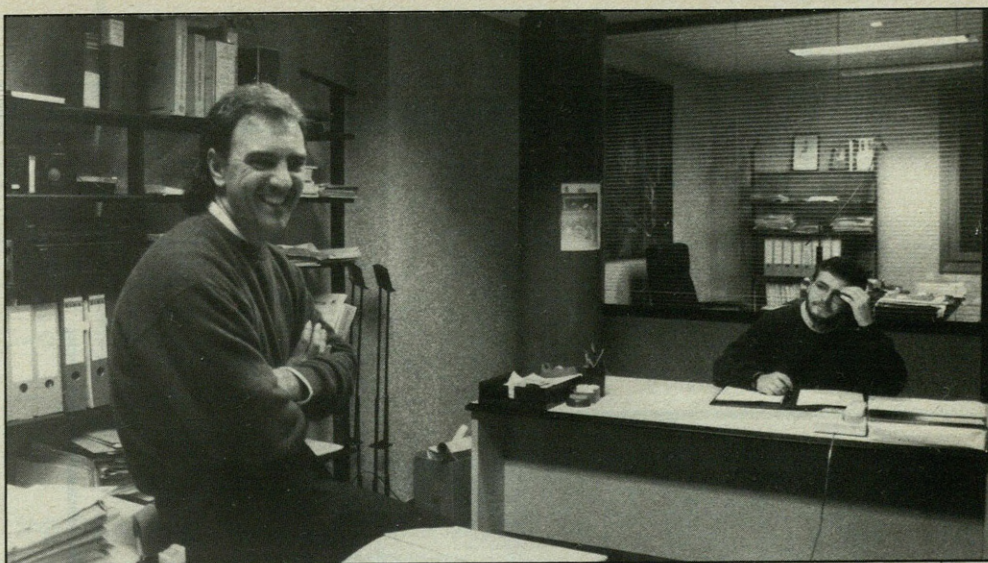
Arrizabalagak azaldu digun legez, «Sozialisten eta komunisten arteko etena gainditu behar zela gertatzen. Orduetik bona, denborak arrazoia eman digu sinesmen borretan». Bestalde, «ezkerra eta abertzale-tasuna batean bildu behar zirela esaten genuen, ezker berezia sor zitekeelakoan. Sintesi hori lortu dugula uste dugu. Beraz, merezi du aurrera jotzeak». Muina hori bada, diskurtsoa berri-tzea falta dela dio Arrizabalagak.

Bi abertzale mota

Biltzar honetan politika lerro nagusia zehaztuko dute EEkoek. Politika sektorialak gerorako utziko dituzte. Bi dira batik bat, politika lerro nagusi horren barruan, gauzatu nahi dituzten oinarriak. Horietariko bat Euskal Herria nazio gisa eraikitze-ko proposamenean datza. EEren ustez abentura independentistak baztertu egin

behar dira, «pobreziara gar-
ramatza asmo horrek. Eus-
kal Herria zatitu baizik ez
dute egiten. Ukraina eta
Kroaziako esperimentuak
abantzi egin behar dira».
Apostua autogobernuaren
inguruan egiten dute. Au-
tonomia garatu behar dela
dio Arrizabalagak.

Autodeterminazio esku-
bidearen aldekoak dira,
baina «dinamikoa behar du
izan». EEko eraketa ardu-
radunaren ustez ez du zen-
tzurik «autodeterminazioa
planteatzeak independen-
tzia bai ala ez esateko».
Zentzu horretan, «poztan
gara EAJk ere gauza bera
pentsatzen duelako». Beraz,
hau oinarritut hartuta, bi
abertzaletasun mota be-
reizten dituzte EEkoek:
haiena eta EAJkoena bata,
eta «abentura independen-
tisten aldekoa» bestea.

Pello Arrizabalaga EEko eraketa arduraduna ibili da Bitzarra prestatzen herriz herri.

Gonbaraketa honetan arra-
zoitzen dute ere Eusko
Jaurilaritzako partaide iza-
tea. «EEk PSOEren eta EA-
Jren sintesia egin nahi du.
Gainontzekoak, —EA, EUE
eta HBri buruz— abentura
independentistetatik abiatu

dira». Zehaztaper txiki bat
egin nahi izan du Arrizaba-
lagak: «EUEkoak ezagutzen
ditut, eta ez dut uste horre-
lako joeraren aldekoak di-
renik. Haiena mugimendu
taktikoa bakarrik dela uste
dut». Nazio eraikitze lan ho-

rretan pauso berri bat ema-
na dutela dio, «Euskal He-
rriko esparruaren baitako
alderdiei ezezik, PSOE eta
PP bezalako alderdiei gon-
bitea luzatu diegulako».

Sozialismo originala sor-
tzea da bigarren oinarria.
«PSOERI dei egiteak ez du
esan nahi organikoki ba-
tzearen aldekoak garenik,
gure planteamenduak hori
esan nahi zuela pentsatu
izan bada ere». Arrizabalak
dioenez, PSOE ezkerreko
zati baten jabe da, «baina ez
du pentsatu behar ezke-
rraren ardatza denik». Bere
ustez, ezkerre, PSOE, EE,
sindikatu eta HBko base
konkretu baten baitan ez-
kutatzen da. Ezkerrearen
hainbat balore berreskuratu
nahi dituzte: «esate batera-
ko, zintzotasuna, politikan
aspaldi honetan zalantzan
bait dago».

Internazional Sozialistan
sartzeko asmotan dabilta.
Partaidetza eskatua dute eta
erantzunaren zain daude.
Eragozpenak PSOEren al-
detik helduko zaizkio EEri.
Internazional Sozialistan,
lehenbiziko sozialitekin ar-
gitzeko eskatu diete.

Esfortzu berezia eskainiko zaio Gipuzkoari

Liskarrak baretzen doazen neurrian,
gero eta lasaiago dabil EE Gipuzkoan.
Ez dira horren trakets irten estualditik.

Eszisioa gertatu aurretik, Gipuzkoa
EUEkoen esparrua izango zela zirudien,
bostehun bat lagunek gutxienez utziko
zuela EE, Aulestia eta Gurrutxagaren
aldamenera joateko. Oraingoz 150 dira
afiliazio txartela utzi dutenak.

Zinegotzien artean, erdia galdu dute.
Pello Arrizabalagaren ustez,
«eszisioarena gehiago izan da imajin
kontua numero kontua baino». Burutu
dituzten bileretan, (Donostia, Beasain,
Irun, Eibar, Lasarte, Zarautz, Arrasate)
erantzuna nahikoa ona izan dela azaldu
du Arrizabalagak: «Hasieran

Auñamendiren alde agertu ziren
hainbat bueltatu egin da berriro, eta
beste hainbat zalantzan dago». Pello
Arrizabalagaren ustez orain politika
propioa dutela frogatzen ari direlako
itzultzen dira; «lehen EAren menpe
geunden, ez genuen gure politika

egiten». Autobidearen postura jartzen
digu adibide gisa.

Izen handiko gipuzkoarrak EUEn
baldin badira ere, «giza potentzial
handia dugu». Gipuzkoan aposturik
handiena Xabier Olaberriekin egina
dute. Nafarroa, Bizkaia eta Araban ia
lehen bezala geratu dira gauzak.
Arrizabalagak ez du uste EUEk aurrera
egingo duenik, «EERI ez dio apenas ezer
kendu eta EAn ez dituzte ezertarako
nahi, Gipuzkoako Diputazioan edo
Donostiako udalean ez bada».

Ezkertokiekin ez dute aparteko
saltsarik izan, EEren izenean bait
zeuden. Hiru egoitzarekin dute arazoa.
Bata Oñatikoa da. Hura partikular baten
izenean dago. Bigarrena Donostiako
Usandizaga kaleko egoitza da, EUEk
erabiltzen duena. Epailen esku dago
ezkertoki honen arazoa. Zarauzko
ezkertokian txandaka aritzen dira, egun
batzuetan EEkoak eta beste egun
batzuetan EUEkoak.

Garbiñe Ubeda

E Z P A L A K

Besteak beste, Arantxa Arrutik, Patxi Bisquertek eta Gaizka Arangurek aurkeztu zuten independentziaren aldeko plataforma.

■ «BAI INDEPENDENTZIARI» PLATAFORMA FIRMA ESKE

«BAI Independentziari» plataformak aurkeztu berria du oinarritzat duen agiria, eta independentziaren aldeko sinadurak biltzen hasiko da. Eskubideen eta Herrien Askatasunaren aldeko Liga Internazionaletik abiatuta sortu den plataforma honek, abertzale guztiak independentziaren alde biltzea lortu nahi du. Arantxa Arrutik, Patxi Bisquertek eta Gaizka Aranguren aurkeztu zuten agiria plataformaren izenean. Arrutik adierazi zuenez, sinadurak Aberri Egunerako bilduta, Bruselara joango dira.

■ UPN ETA PSOE LIZARRAKO INTSUMISOA ASKATZEAREN KONTRA

LIZARRAKO udal plenoak ez du Javier Zurbano bertako intsumisoaren askatasuna eskatuko, PSOE eta UPNkoen botoei esker. HBk, CUE-LKBk eta EAK, askatasunaren aldeko proposamena aurkeztu zuten alderdiek alegia, «zer-

bitzu militarra egin nahi ez izatea-gatik, deliturik ez duela egin» uste dute, eta horregatik plenoaren apoioa eskatu zuten. Fernando Ederra PSOEko zinegotziak intsumisioaren aurka dagoela azaldu zuen, bere ustez «postura egoista eta insolidarioa» delako. Felix Armañanzas UPNko eledunak Armada piskanaka profesionalizatzearen alde dago, «Borondatezkoa bilakatzen denean, besterik izango da; bitartean legeak bete behar dira».

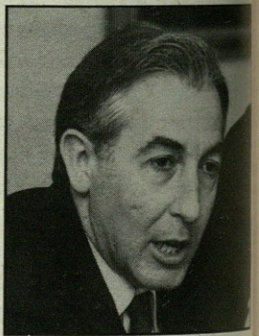
■ AZALPENAK ESKATUKO DIZKIO AZKARRAGAK CORCUERARI

JOSEBA Azkarraga EAKo Madrileko diputatuak Jose Luis Corcuera Estatu espainiarreko Barne ministroari azalpenak eskatuko dizkio Julio Hierro Zerbitzu Zentral Operatiboko buru jartzeagatik. Julio Hierro, Amedo eta Domínguez buru izan zen 1985 eta 1986 bitartean. Azkarragaren ustez, «erabaki hau demokraziari zartako bat ematea da, Hierroren onespenez joan bait zen Amedo Portugalera GALEkoak erreklutatzeraz».

«Abertzale izan gabe guregandik gertu direnak erakarri behar ditugu, gurekin bidearen zati bat egin dezaten».

Jakes Abeberri, Akitaniako hauteskundeetan abertzaleen zerrendaburua. Egunkaria, 92-I-26.

«Euskadik, hiri bat izango balitz bezala jokatzeko bideak behar du».

Joseba Arregi, Eusko Jaurlaritzako eleduna. El Diario Vasco, 92-I-28.

«Gesto por la Paz-en manifestaldia autodeterminazio eskubidearen kontra da».

Jon Idigoras, HBko Mahai Nazionalako eleduna. Egin, 92-I-30.

G O R D E T Z E K O A K

INFORMAZIO EZA SALATZEKO, HB, EA ETA PP ELKARREKIN

EIBARKO oposizioko alderdiek, (HBk, EAK eta PPK) bertako udaleko gobernu batzordeari (EAJ eta PSOE) informaziorik ez ematea leporatu diote. Orain arte oposizioko alderdiak bakoitza bere aldetik aritu dira informazio eza salatzen, baina orain, nonbait, egoera azken mugaraino heldu da eta bat egitea erabaki dute.

«Politikaren helburua arazoak konpontzea da, eta ez aurkaria zirikatzea».

Gonzalo Nardiz, ANV-EAEkoa, Sabino Arana sariaren irabazlea. El Correo Español, 92-I-27.

«Bilboko eta Pasaiaiko portuek ez dute Estatuaren tutoregoa behar».

Xabier Arzalluz, EAJko EBBko lehendakaria. El Mundo, 92-I-27.

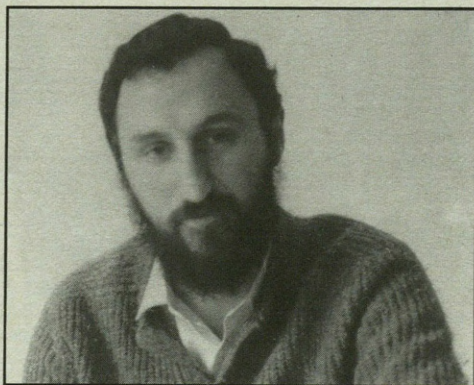
«PSOE ezinbestekoa da Gipuzkoan, gara dadin eta bakea lor dezan».

Jesús Egiguren, PSOEko Gipuzkoako idazkari nagusia. Deia, 92-I-28.

K A R T A J O K O A N

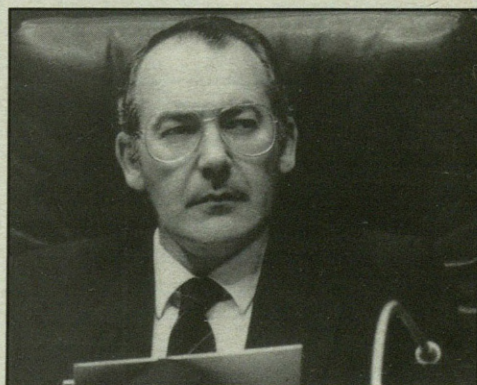
e n b i d o . . .

. . . o r d a g o !

XABIER OLABERRI

Nabari da EEkoek animoak nonbaitetik bildu dituztela. Argi zuten akaso, ezin zutela EAJ eta PSOEren itzalean luze iraun, eta bada ez bada ere, politika originala asmatzen hasi dira. Originala, edo behintzat, desberdina. Irurtzun-Andoain autobidearena atxakia polita da desberdintzeko, batez ere mundu guztiak egiten duelako. A-2 «txapuza» iruditzen zaie. Haien ustez, alternatibarik egokiena «lurpeko A-2» da. Juan Mari Bandres EEko lehendakariari, «alternatiba demokratikoa» iruditzen zaio, «teknikoki eta ekologikoki garbia, eta gainera biolentziaren arazoa ekiditen du» ●

JOSE ANTONIO ARDANZA

EEkoen alternatibak bazter guztietatik jaso ditu kritikak, HBtik ezik. Olaberri «jeloskeria politikotzat» jotzen dituen arren, Eusko Jaurlaritzako lehendakariak harrokeriak apaldu nahi izan dizkie EEkoei. «Norbait A-2 trazatuaren konplizea baldin bada, hura EE dela» gogorarazi die Olaberriari eta Bandresi. Eusko Jaurlaritzan gustorago zeuden seguru aski EEkoak isilik zeudenean. Ez da harritzekoa beraz, Ardanzak EEkoei erantzutea haien burua deskalifikatzen ari direla, eta ez dela hau «borren gai delikatuari helitzeko modua, ez bait da positiboa eta ezta efikaza ere» ●

«Moskuko» konferentzia Madrilen oraindik

EKIALDE Erdiko Bake Konferentziari Madrilen hasiera eman zitzaionean, konferentziaren zailtasunak azpimarratu arren, kanpai soinu gehiegi entzun ziren. Eta, neurri batean, arrazoiarekin gainera, arabiar eta juduak mahai beraren inguruan jartzea ez bait zen ahuntzaren gauerdiko eztula. Baina, orain bapo ikusten ari denez berba jario guzti hura —edo gehientsuena— gehiegizkoa izan zen, eta Konferentzia egon Moskun badago

ere, oraindik Madrilen dagoela esan liteke.

Egia esan, gatazkaren berezko zailtasunez gain, une honetan israeliarrek bizi duten hauteskunde egoerak ez dio mesede handirik egiten prozesuari. Une honetan israeliarrek eurek ere ez dute garbi nola jokatu, eta Yithzak Shamir beldur da laborek bere politikaz atera dezaketenekin. Shamirrek berak esan zuen ez zuela historiara pasatu nahi lurral-

de okupatuak itzuli zituen gizona moduan. Horrez gain, palestinarrek ere edozein aukeraz baliatu behar dute konferentzian beren ordezkaritza lortzeko eta haientzat ez da aukera txarra israeliarren nahasketaz baliatzea hori lortzeko.

Argi dago, palestinarren ordezkartzaren arazoa konpondu barik, bai diasporakoena eta baita Eki Jerusalemekoena, negoziaketek nekez jarrai dezaketela aurrera. Alferrikakoa

Georgiarrek monarkia berreskuratuko dute errepublikaren saltsa-maltsa eta ezinikusi guztien sendagai modura. Iragan astean Guia Txanturia eta Temur Zhorzholiani alderdi garrantzitsuenen buruzagiak (Alderdi Nazional Demokratikoa eta Alderdi Monarkikoa) Espainian izan ziren Jorge Bragation autogidari ohiarekin, koroaren oinordeko zuzenenarekin. Berarekin berba egitera bai, baina, uste moduan, ez koroa berari eskaintzeko baizik eta bere seme nagusiari, 19 urteko Irakli Bragationi. Bragation «aitak» 46 urte ditu eta georgiar agintarien ustez dagoeneko zaharregia da «erregetza ikasketak» behar bezala burutzeko. Errege konstituzionalak «berria batu eta, talde sozial eta politikoen arteko adiskidetzeari lortuko du». Eta jadanik munduan zehar paradigma bihurtu den Espainiaren kasua aipatzen da. Gamsakhurdia mamua guztiz uxatu bide dutenean, erregetzaren «mirariaren» erronkari berreldu diote georgiarrek 200 urte eta gero.

Zuzenbidea eta indarra Sahararen kasuan

MENDEBALDEKO estatu indartsuak saiatzen dira, behin eta berriro, beraien jarrera nazioarteko politikan zuzenbideak gidatua bezala agertzen. Ez da, ordea, horrela izaten. Orain duela urtebete, Golkoko gerraren garaian, Nazio Batuen Erakundea erabili zuten saraski militarren legitimaziorako, baina gaurtik begiratuaz, ez dago dudarik gerra haren motibazio inperialistez.

EGUNOTAN Saharan gertatuak adierazten digu zenbaterainoko indarra duen zuzenbideak nazioarteko politikan, eta ze mailataraino gelditzen den Estatu boteretsuen interesen eta indareriaren menpe: jakina denez, urtarila honetan egitekoa zen Sahararen Autodeterminazio Erreferenduma, herri honek Marokkoren menpe bizi edo independente izan nahi duen erabakitzeak. Nazio Batuen Erakundeak berak antolatu zuen Sahararako Autodeterminazio-prozesua, eta nazioarteko erakunde gorenaren Seguritate-Kontseiluak ahobatez erabaki zuen 690 errezoluzioa. Baina errezoluzio hau ez da bete, eta Sahararako Bake prozesurako iragarrita zeuden neurri guztiak, suetenetik hasi eta nazioarteko begiraleen lana, hautesleen errolda... neurri guzti horiek oztopatu egin ditu Marokkoko Hassanen gobernuak.

KARMELO LANDA

HERRI txikia da Saharakoa, 74.000 biztanlez osatua; 944 desagertarazi ditu Marokkoko poliziak azkenaldian, eta horien truke 120.000 «sahariar» berri sartu nahi ditu lurralde hartan, erreferenduma, noizbait egingo balitz, bere alde makurtzekotan. Nazio Batuen Erakundetik bidalitako 2.900 funtzionario eta begiraleen lana oztopatu eta ezindu egin dute.

Baina okerreza zera da: Mendebaldeko Estatu handiak, Estatu Batuak eta Europa bidenabar, makurtu egiten direla Marokkoren portaera horren aurrean. Espainiarren kasuan, «sahariarren lagun min» izatetik, Marokkorekiko interesak beste kontsiderazioen gainetik jartzera pasatu da egunotan PSOE, eta Europako Parlamentuan, adibidez, Marokkorekiko protokolo komertzialaren aldeko botua eman zuten oraintsu PSOEren eurodiputatuak.

ura, ekonomia, edo beste hainbat arazoren gainean hitz egitea. Berdintsu esan liteke lurralde okupatuen arazoarekin, eta horren adierazgarriarik onena izan zen Libano eta Siriak Moskuko ekitaldiaren hasierari emandako plantoi sinbolikoa. Bestalde, ezin ahanzi palestinarrentzat kaltegarri izan den gertakizuna, hots, eurak egon barik ere gainontzeko arabiarrek israeliarrekin eseri zirela.

Israelek, dena den, bere politika erasotzailearekin jarraitzen du eta asentamenduen politika bazterreratu beharrean, indartzen ari dira etengabe. EEBBek presio egiten diote maila horretan, baina hemendik hilabete batzuetara ikusiko da zein den bere benetako jarrera, asentamenduak aurrera ateratzeko erretentuta dituen

— SCE Txinako mugetan bertan dago, eta hark bereak eta bi egin beharko ditu kapitalismoaren bultzadei eusteko ●

10.000 milioi dolarrak (bilioi bat pe-zeta, eta 50.000 mila milioi bat libera) ematea ala ez erabakitzen duenean.

EUROPA aldean ere, azken hiruzpalau urteetako gertakizunen bolarak bere abiadura supersonikoarekin jarraitzen du, jakin barik bolada hori noiz eta nola baretuko den.

1972an Helsinkin egungo CSCeren (Europako Segurtasun eta Koopera-zio Konferentzia) prozesuari hasiera eman ziotenean, hango nork pentsatuko zuen handik hogeitertara erakundeak 48 estatu izango zituela. CSCE Txinako mugetan bertan dago, eta komunismoaren azken erraldoiak bereak eta bi egin beharko ditu kapitalismoaren bultzadei eusteko.

Lukas Martinez

Mamu zaharraren lo Europa berrian

Arrazakeriaren uholdea gero eta azkarrago ari da zabaltzen Europar zehar. Europa aberatsaren ekonomiak horren sendo ez dauden honetan, «errudunak» edonon bila daitezke, eta gaur egun, lehen eraikuntza ekonomikoaren oinarrietakoa izan ziren inmigranteak, traba bihurtu dira. Eskuin muturraren gorakada ere nabarmena da, eta zenbait datu beldurgarriak ere bai.

«**BARBAROAK** etxeko atean dauzkagu. Bihar bertan zure etxean egokituko dira, zure plateretik jan, eta zure emazte eta alabekin oheratuko dira». «500.000 langabetu baino gehiago daude Belgikan, beraz, zergatik utzi behar diegu atzeritarrei hemen egoten?». «Inmigranteak gehiegi dira eta danimarkarrak kokoteraino gaude horiek mantentzeaz». «Alemania alemaniarrentzat... Edonon eta edozein ordutan gero eta

sarriago entzuten dira antzerako esaldiak.

Europak, antza, ahaztu du jada historian zehar norbaitek inmigratzeko ohitura izan badu, horiek euro-parrak izan direla. Eta ez harrerako herrialdean lana egiteko bakarrik, hain zuzen. Menperakuntza izan ohi da helburu nagusienerakoa. Munduko bazter guztietara heldu dira britainiar, frantsez, espainiar, alemaniar, italiar eta abarrok.

Orain, Alemaniako kas-

kamotz naziak berba berri bat sortu dute emigranteen kontura «asmatu» berri duten entretenimenduaz, *suzitu* alegia: inmigrante bati, turkiarra edo Hirugarren Mundukoa gehienetan, gasolina eta su ematea.

Erresuma Batuko eskuin muturrak azken hilabete hauetan bideojoko arras adierazgarriak zabaltzen diturdu Alemania eta Suedian. Era eta izen askotako jokoak dira, horietako bat «Gasak bere lana bukatzen

Gero eta ugariagoak dira eskuin muturreko taldeak eta gero eta antolatua daude gainera.

atzea

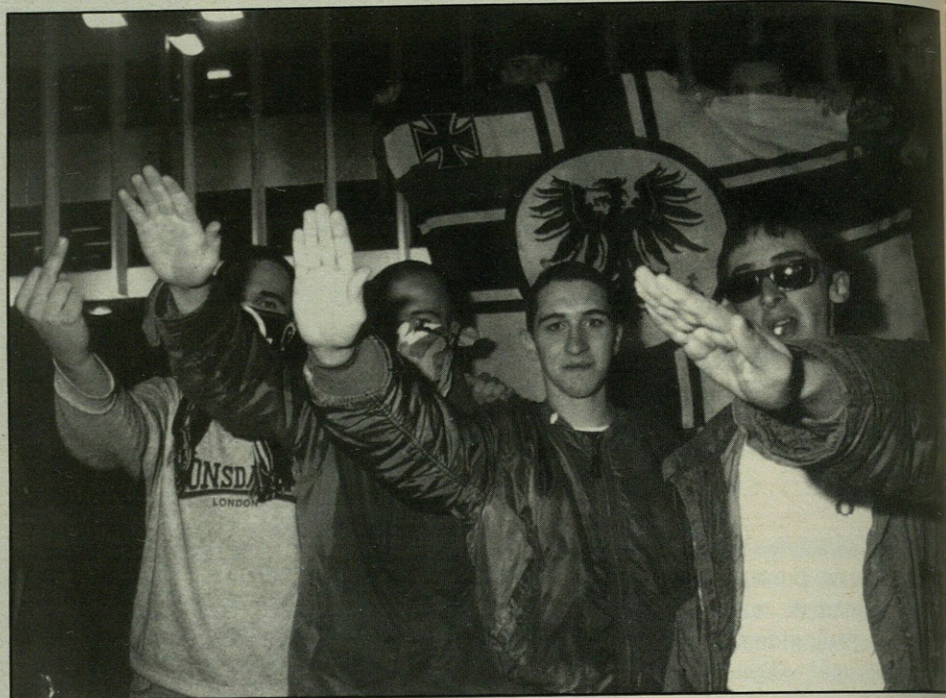
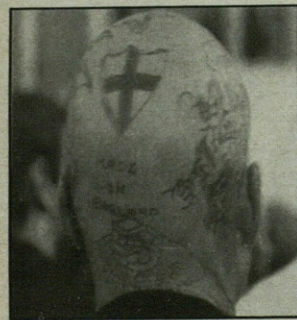
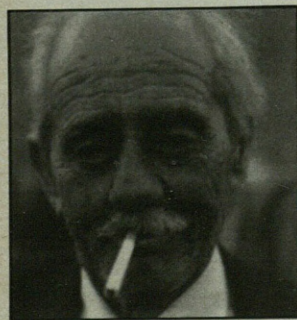
duenean irabaziko duzu». Joko honetan, puntuak lortzeko jokalariai turkuak, homosexualak, juduak edota ekologistak ezabatu behar ditu «*Deutschlan Über Alles*» (Alemania edozeren aurretik) himnoa entzunaz bat.

Ez dira kasu isolatuak, eta komunikabideek euren inguruan sentsazionalismo ugari egiten badute ere, errealak baino errealagoak dira. Oparotasuna eta askatasunaren Europar milaka eraso izaten dira arrazakeria dela eta. Alemanian 1991ko lehenbiziko hilabeteetan zehar 1.500etik gora eraso izan ziren, horietatik bi herenak lehengo Alemania Federalean. Erresuma Batuan, 1989an, 7.000tik gorakoak izan ziren. Eta erasoak goraka doaz urtero.

Zergatia? Gehientsuenean arrazazko gorrotoa. Magrebiarrak eta beltzak Frantzian eta Belgikan; turkiarrak eta ekialdeko europarrak Alemanian; asiarrak Erresuma Batuan eta Herri Behereetan; ijitoak Espainia eta Irlandan... Baina bidean gurutzatuz gero, baita edo-

Eskuin muturreko «Skinheads»ek Hirugarren Munduko atzerritarak dituzte «gogokoen», baina ez diete «muzin egiten» homosexual, prostituta eta beste gutxiengoei.

Europaraino gutxiago baino Espainian ere ugaltzen ari dira kaskamotzak; argazkikoak Madrilekoak dira.

zelako gutxiengo ere: eskale, arlote, homosexual, drogazale, prostituta, eta zenbaitetan ezkertiar mugimenduetako kideak ere bai.

1988an egindako Eurobarometroaren arabera (EKK egiten dituen inkestak) alemaniarak eta belgak dira

«besteen» ondoan bizitzea gehien kostatzen zaienak. Belgikan, ordea, kanpotarren aurkako erasoak ez dira inondik inora heltzen Alemania, Frantzia edota Erresuma Batuan hartzen duten mailara. Honen azalpena belgek gorrotoa modu zu-

zenezan azaltzen dutela da. Atzerritarra auzokidea izanda ere, gorrotoa muturren aurrean agertaraziko diote. «Barbaroak» dira, eta 1987ko behinbehineko gobernuak Barne Ministroak ere horrela izendatu zituen. Hori bai, prentsa eta giza eskubideen aldeko erakundeak gainera bota zitzaizkionean, onartu egin zuen «barbaro» hitza erabili zuela. «baina bere grekerako etimologian erabilia», eta orduan «atzerritar» bezala ulertu behar zela.

Aiparria da zein ohizkoak bihurtzen ari diren erasoak inmigranteentzat, eta hauek ere zenbait gauza «normaltzat» jotzen dituzte. Erresuma Batuan asiar ama batek maiz ikusten zuen nola bere bi semeek harrika eta tuta egiten zieten etxetik ateratzeari. Beste zenbaitetan

Gehiegi ikusi du, eta atzerritar helduak beldur handia dio kaskamotzari; horrez gain, inmigranteek gero eta arazo legal gehiago jasan behar izaten dituzte.

«Horiek kapitalismoaren arazoak dira»

EKIALDEKO herrialdeetako arrazakeria maila neurtzea ez da erraza, bai haietan bizi den atzerritar kopuru urriagatik, eta baita haientzat arrazakeria eta antisemitismoa, ofizialki, beti jo izan direlako kapitalismoaren arazo moduan ere. Baina Berlineko Harnesiaren erorketak laster argitu zuen «sozialismo errealek» ere gaitza bere baitan zuela.

Atzerritarrek gutxi izanda ere, herrialde haiek bizi duten ekonomia-bermoldatzeak, kanpotarrak gero eta egoera arriskutsuagoetan uzten ditu. Ekialdeko Alemania ohiean ugaltu dira batik bat atzerritarren aurkako erasoak.

1990ean, 200.000 atzerritar zeuden bertan eta horietatik 50.000 bakarrik baimen finkoarekin. Gai-nontzekoak behinbehin-nekoak ziren, lehengo

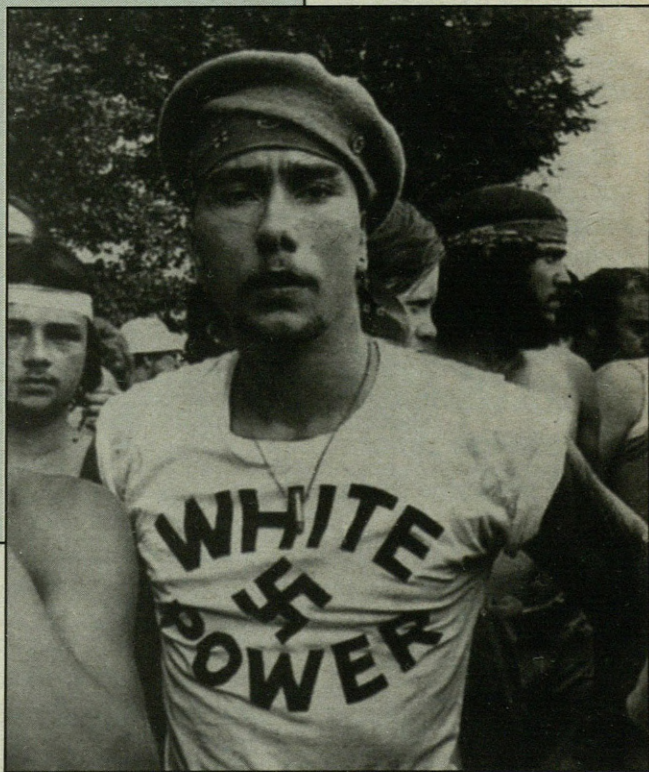
gobernuek kontratuen bidez Afrika eta Asiako «herrialde sozialista anaietatik» ekarritako langileak. Anaiak bai, baina langile horiek giza baldintzarik gabeko egoeretan izaten zituzten barrakoietan, eta lanik txarrenetan. «*Viet Nam-ekoari eutsi bage-nion, hemengoari ere eutsiko diogu*», zioen Hoyerswerda herriko egoitza batean erasotuta-ko vietnamdar batek.

Txekoslovakian gero eta eraso gehiago gertatzen ari dira, eta horietako batean ikasle vietnamdar talde bat erasotua izan zen, bi aldeetako heriotz emaitzekin. Eraso hauen ondoren, txekoslovakia-ko gobernuak 37.000 vietnamdarren epekako etxeratzea iragarri zuen. Bulgariako gobernuak ere neurri berdintsuak hartu zituen bertako 24.000 vietnamdarrekin.

Soviet Batasun ohian

ere antzera, eta gainera zenbait lekutan arrazakeria nabarmen bultzatzen duten taldeak sortu dira. Errusian Pamyat talde arrazista eta nazionalistak 40.000 kide ditu Moskun eta 30.000 San Petersburg-en (Leningrado ohia).

Hungaria eta Polonian, antza denez «ezkutuan» zegoen antisemitismoa azaleratu da batik bat.

Botere zuriak nagusi nahi du faxismoak.

denboretan ekialdekoak txiki uzten ari dira anaien «balentriak». Hauen joku gogokoenetakoa atzerritarrei «espaloiei haginka eginaraztea» da, eta atzerritarrek espaloia haginaren artean duenean goitik beherako ostikada gogor bat ematea.

bere etxeko atea kakaztu zuten. Eta ez zuen inongo salaketarik egin edo laguntzarik eskatu beren semeei

labanak jaurti zizkien arte, uste zuelako horiek jokaera normalak zirela eta ez zuelako besterik espero.

Erasoak modu askotara burutzen dira: atzerritarrek bizi diren egoitzen aurkako molotov koktelak, jipoiak, etxebizitza edo trenetatik botatzea, lehergailuak, txakurrak jaurtitzea umeak eskoletatik ateratzean, hilotzen aurkako erasoak... Alemaniako mendebaldeko *skinheads*ak ei dira basatienetakoa, baina azken

Azkenengo
Europar
hauteskundeetan,
EKko 7 milioi
pertsonek eskuin
muturreko alderdiei
eman zien botoa ●

Emaizta hagin guztien apurketa da.

Eraso hauen egileak milaka batzuk bestetik ez dira, eta ezin esan horiek gutxi direnik, baina horiena samur konpontzeko arazoa litzateke atzean populazioaren sektore esanguratsuak ez balituzte. Neonazi edo faxisten gehiengoa ez da «zikinkeria» horietan sartzen, etxeoandreak dira, bulegariak, langileak, irakasleak...

**■ Alemanian
1991ko lehenbiziko
hilabeteetan zehar
1.500 erasotik gora
izan ziren; Erresuma
Batuan 1989an
7.000tik gora ●**

Duela gutxi Alemanian burututako inkesta batek nahiko argi azaltzen digu eraso guzti horien nondik norakoa. Alemaniarren %34k (27 milioi biztanle) eskumaren joera erradikalak ulertzen ditu. Munduko Bigarren Gerra Nagusiaren ostean, 1948an, populazioaren %40k arraza batzuk besteak baino goi maila-

Alemanian, 27 milioi pertsonak hauen jarrera ulertzen du.

koagoak zirela uste zuen eta %50arentzat nazismoa errealitatera gaizki eraman-dako ideia ona zen. Gaur egun, oraindik %15k Hitler estatuburu ona zatekeela gerragatik izan ez balitz, eta

%30 «alemaniar arraza garbi-mantentzearen aldekoa da.

Baina ez dira alemaniar-rrak bakarrik, gizarteko estamendu askotan ematen den gauza da. Eta horien artean baita ere eliza des-

berdinetako zenbait sektoretan. 1990ean Italiako Milanen «Arioren ordena» go-raipatu eta, afrikarrak eta juduak mehatxatzen zituzten orriskak agertu ziren kaleetan. Bitartean Rábena-ko apezpikuak Europak islamaren pean erortzeko arriskua zuela zioen idazki bat plazaratu zuen. Idazki berean kultura, arraza eta erlijio desberdineko pertsonak elkarrekin bizitzeko ezintasuna azpimarratzen zuten.

Ez zen antzerako gauzak esaten zituen elizako pertsonaia bakarra, ordea. 1989an, Polonian auzi oso eztabaidatua izan zen Auschwitz kontzentrazio esparruan zegoen karmeliten komentua zela eta. Eliza katolikoaren buruzagiak, Glem kardinalak, juduak «komentu baren aurkako

«Barbaroak» nagusi Europan?

DAGOENeko «komunismoaren mehatxua» desagertu denean, xenofobia eta arrazakeriaren atzean dauden mugimenduek beren indar guztiak «barbaroen inbasioan» bildu ahal izan dituzte. Europaren etorkizuneko etsaia hegoaldetik ei datorkigu, eta neurriak hartzen ez badira «europar zibilizazioa kolokan dago».

Txantxetakoa badirudi ere, ideia horren zabalkundea Kontinente Zaharraren lau haizetara barreiatzen ari da etengabe. Burutzen ari diren inkesten arabera, europar gehienen ustez Europan atzerritar gehiegi daude, eta beraien kopurua gutxitzeko neurriak hartu beharko lirateke.

Gezur galanta, ordea. Europako Komunitateak dituen 320 milioi biztantee-tatik, ofizialki 6 milioi pertsona besterik ez dira Hirugarren Mundutik etorritakoak, hots, populazioaren %2. Kopuru horri bizpahiru milioi klandestino gehituz

gero ere, ez dira 10 miliotara arrimatzen ere. Beraz, txistea dirudi baliabide gutxi-ko herrialdeetatik etorritako gizon, emakume eta umeak Europa moduko erraldoiarentzat inolako mehatxua izatea. Orohar, jendeak mamuak ikusten ditu leku guztietan.

1988an, Austriako zenbait ikasleren artean juduei buruz egindako inkesta baten arabera, %20k Austrian ehundaka mila judu zegoela uste zuen, eta %12k «milioi batetik gora». Errealitatean ez dira 8.000 mila baino gehiago, populazioaren %0,1.

Ekialdeko Alemania ohiean 2.500 bat judu bakarrik badaude ere (Eki- aldeko Berlinen 200 bat), Hans Modrow lehen ministro ohiak zera idatzi zion holokaustoa ikertzen duen Simon Wiesenthal-i: «Egungo Alemanian, nazionalismo, arrazakeria, eta antisemitismoaren zabaltzearen beldurra justifikatuta dago».

nazioarteko kanpaina bat eratzeaz salatzen zituen. Juduen aurkako eraso kanpaina bortitzaren hasiera izan zen.

Af Soren Krarup Danimarkako apaiz luteranoa ez da adierazpenetara mugatzen, eta xenofobia darion mugimendua sortu du, «Kristau begirunea gainontzeko zibilizazioentzat» (baina dauden lekuan gera daitezela). Frantziako Fronte Nazionaleko Le Pen esaten dituen antzerako gauzak dira, honek ere kristautasuna islamaren aurrean jartzen bait du bere mezu politikoaren oinarrian.

Faxismoa hauteskundeetan

Europar hauteskundeetan, 1989an, 7 milioi biztanlek eskuin muturreko taldeei eman zieten botoa, alderdi arrazista eta xenofoboei hain zuzen. Adibide gisa Alemaniako REP (Errepublikarrak) alderdia jar liteke, guztietatik moderatuena. Alemaniako hauteslegoaren %7 biltzen du eta zera proposatzen du bere egitarauan: atzerritarren apurkako kanporatzea; beraien eskubideak bertan behera uztea; lan esparruak zabaltzea oposizioko politikoentzat, neskatilak etxekoandre bilakatzeko ikastaro berezi eta beharrezkoak; xeropositiboek tatuaiak eramatea beren sexu organoetan... Talde honek hauteskunde kanpainetan bere eskumara dauden taldeak kritikatu izan ditu. Beraz pentsatzeko da zelakoak izango di-

ren «beste talde horiek».

Frantziako Fronte Nazionala da Europako gainontzeko taldeen antolakuntza eta indar erdua. Jadantik hauteslegoaren %15 lortu

roko hauteskundeetan %10 lortu zuen. Alemaniako REPk botoez gain, 30.000 militante ditu. Italian ere, MSIren (Italiako Mugimendu Soziala) ohizko faxis-

Italiako Rábenako apezpikuak, kultura, arraza eta erlijio desberdineko pertsonak elkarrekin bizitzeko dituzten zailtasunak azpimarratzen ditu ●

du eta atzerritar ugari dauden Marsella moduko hiri batean %62raino iritsi da. Belgikan ere, Vlaams Block (VB) alderdiak 1991ko aza-

moaz gain, iparraldean Lonbardiari Liga indartzen ari da etengabe. Danimarkan Progresuaren Alderdia (hauteslegoaren %10); eta

Frantziako Fronte Nazionala da Europako eskuin muturreko taldeen eredu. Botoen %15a du, eta eragin nabarmena izan du Frantzian atzerritarren kontra sortu den jarrerarekin. Gero eta gaitzagoa izango dute Europan

Austrian, botoetan Europa mailan nagusi den Austriar Askatasunaren Alderdia (FPO), 1991ko hauteskunde probintzialen arabera Austriako bigarren alderdia, botoen %22rekin.

Eta Europako gainontzeko estatuetan antzerako zerrendekin jarrai daiteke. Indartzen ari dira, zalantza barik eskuin muturreko joerak, baina, halaber, gorabehera handiko mugimenduak dira eta gora egin duten bezala behera egin dezakete batetik bestera.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

■ ALBANIAKO LEHEN MISS DESFILEA

ALBANIAN ere gauzak aldatzen ari dira zalantza barik, eta horren adierazgarriak esanguratsuena argazkiak berak eskaintzen digu. 25 neskek desfilea burutu zuten iragan astean Tiranan, eta jendeak pozik hartu zuen ikuskizuna. Moskun ere horrela hasi ziren, eta ikusi besterik ez nola amaitu duten. Aldaketak behintzat izan ziren, ez dago zalantzarik. Albanian denboralditxoren bat iragan beharko da dena den.

■ ISRAELIARRAK KOMUNEKO PAPERAREKIN MOSKURA

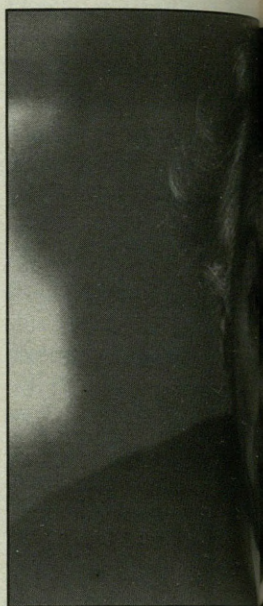
SOVIET BATASUNAREN oinordeko zuzenenak, errusiarrak, larri dabilta, baina ez seguru aski estatubatuar iturriek adierazi nahi duten beste. EEB-Betako diplomaziako zenbait pertsonak gomendio bereziak eman zizkien iragan astean Moskura abiatu ziren Israeleko ordezkarietakoei. Horien artean, komuneko papera etxetik era-

matearena. Hauen arabera, errusiarrak ordezkarietak batetik bestera garraiatzeko automobilak besterik ez ei zituzten jarriko. Errusiarrak barregarri uzteko joku baten usaina badu ere, esan izan da errusiarrak ez dietela erabateko babesik emango, azpiegiturari dagokionez. Elikatze kontuan, esaterako, ordezkarietek EKren zerbitzua alokatu behar izan ei zuten.

■ KGB-KO GARTZELAK TURISTENTZAT IKUSGAI

HARTZA hiltzen denean herriko taberna edo erdigune ezagunen batean ikusgaia jartzen den bezala, Soviet Batasunaren heriotza eta gero, haren ehiztariek «monstruoen» hatzaparrak erakusten dihardute han hemenka. Horietako kasua da KGBko gartzelekin gertatzen ari dena. Moskuko Lubyanka gartzela esaterako, espioi eta erregimenaren «etsairik beldurgarrienak» sartzen zituzten egoitza, diru iturri bikaina bilakatu da. Turistek «etsai» horiek nola bizi ziren ikustea gustoko dute, eta 3.500 pezeta ordaindu ondoren beren «barreneko gogo ezkutu» horiek asetu ahal izaten dituzte.

E L E M E L E

«Estatu kolpea ez da zilegi, ezta legala ere, eta gainera konstituzioaren aurkakoa».

Hocine Ait Ahmed,
Aljeriako FFSko buruzagia.

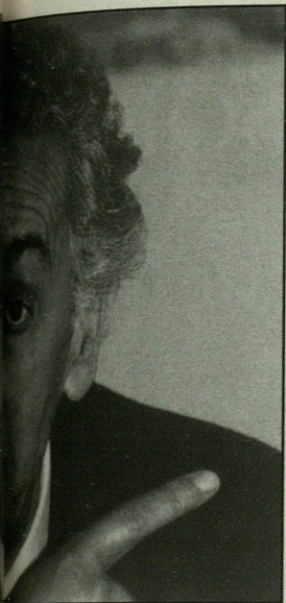
«Cuba EEBBentzat inongo mehatxua ez den moduan, EEBB ere ez dira inongo mehatxua Cubarentzat».

Robert McNamara,
Kennedy eta Johnson-en
defentsa idazkari ohia.

«Imeldarentzako boto bakoitza txiroentzako boto bat da».

Imelda Marcos, Filipinetako
lehendakari zarako
hautagaia.

«Edozer gauza esanda ere, jendeak dagoeneko ez die kasurik egiten sozialistei. Jendarteko iritziak bere diskurtsoan boterean mantendu nahi duenaren zinismoa ikusten du bakarrik».

Jean-Marie Cambacères,
PSFko diputatu ohia.

«Karabakh Garaia ez da ez Armeniarena, ezta Azerbadjanena ere. Errepublikak biok ez dugu gerrarik nahi, baina eurek politika gerrazalearekin jarritzen badute, gerra izango da».

Faffi K. Hovannisian,
Armeniako atzerri ministroa.

«Erreforma ekonomikoek aurrera egiten ez badute, kontserbatzaileak berriro itzul daitezke boterera».

Boris Ieltsin, Errusiako lehendakaria.

O I H A R T Z U N A K

ESKOZIARREN %50 INDEPENDENTZIAREN ALDE

IRAGAN astean Eskozian egindako inkesta baten arabera independentismoaren gorakada geraezina da. Eskoziarren %50 erabateko independentziaren alde agertu zen. %27k nahiago du bere gobernu eta legebiltzarrea izango lukeen autonomia, baina Erresuma Batua guztiz utzi barik. Eta, azkenik, %19 haren barruan mantentzearen aldekoa da. Duela urtebete independentismoa %13ra mugatzen zen, eta handik lau hilabetera jada %37ra igo zuen. Independentziaren eztabaida biziki biztu da Eskozian, eta inkesten arabera, datozen hauteskundeetan Eskoziako Alderdi Nazionala, botoen %26rekin, bigarren alderdia izango da; eta goraka egiteko moduan gainera. Duela lau urte, botoen %15 lortu zuen.

ITALIAR SENATUAREN USTEZ GLADIO ILEGALA IZAN ZEN

LIBERO Gualteri, italiar senatuak Gladio ikertzeko jarritako batzordearen lehendakaria adierazi duenez, Gladio beti izan da erakunde ilegala, «inola ere ezin daiteke bere izaera justifikatu, ez bere basieran, ezta bukaeran ere». Gualteriren batzordearen txostenak egoera nahiko kaskarrean utzi ditu Giulio Andreotti gobernuburua eta Francesco Cossiga lehendakaria, bi hauek eskandalua sortu zenetik gogor defendatu bait zuten Gladioren izaera. Gladio 1956an sortu zen Italian eta 1990ean disolbatu; bere zeregin «ofiziala» Italiako Alderdi Komunista (PCI) boterera heltzea galeraztea izan zen.

HERRI OLINPIADEN ZIRRARA

Herri giroa sortzea da Herri Olinpiadek duten asmorik garrantzitsuena. Herri askotan, negua heltzean, giroa itzali egiten da eta tabernak dira jende gaztea biltzeko toki ia bakarra. Hau nolabait aldatzeko zenbait herritako gazteek kalea hartu dute eskena natural bezala beraien olinpiada pertsonala egiteko.

URTE olinpikoan sartu garen honetan, Barcelona-ko Joko Olinpikoei buruz bakarrik hitz egingo bada ere, badaude hau baino apalago eta herrikoiagoak diren «olinpiadak» Euskal Herrian.

Gisa honetako Olinpiadak burutzen dituen herri bakarra Hondarribia ez izan

arren, Bidasoaren ertzean dagoen herri honetara hurbildu gara bertako gazteekin ekitaldi hauei buruz hitz egitera.

Uda bukatu ondoren, Hondarribian ez omen zen ekintza interesgarririk, eta neguko asteburuak bete nahian, Gazte Asanbladako kide batek Herri Olinpiadak

egiteko proposamena luza-
tu zuen, eta baita onartu ere.
Olinpiada hauekin, gazte-
riak parte hartzea eta ondo
pasatzea lortu nahi zen. Eta
batez ere, gazteek lanerako
duten ahalmena eta sorme-
na azaltzea. Hau da, zerbait
egin nahi izanez gero gau-
zak lortu daitezkeela era-
kustea.

Olinpiaden ondorioz, he-
rriko gazteen artean oso gi-
ro jatorra sortu dela diote
beraiek. Koadriletakoek, el-
kar ezagututa, harreman es-
tuagoak dituzte beraien ar-
tean. Gazteenak hamabost
urtekoak dira, adin hau bait
da Hondarribiko Herri Olin-
piadetan parte hartzeko
gutxienekoa.

Kirol ekitaldi hauek Hon-
darribian 1987an abiatu zi-
ren, Andoain eta Hernanitik
ekarritako ideari jarraituz.
Harez gero, nabarmen igo
da herritarren partaidetza.
Honela, hasieran hemēzor-
tzi taldetan bananduriko
berrehun lagun baldin bazi-
ren (100.000 pezetatako
aurrekontuaz), gaur egun
berrogeitalau talde dira, eta
zortzirehun pertsona guzti-
ra. Diru kontua ere, hamar
aldiz handiagoa da.

Herriko koadriletako nes-
ka-mutilak dira ekintza hau
bultzatzen dutenak. Gaine-
ra, Olinpiadetan aritzen di-
ren talde guztiek izaten dute
betebeharren bat frogak
burutzeko momentuan. Par-
tiduak arbitratzen, denbo-
rak kontrolatzen... modu
honetan parte hartzaile guz-
tiek dute Herri Olinpiadak
aurrera eramateko ardura.

Frogak kulturalak (ber-
tsolaritza, hondarrezko iru-
diak, muralak...), kirol ar-
lokoak (pilota, futbola, kro-
sa...) edota jokoak izaten
dira.

Laguntza ekonomikoak
eta azpiegiturakoak, leku
ezberdinetatik jaso ohi di-

tuzte: udaletik, herriko el-
karteetatik, DYAtik eta
Arrantzaleen Kofradiatik.

Herrian, Olinpiada guztiz

onartuta dago jendearen ar-
tean. Herri guztia murgil-
tzen da neguko jai handi
honetan, eta honela jarrai-
tzen badu, erraz pentsa li-
teke etorkizun oparo eta
jatorra duela Hondarribiko
Herri Olinpiadak.

**1987an sortu
zen Hondarribian
Herri Olinpiada,
Andoain eta
Hernanitik
ekarritako ideari
jarraituz ●**

Beste herrietako olinpiadak

Aurten seigarren urtemuga
ospatzen dute Andoainen.
Herri honetan ere, Olinpia-

**Herri olinpiadetan kirol eta
joko desberdinak
antolatzen dira.
Saskibaloia, atletismoa,
futbola, igeriketa... Denek
dute parte hartzeko aukera.**

Normalean olinpiada hitza kirolekin erlazionatzen dugu, baina Herri Olinpiadetan bestelakoak ere egiten dira.

Montza LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
 Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
 20 004 DONOSTIA

dak egiteko ideia herri giroa sortzeko asmoz jarri zen martxan. Hernanin urte berrean hasi ziren, baina bi urte dira ez direla jokatzeko. Oiarzunen, aldiz, orain dela bi urte sortu ziren, gazte mailan kirola bultzatzeko helburuz.

— Araurik garrantzitsuena, partaide guztiak herrikoak izatea da ●

Antolaketa aldetik, Andoainen eta Hernanin, gaztetxeak izan ziren ekin-tzaren lehen bultzatzaileak, nahiz eta gero piskanaka jende eta proiektu berriak sortuz joan. Oiarzunen, Gazte Asanbladak antolatzen ditu.

Laguntzak batik bat udal-letatik jasotzen dituzte. Andoainen, aurreneko urtean ez zuten laguntzarik jasotzen, baina lortu zuten arrakasta ikusiaz, udala laguntza ekonomikoa ematen hasi ziren.

Hernanin, udalak laguntza ematen zion gaztetxearekin, baina alkate aldaketarekin laguntza ukatu egin zitzaion eta Olinpiadak, duela bi urte, bertan behera gelditu ziren. Oiarzunen, laguntza udal-letatik datoz, eta sariak aurrezki kutxek ematen dituzte.

Herri Olinpiadetako kirola, jokoa eta kultura nahastu dira. Urteen poderioz joko berriak sortu dira. Alde batetik, lehiaren irrika mugatzeke, eta beste batetik, on-jinaltasuna eta freskotatzea ez galtzeko. Oiarzunen, jendeari kostatu egin zitzaion kirol «arruntez» aparte

beste joko xelebreetara ohi-tzea. Adibidez: parodia, tabloien gaineko eskia, muralak eta abar.

Arauei dagokienez, ia berdinak dira herri guztietan. Edozeinek har dezake parte adinaren mugarik gabe (Hondarribian ezik). Partaide guztiak herrikoak izatea da bete behar den arau nagusia.

Arrakasta erabatekoa izan da herri guztietan. Frogatu da Herri Olinpiadak formula ona direla jendea sustatzeko. Baina gauza berriak asmatzea ezinbestekoa da, betikoaren zamapean ez erortzeko.

Herri ezberdinetako batzordeen arteko harremana ona da, eta honen lekuko Olinpiada Eguna antolatze-ko ideia da. Iaz saiatu ziren Donostian Olinpiada Eguna prestatzen, baina azkenean ez zen burutu. Behintzat ahaleginak hor daude: Donostiako udaletxera joan ziren, baimena eskatzera; kartelaren bozetoa eginda zegoen; data jarrita; eta proiektu piloa aurrean, baina denborak eta pertsonarik ezak ideia atzera bota zuten.

Jendearen eritzia

aldeetako partaideez gain, ikuslegoak ere badu bere pisua, frogatzen da edo beste ikusi, edota seme-alaba eta lagunak animatzeko momentuan.

Hondarribian egin dugu galdeketa. Hamalau urte dituen Iñigoren ustez: «ondo daude, jende asko jaisten delako Portura frogak ikus-

Ketxus Ponze, Hondarribiko olinpiada batzordeko partaidea:

«Gazteak berak antolatu behar ditu ekintzak»

ARGIA. *Nolako etorkizuna ikusten diezu olinpiadei?*

K. PONZE. Inoiz ez gara horrelako planteamenduetan sartu, eta gure buruei ez diegu toperik jarri. Oraingoz, momentua bizi nahi dugu, etorkizunean gehiegi pentsatu gabe. Hala ere, noizbait antolaketa lana utzi behar izango bagenu, beste norbait jarraitzeko prest izango dela pentsatu nahi dugu.

A. *Zer deritzozu udalak horrelako ekintzak antolatzeari?*

K.P. Beno, nik filosofia bat daukat: gazteak nahi duguna, guk geuk antolatu behar dugula, eta ez garelako udalaren zain egon behar. Kontuan hartu behar dugu, askotan udaltxeko jendeak beren adineko ikuspegitik egin ditzaketela gauzak, eta asmo onenarekin egiten badute ere, guretzat interesgarriak ez izateko arriskua dute. Gainera, oso garrantzitsua da olinpiadak burutzearekin irabazten dugun sona, lanerako dugun gaitasuna erakusten bait dugu.

tera edo parte hartzera». Eta hau gaineratzen digu: «*heldu den urtean apuntatu behar dut, nere lagunekin, eta ekipoaren izena pentsatzen ari gara*». Germa-

A. *Gazteak soilik al zarete zuen nabiak betetzen saiatu behar duzuenak?*

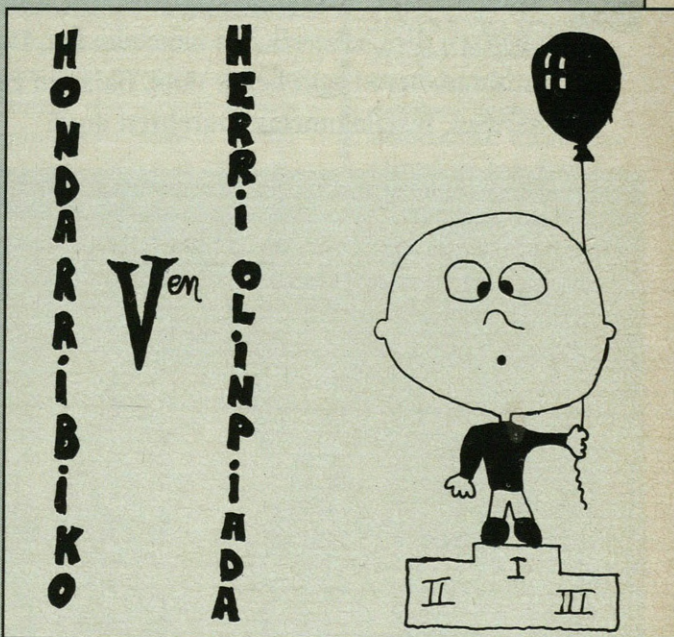
K.P. Bai, gazteak berak antolatu behar ditu ekintzak, gazte mugimendua sortuaz. Zoritxarrez gainera, gauza asko dago antolatzeke oraindik. Olinpiadez gain hitzaldiak, ikastaroak, debateak, zine-forumak eta abar egin daitezke, baina ez goitik proposatuta.

A. *Olinpiadak urtetan*

antolatuta, izango duzue anekdota edo bitxikeriaren bat kontatzeko.

K.P. Bidali genituen denak arrantza frogatzen eta zein izango sorpresa eta maria behean.

Beste behin, arraun frogatzen behar genuen txintxorroarekin, joan eta txintxorrorik ez. Talde batzuk arduratu ziren eramateaz, baina ez zituzten eramanez. Hala ere, azkenean, egin zen frogatzen. Beti bezala.

Hondarribikoek Herri Olinpiadetarako ateratako pegatina.

nek, aldiz, 19 urte ditu eta oso ondo pasatzen du bere lagunekin batera parte hartzen, nahiz eta batzuetan gogorik ez izan. Gainera, bere ustez, gazteak kirola egiten saiatzen direla frogatzen da. Etxekoandrea den Maiteren ustez: «ez naiz askotan ikustera joaten baina gazteek kirola egitea ona da. Horrela, neguko

asteburu tristeak zerbaite-tan okupatzen dituzte». Baserritik gutxi ateratzen den Ramonek ez daki zer diren herri olinpiadak baina gazteak tabernatik ateratzeko balio badute ondo daudela dio.

Ainhara Zuazabeitia

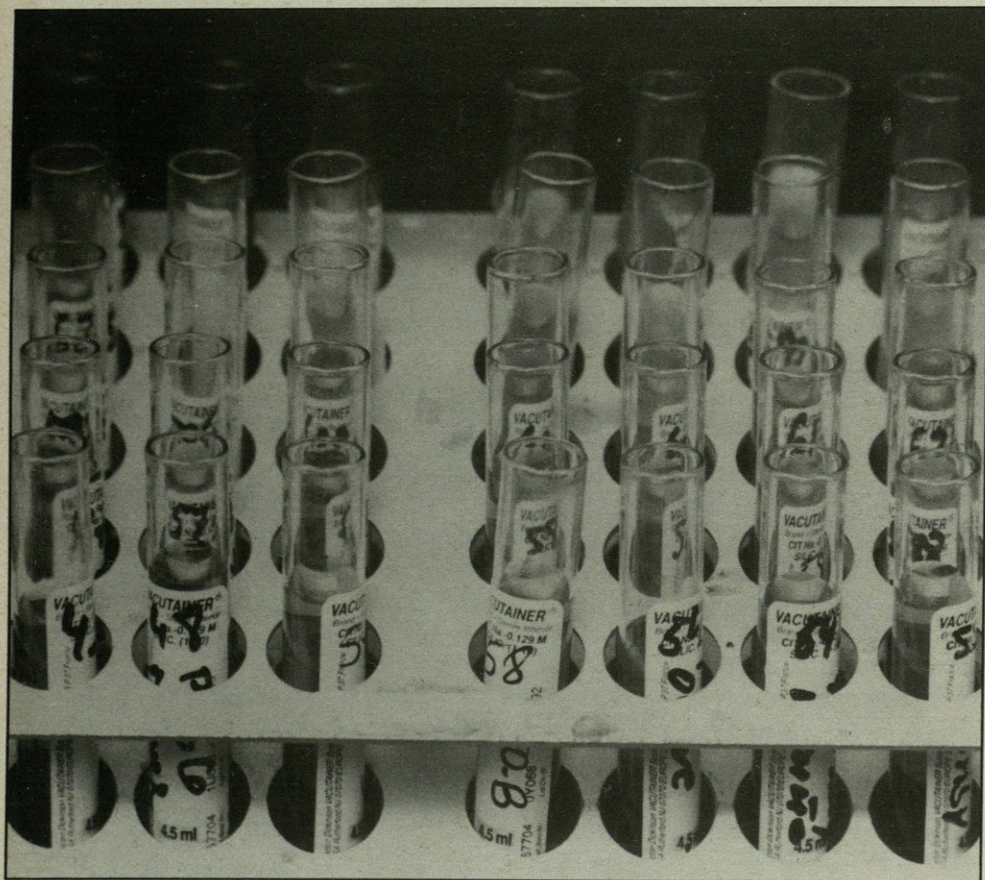
Maite Lizarraga

Herri Olinpiadetan kirola, jokia eta kultura nahasten dira eta, urteen poderioz, joko berriak sortu dira ●

Donostiako Onkologia Institutuko Genetika Sailaren hertsierak polemika biztu du

GENETIKA, GERO ETA ERABILIAGOA

Genetika, askorentzat abstraktua den zientzia hori, hamaikatxo erabilera desberdin izan ditzakela ari da erakusten azken bi hamarkadetan. Hego Euskal Herrian, medikuntzaren arlo hau lantzen duten bost osasun zentru ezagutzen dira bakarrik, eta hauetako bat, Donostiako Onkologia Institutua, hertsu egin behar dute. Gaixoen eskaera hedatzen doan bitartean, instalakuntzak murrizten doaz.

Odol edo azal analisiak erabiltzen dira gehien azterketa genetikoak egiteko.

HEGO Euskal Herrian lau zentrotan eskaintzen zaie gaixoei azterketa eta tratamendu genetikoak egiteko aukera. Bizkaian, Basurto eta Gurutzetako ospitaleetan; eta Nafarroan, Clínica Unibertsitariar eta Virgen del Camino erresidenzian. Gipuzkoan zegoen bakarra, Donostiako Onkologia Institutuko Genetika Saila, hertsu egingo da, urtarilaren erdialdean zentroko zuzendaria den Inigo Jakak jakin erazi zuenek. Honen ondorioz, bertan tratamendua jarraitzekoak ziren paziente guztiak Bizkaiko zentroetan hartuko dira.

Basurtoko Ospitaleko Genetika Sailako arduradun nagusia den Molina doktoreak adierazi digunez, «*ni ez nago paziente jario hau onartzeko prest. Langile eta material aldetik gehikuntza bat izango dugula ziurtatzen ez didaten bitartean ez behintzat*». Hau dela eta Osakidetza eskaera bat luzatu behar duela dio doktore honek.

Anabes hau sortu duen arrazoia ekonomikoa izan da batez ere. Donostiako Onkologia Institutuan 475 milioi pezetako defizita sor-

■ «Oso
espezialista gutxi
gaude hain ugaria
den biztanlego
batentzat» ●
ANABITARTE DOKTOREA

tu zen iaz. Horietako 25 Ge-
netika Sailak sortu zituela
eman du aditzera Iñigo Ja-
kak.

Zer dugu Euskadin?

Lazpi espezialista daude
gaur egun genetika arloan
EAE guztian. Marian Anabi-
tarte doktorea dugu horie-
tako bat. «Oso gutxi gara
hain biztanlego ugaria-
rentzat —esaten digu
emakume honek—. Orain,
Donostian dagoen zentro

*bakarra besten badigute,
eskain dezakegun zerbi-
tzua txartu egingo dela us-
te dut*. Emakume honek
hogeitaz hamar urte daramatza lanean
hiriburu gipuzkoarreko
Onkologia Institutuko Ge-
netika Sailan.

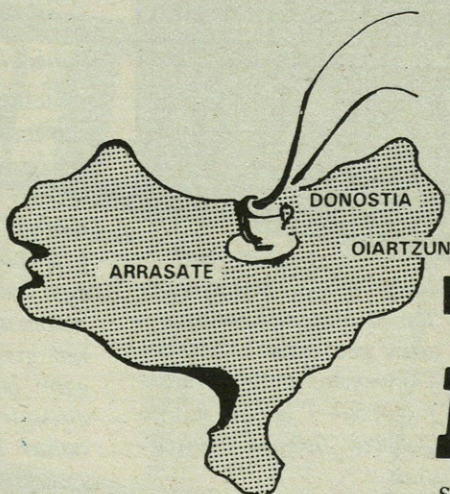
Bere iritzi berdinekoa

azaldu zaigu Basurtoko os-
pitaleko Genetika Sailako
arduraduna: «*zalantzarik
gabe, zentro honen desa-
gertzeak eragin zuzena
izango du*». Gizon honen
ardurapeko sailetik 1.200
pertsona pasatzen dira ur-
tero kontsulta eske.

Basurto eta Gurutzetako
ospitaleetara zuzendu
beharko dira genetika
arazoak dituzten
gipuzkoarrak. Bertan
azterketa mota
desberdinak egiten dira.
(Argazkia: Jose Simal)

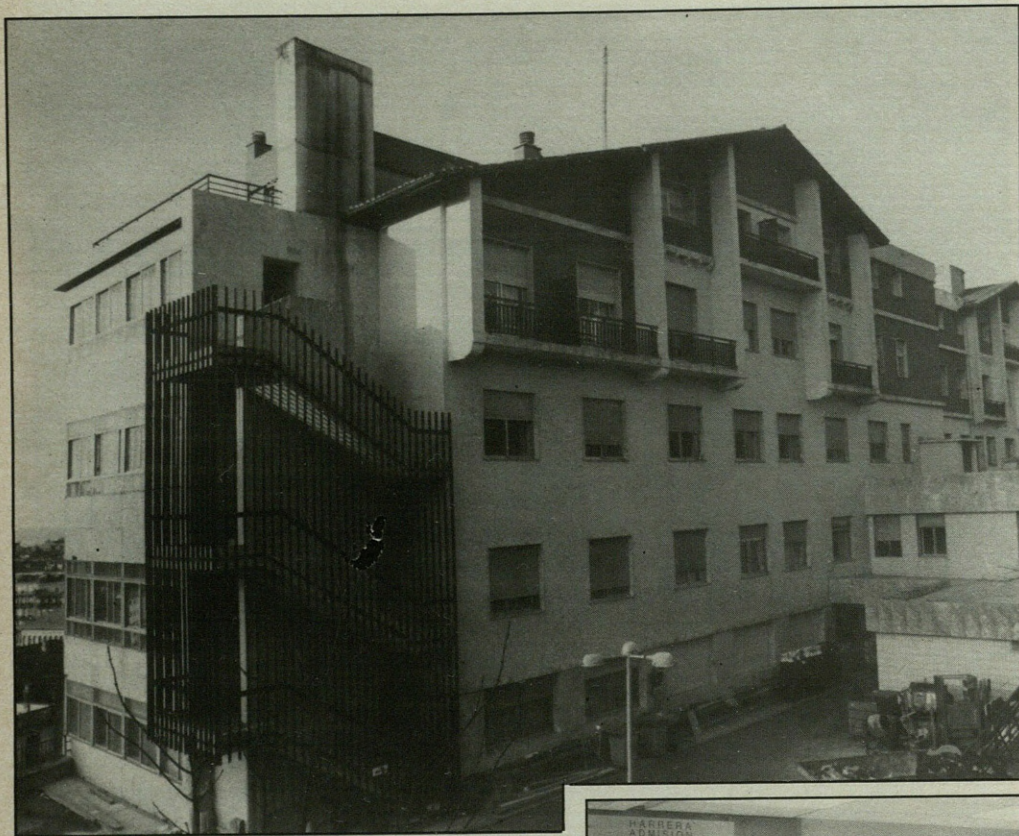

Zure etxeko kafea.
Zaporea, lurrina,... bereziena...
kolombiarra ehunetik ehun.
Kolombiako kafearen agiria duen
Euskal Herriko etxe bakarra.

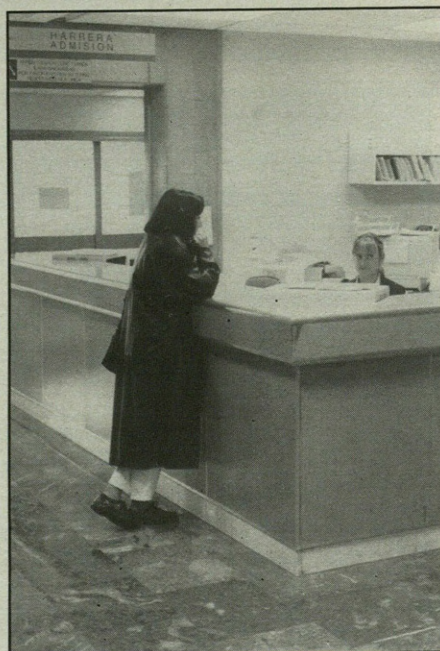

LA CASA DEL CAFE

San Martzial, 19. DONOSTIA Tel: 42 45 12—35 49 14

Donostiako Onkologia Institutua. Bertako Genetika Sailetik 400 pertsona pasatu ziren iaz. Espezialisten ustez euskal gizarteak genetika zerbitzu ugariagoak behar ditu.

«Garai batean etorkizuneko zientzia zela zioten, beina egun esan daiteke orainaldiko zientzia dela» ●

MOLINA DOKTOREA

gehienbat —jarraitzen du Molinak—. Bata, haurdun geratzeko arazoak izaten dituen emakumeena; eta bestea, emakumea haurdun geratu arren haurrik jaiotzen ez zaiena, abortuak direla medio». Genetika guzti hori konpontzeko dagoela dio gizon honek. «Garai batean etorkizuneko zientzia zela zioten, gaur egun esan daiteke orainaldiko zientzia dela».

Bi zentro hauetako arduradun biek azpimarratzen dute genetikaren hedapenaren garrantzia. Anabitarte doktorearen ustean «garai dago zerbitzu hau guztia beharrezkoa dela euskal gizartean. Lebedik dau den eskaintzak urriak badira, pentsa bat kentzen badigute. Denbora guzti barru Gipuzkoan beste bati irekitzera beharturik aurrera kituko direlakoan nago».

Molina doktorearen iritzia «ez da txantxetako gauza, hona etortzen diren emakume esatea zer gaixotasun izango duten hemendik urte batzuetara. Jarraitu egin behar da horrelako zerbitzua eskaintzen euskal gizarteari. Bizkaiari egin behar bada bertan egingo da. Nafarroari egin behar bada, Nafarroan. Baina ezin da atzerantzko urratsik eman».

Genetika animalia eta landareetan ezar daitekeen zientzia izan arren, Euskal Herrian askoz ere gehiago erabiltzen da pertsonengan. «Gu, Onkologia Institutuan, kromosomen ikerketetan aritzen gara gehienbat», esaten digu anabitarte doktoreak.

Kromosomen analisiak azkuntza eta ernaltze arazoak konpontzeko eta gaioaurreko diagnostikoak emateko erabiltzen dira. Horrela, haur jaio berriei eta seme-alabak izan nahi dituzten pertsonaei beraien gaitza nondik datorkien jakin daiteke.

Basurtoko ospitalean aztertuta zitogenetikoak, gaioaurrekoak eta kromosomikoak egiten dira batez ere. «Geurea EAEn dauka gun zentrorik prestatuena

delakoan gaudede», esan digu Molina doktoreak.

Honetaz gain, badira Genetikak lantzen dituen beste arlo batzuk. Garrantzitsuena, ziurrenik, tumoreen ikerketa litzateke. «Tumoreek %90 kromosoma metako arazoengatik sortzen dira —azaltzen du Anabitartek—. Horregatik da bain garrantzitsua ikerketa genetikoak. Eta gero eta garrantzi handiagoa izango du».

EAEn genetika arloko kontsultak eskaintzen dituzten hiru zentroetatik 2.000 pertsonatik gora pasatu ziren iaz. Paziente

gehienak haurrak izan ziren, «hazteko arazoak izaten dituztenak etorri nahi dira gehienbat —diosku Donostiako zentroko arduradunak—. Edota itxuragabetze fisikoak dituztenak».

Ernaltze arazoak izaten dituzten bikoteak ere ez dira faltatzen. «Bi motako bikoteak etortzen zaizkigu

UTS

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO EUROMAR
Nafarroa Ibilbidea, 37
ZARAUTZ

SUPER ANDONAEGUI C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

SAN JUAN BAUTISTA KOOPERATIBA
Villas auzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de Lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Eliceagi kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Salika Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ARABARKA (antzeraren atzean))
HONDARRIBA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Uquizu kalea, 13
EIBAR

EKO AIETE
Etxoidi Sola
AIETE - DONOSTIA

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

Herri telebisten apostuak zutik dirau Euskal Herrian

INGURUAREN IRUDI KARRATUAK

Azken urteotako gertakarien ondorioak dira. Herri informazioak hartu duen garrantzia eta, adituek teknologiaren demokratizazioa deitzen dutena telebista hauen osagarriak dira. Zazpi telebista dira herri informazioa hedatzeko Hego Euskal Herrian bide hau erabiltzen dutenak eta Gipuzkoan, Araban eta Bizkaian kokatuta daude. Euren sistemen desberdintasunak, finatziabideak edota sorrera erak euren arteko kolaborazio maila murrizten du.

Plentzia Telebista udalarekin bat egiten saiatu zen, baina diru laguntza besterik ez du jaso.

GAUR EGUN zazpi dira Hego Euskal Herri osoan sakabanatuta dauden herri telebistak —Arrasate Telebista, Andoaingo Kanal On, Ezkoriatzako Telesko, Plentzia Telebista, Gernikako Atxarre Telebista, Barakaldo Telebista eta Lau-dioko Telebista— baina dagoeneko lau desagertu dira —Ondarroakoa, Galdakaokoa, Donostiakoa eta Zarauzkoa—.

Gai honen inguruan sortzen diren azkenengo berriaren artean Kanal On, Andoaingo herri telebistaren berrigortzea dugu. Telebista pribatuak eragindako interferentziak izan zirela duela hilabete batzuk, Andoaingo telebista etetearen arrazoiak, baina aurtengo urtarrean, herri honetako biztanleek eta Zine eta Bideogintza Eskolakoek berreskuratu dute Kanal On. Duela hiru urte, Zine eta Bideogintza Eskola eta Andoaingo Udalaren arteko hitzarmena sinatu zen. «Honi esker, Eskolako azpiegitura tekniko eta profesionalea erabiliz eta Udaleko dirulaguntzekin —100.000 pezeta (5.000 libera inguru)— sortu zen

L. A. Aranbarri «Amatiño», ETBko zuzendaria:

«ETBk bere buruaz arduratu behar du, ez besteenaz»

ARGIA. Zer deritzo ETBk herri telebistei buruz?

AMATIÑO. Nik esango nuke Euskal Telebistak ez duela horretaz iritzirik. Euskal Telebista erakunde publikoa da eta, erakunde gisa, ez dagokio beste telebistez interpretaziorik egitea. Euskal Telebistak badaki nola sortu zen, zein araudiri zor dion bizitza, zeintzu diren bere funtzioak, zein da bere lan esparrua, eta abar. Bere buruaz arduratu behar du eta ez besteen buruaz.

Bestetik, profesional moduan, nere ustez herri informazioak badu garrantzirik. Badu irratian, prentsan ere bai, eta zergatik ez du izango telebistan? Oraingo, ez da ikusten sistema hori guztiz hedatuta dagoenik, euskal unibertsoan diot, baina zenbait esperientzia badi-ra.

Euskal Telebistak, bestalde, badu nazio mailako funtzio bat; eta badu ere, epe laburrera, herrialdez herrialdeko informazioaz arduratzeko asmoa. Hala ere, oraingo behintzat, ez dut uste Euskal Telebistak udal mailako informa-

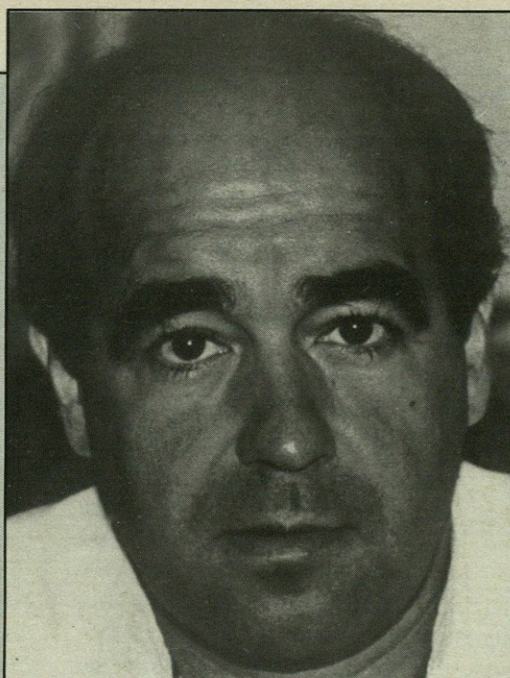
zioari erantzun zuzena eman ahal izango dionik, ezta epe luze-
ra ere.

A. Orduan, ez dago kompetentziarik ETB eta herri telebisten artean?

A. Nik uste dut edozein komunikabide dela besteen konpetente eta konkurrente. Arrasate Telebista ikusten ari den ikusentzule batek, nekez ikus dezake Euskal Telebista. Beraz, konpetentzia badago.

A. Neurtu duzue herri telebistek Euskal Telebistari kentzen dioten audientzi kopurua? edo, oraingo, ez zarete horretaz kezkatu?

A. Nik ez dakit etorkizunaz kezkatu behar dugun ere. Gu ez gara enpresa komertziala. Guk zerbitzu publiko bat eskaini nahi dugu eta, noski, ez dugu uste inondik ere udal mailako telebista batek, zerbitzu publikoaren bokaziorik baldin badu, gu arduratzeko hainbat izan behar denik. Beste kontu bat izango litzateke, telebista komertziala balitz. Gauzak datozen bezala

«Arrasate Telebista ikusten ari den ikusentzule batek nekez ikus dezake ETB. Beraz, konpetentzia badago».

hartu behar dira eta udal telebista nagusitzen bada Euskal Herriaren onerako izan dadila.

A. Badirudi, herri telebistak teknologiaren demokratizazioaren ondorioa direla.

A. Teknologiaren demokratizazioa hitz polita da, baina nik uste dut denak teknologiaren demokratizazioaren ispilua direla. Ezin dezakegu inondik ere pentsatu, orain arteko teknologia demokrata izan ez denik. Orain, berriz, badirudi teknologiaren demokratizazioa herri edo udal mailan sortzen den unean gauzatu dela. Udal telebista telebistarik hurbilena da, baina teknologiaren demokratizazioa, zentzu hertsian, biztanle bakoitzak bere telebista izango

zea eta telebistari herriak ematen dion sostengua bihurtu dira ATBren oinarriak.

Barakaldoko kasua desberdina da. Barakaldo Telebista Canal 7 irratia-
ren kimua da. Ezkerraldeak beste telebistetan duen protagonismo eskasagatik sortu zen Barakaldo Telebista. Javik, telebista honen kideak esan digunez, «udaletxetik ez dugu diru laguntzarik jasotzen eta irratia bihurtu da telebistaren sostengu ekonomikoa. Irratian publikitatearen bitartez lortzen dugun dirua telebista berrinbertitzen da, alegia».

Ez da erraza zazpi-
en erizpide berdinak aurkitzea. Bakoitzak bere eredu eta helburuak bait ditu. Gernikako Atxarre Telebista, adibidez, gaur egun produktora bat da eta ez dugu jakin herri telebistarekin jarraitzeko asmoa duten. Ezkoriazako herria kableatu behar zenez, Telesko sortu zen. Donostia Telebistak, dagoeneko desagertuta, enpresa erizpideak erabiltzen zituen. Teknologia berdinen erabilera eta herri informazioaren hedapena dira, printzipioz, Eus-

Kanal On», azaldu digu Maribí Olanok, Kanal Oneko liberatuak bakarrik. Eskolako ikasleek telebistaren gora-beherak ikasteko erabiltzen duten hau, zerbitzu publikoa bihurtu da herritarrentzat.

Baina Andoaingo herri

telebista ez da bakarra. Azpiegiturak dagokienez aberatsenetarikoak bada, Arrasate Telebistaren programazio berria da, herri telebisten artean, aipagarria. Egunero sei orduz, mantentzen da ATB airean: informatiboak, bakar bakarrik

Arrasateko informazioaz osatuta; hurrengo ordua barneko produkzioaren bitartez egindako saioa aurkeztzen da eta otsailaren 10etik aurrera astero filme bat pantailaratuko dute ATBkoek. Arrasateko herri informazioaren tradizio lu-

Euskal Federakundearen porrota

DUELA hiru urte sortu zen Herri Telebisten Federakundea. Kataluinarekin egindako kontakto batzuen ondorioz —Kataluinan aspaldi elkartu bait ziren dauden 100etik gorako telebistak—. Baina, egia esan, hiru urte hauetan ez dira espero ziren emaitzak lortu. «Kataluinan askoz ere esperientzia bandiagoo daukate —azaldu digu Juan Antonio Aranburuk, Federakundeko lehendakariak— eta gu baino elkartzasun bandiagoo ere bai». Euskal Herriko herri telebistek izan dituzten

■ «Herri telebistek politikaren kontraesanak jasaten dituzte» ●

J. A. ARANBARRI

sorrera eta helburu desberdinak izan dira, Aranbururen ustez, elkarte honen ahultasunaren arrazoiak. «Bakoitzak testuinguru desberdina baliatu du —gehitu digu Aranburuk—. Finantziazio bideetan ere, desberdinak gara. Batzuek udalaren diru laguntza jasotzen dute, beste batzuk udal telebistak dira eta beste batzuk ez dira ezer, zaleen elkarte bat soilik».

Herri informazioa eskaintzea da Euskal Herrian dauden zazpi telebistek elkarrekin duten helburua. «Udalbatzan nor dagoen arabera diru laguntza jasotzen duzu ala ez, baina ez alderdieraren arabera. Herri batzuetan alderdi batek herri telebista bultzatzen du eta beste herri batzuetan alderdi berak kontrako jarrera bartzen

du —azaldu digu Federakundeko Lehendakariak—. Politikaren kontraesanak jasaten ditugu, absurdoak».

Kataluinako eta Euskal Herriko herri telebistak ez dira estatu mailako herri telebisten Federakundeko partaideak. «Printzipioz, arrazoi politikoak direla medio, eta bestetik, euren izaera eta gurea ez delako berdina. Estatuan badaude herri telebistak enpresa handiak direnak, eta baita asmo lukratiboak dituztenak ere. Euskal Herriko kasuan, ez dago horrelakorik». Euskal Herriko herri telebistek independenteak izateko eta euren herrien informazioa lantzeko eta zabaltzeko eskubidea aldarrikatzen dute. Epe ertain-luzera aterako den telebista frekuentzien legeak, dirudienez, estatu mailako

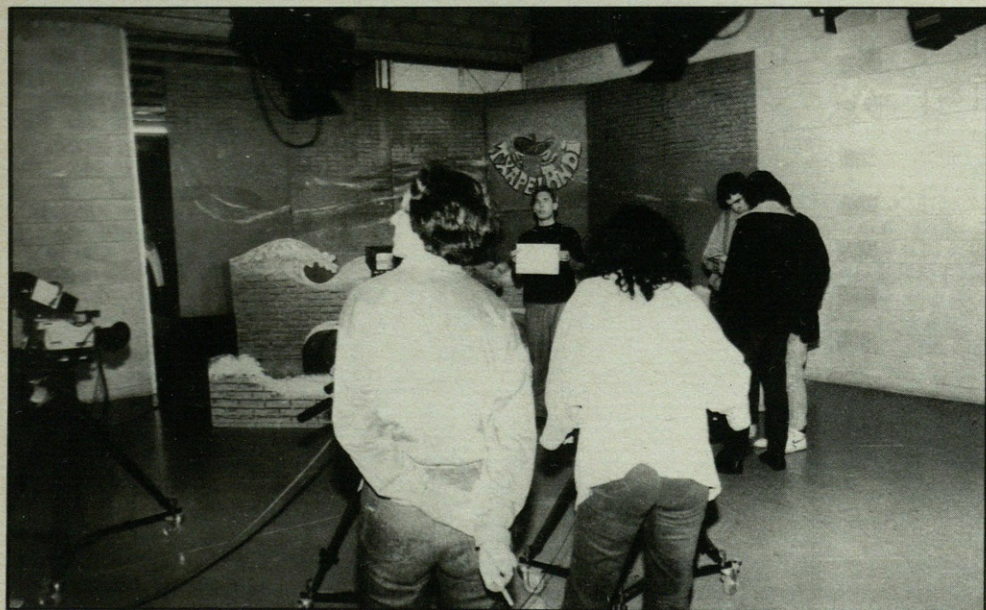
kal Herriko telebista lokalek duten berdintasun baktarrak.

Bide legalik ez dago herri telebistetarako, oraingoz, telebista frekuentziak arautzeko legerik ez bait dago. Mikel Irizarrek, Arrasate Komunikabideak-eko lehendakariak egoera hau alegaltzat jotzen du, «ez bait gaudu legez kanpo, baina ezta lege barruan ere». Azkeneko susmoen arabera, Madrileko Komunikabide eta Garraioen Ministeritza telebista lokalen legea prestatzen ari da, eta orduan helduko da frekuentzien banaketa.

Plentzia Telebistako partaidea eta Euskal Herriko Telebista Lokalen Federakundeko lehendakaria den Juan Antonio Aranburuk honi buruz ondokoa adierazi digu: «egoera alegatzen gaudu udalarekin bat egiten sariatuginen. Azken finean, zailagoa delako Ministeritzak udalari oztupoak jartzea guri baino. Azkenean, ez gaitu ezertara heldu. Inspektzioak eta mehatxuak jasotzen ditugu urtero».

Teknologiaren demokratizazioa

Duela zortzi bat urte irratik izan ziren teknologiaren demokratizazio honen ondorioa, baina gaur egun honen islarik garbiena telebista dela dirudi. Duela aste batzuk Estatu frantziarrean burututako Herri Telebisten Olinpiadak horrela dela baieztatzen digute. Bertan Arrasate Telebista eta Plentzia Telebista egon ziren, lehenengoa hizlari bezala eta bigarrena lehiaketan parte hartzaile gisa. Euskal Herrian lehendabiziko

Kanal On, berriro martxan, Andoaingo herri telebista da.

pausoak besterik eman ez badira ere, mugimendu hau mundu zabalean izugarritzeko garrantzia hartzen ari da. Mikel Irizarrek azaldu digunez, «han ikusten zen ia edonork daukala komunikazio mundura iristeko bidea, modu batean edo bestean. Bazeuden han oso eredu marginalak eta azpiegitura txikiekin lanean ari zirenak, baina bala ere ari ziren. Hemen ez dakit bainbestera ote den».

Teknlogiek merketzera jo dute. Merketu eta sinpletu diren neurrian telebista sortzeko aukera areagotu da. Jende, talde edo ikuspegi desberdinei —gehitu du Arrasate Komunikabideakeko lehendakariak— ematen

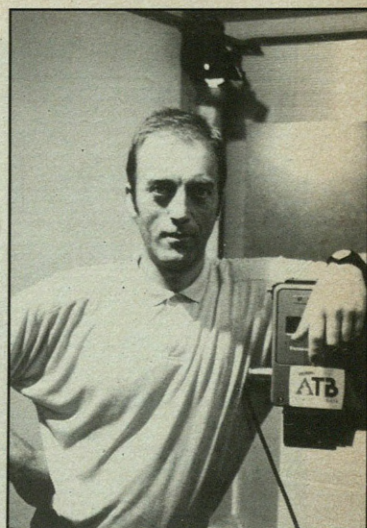
Udaletxetik jasotako diru laguntza diru iturri garrantzitsua da, publizitatetik ez bait dute nahikoa lortzen ●

zaie adierazpen bide desberdinak eskuratzeko aukera. Eta garbi dago gaur egun ikusentzuteko komunikabideek sekulako garrantzia hartu dutela».

Telebista hauek eskaintzen duten zerbitzu publikoa ez da zalantzan jartzen, baina administrazioetatik, oraingoz, egin den gauza

bakarra diru laguntzak ematea da. «Batzuek gehiago jasotzen dute, eta horrela lortzen dute sotsu-tengu ekonomikoa, publizitatearekin borrenbeste lortzea zailabait da—esan digu Federakundeko lehendakariak—. Plentzia Telebistak, elkarte kulturaladenez, 150.000 pezeta jasotzen ditu. Jakin dugu Barakaldo Telebistakoak udaleratzeko bidea aztertzen ari direla. Arrasate Telebista elkarte kultural indartsu baten pean mantentzen da... Gure egoera normalizatu arte, bakoitzak abalduena egiten du».

Myriam Gartzia

Mikel Irizar, Arrasate Komunikabideakeko lehendakariak esan digunez, «gure egoera alegala da, ez bait gaude legez kanpo baina ezte lege barruan ere».

ARGIA txokoak

DONAMARIA BENTA

- Mendi hotela
- Jatetxea
- Bizikletentzako aparkalekua

Zure asteburuetako ingurugiro egokia

31750 DONAMARIA (Nafarroa) ☎ (948) 450925 - 450708

AMAZKAR

TABERNA

Oiartzuarren giroan, zure zain ...

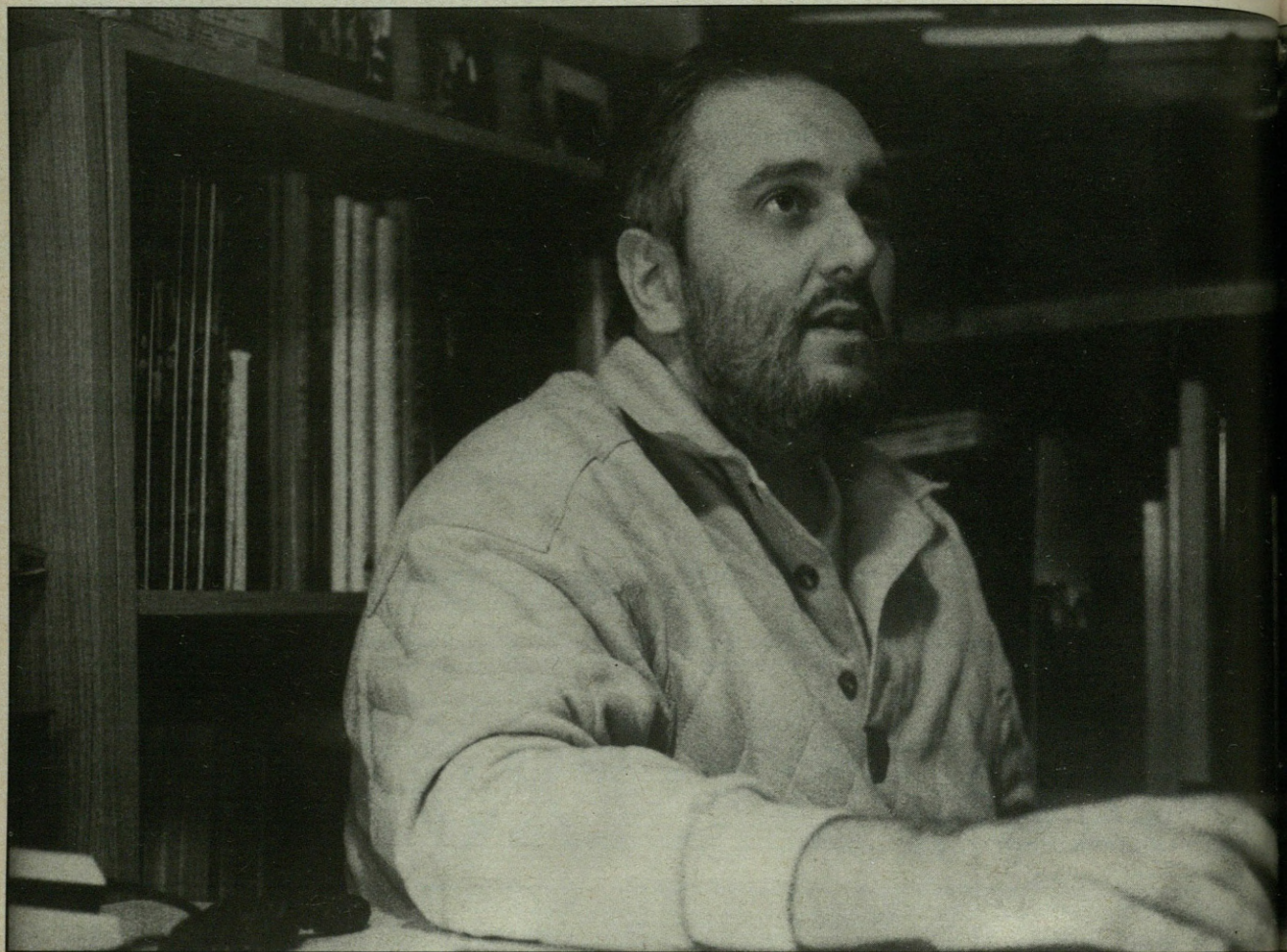
20180 OIARTZUN (Gipuzkoa)

GASTEIZKO EUSKAL TXOKOA

- Sukaldaritza ikastaroan har ezazu parte

Kutxileria, 62 - 01001 Gasteiz ☎ (945) 25 10 84

«Bidaietako argazkilaria baino gehiago, argazkiak egiten dituen bidaiaria naiz»

Txikitatik bidaietan hasi zen argazkilaria honek eremu geografikoari dagokionez nahiko lan mugatuak egin ditu: Afrika, Kanada eta Euskal Herria. Baina hori erabaki pertsonala izan da. Pertsona lasaia eta baketsua iruditu arren, bere bizitzaren zuzendari eta antolatzaile bakarra izan da borondatez.

ARGIA. «Sabara» zure liburuko hitzaurrean agertzen denez, ilobak, gidaria eta «milquinientos»-a hartu eta Tangererra eraman zintuzten zuen amonak. Zortzi urteko mutikoa zinen, baina bidaiak zugaraginik izan al zuen?

XABI OTERO. Gurasorik gabe joatea inportantea izan zela gogoratzen dut, baina horrelako bidaia egiteko gure amonak zituen zergatiak ez ditut inoiz jakin. Baztangoa zen, eta ez zuen bidaiatzeko ohiturarik. Bere txokotik ezer gutxi ateratzen

zen. Batzuetan Madrilera joaten zen gure ama bisitatzerara. Eta bat batean, Andalucia eta Afrikarantz abiatu zen iloba guztiekin. Ez dut inoiz ulertu zergatik aukeratu zuen Afrika, zeren eta berak beti kontatzen zuen mairuek gerra garaian egin zutena, oilaskoak jaten zizkietela eta abar. Eta gero, bera Afrikara joan zen mairuak berriro ikustera. Auskalo zer zuen emakume honek buruan! Oso bitxia zen.

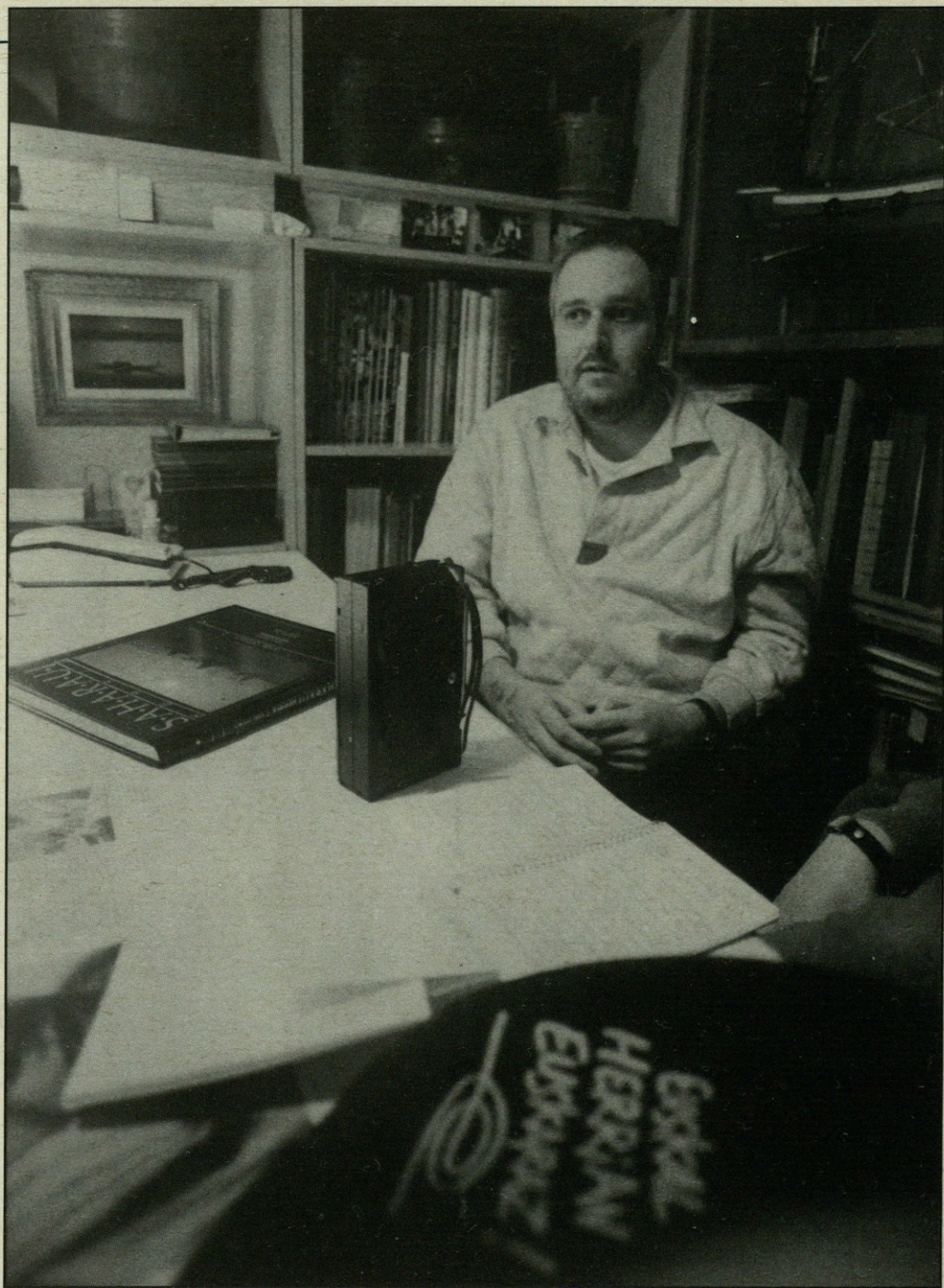
A. Zer gogoratzen duzu bidaiaz?

X.O. Hamabost egun egon ginen. Gogoratzen dudana lehenengo bidaia da, eta argazki makina eraman nuen. Oso txikia zen, baina argazki batzuk atera nituen, nahiz eta gero ia ezinezkoa izan ezer ikustea. Baina bidaiak hunkitu egin ninduen.

Gero, Afrika berraurkitu dut, eta askotan joan naiz. Lehen bidaia hartan ere, argazkilaritza bazen neretzat zer-bait, nahiz eta inkonszientea izan.

A. Nola hasi zinen argazkiaren munduan?

X.O. Gure etxean aita eta aitona argazkizaleak ziren eta horregatik kamerak eta filmagailuak betidanik ikusi ditut etxean. Gure aitona Amerikatik 16 milimetrotako filmagailua ekarri zuen. Behin anaiak argazki makinetako katalogo bat ekarri zuen etxera eta ni hori ikusi ondoren argazki makina eskatzen hasi nintzen, Erregeen egunerako, ahal izan nuen aldi guztietan... baina ez nuen lortzen. Lehena

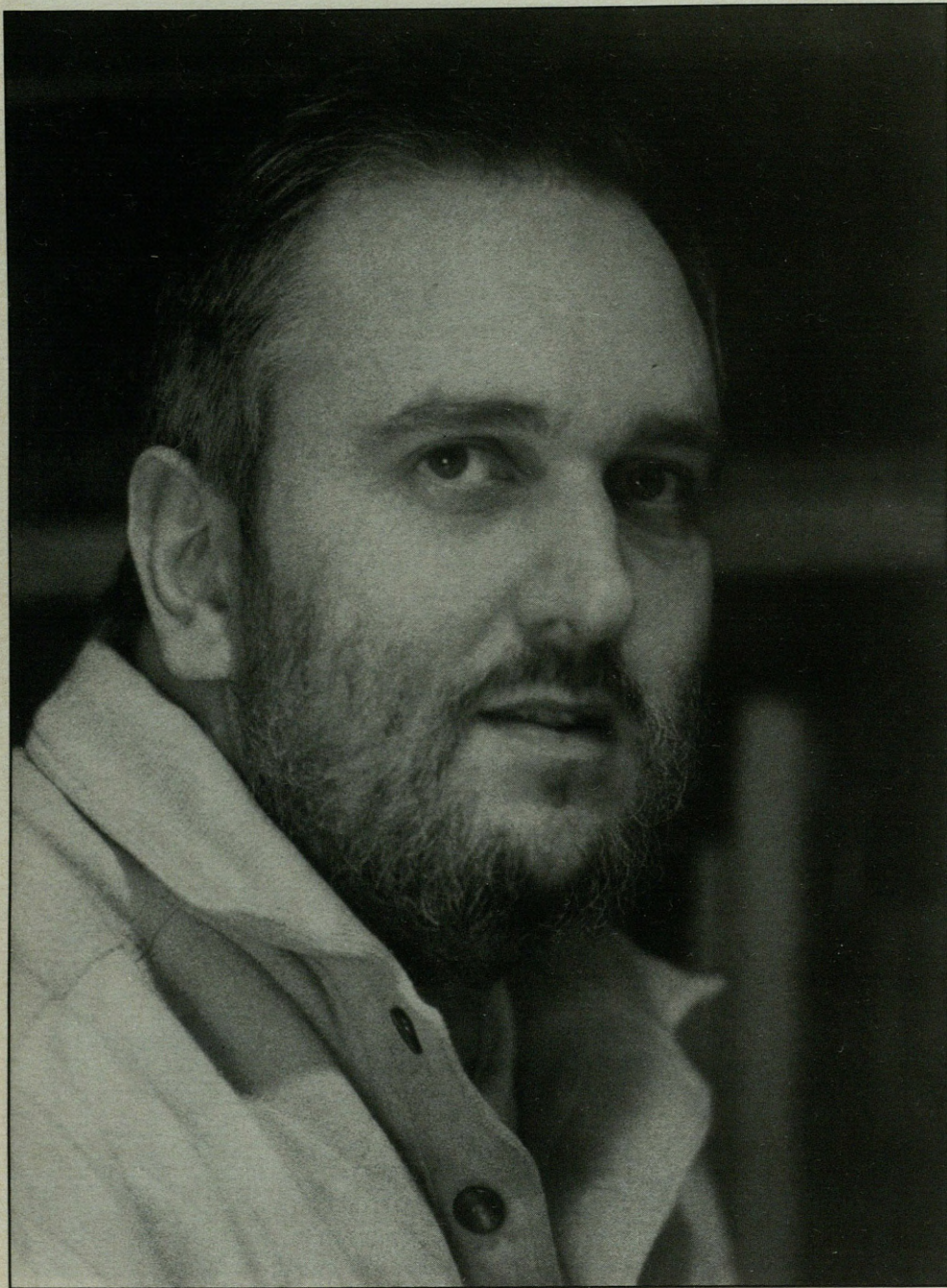
«Jendeak 6.000 pezetako liburua garestia dela uste du, baina gero ez zaie axola afari batean diru berbera edo gehiago gastatzea».

Londresen lortu nuen 14 urterekin, Kodak Instamatic bat. Baina lehenengo kamara 18 urterekin erosi nuen. Lagun batek Canariasetik ekarri zidan eta 7.000

pezeta ordaindu nuela uste dut. Madrilen soziologia lehenengoz eta gero kazetaritza ikasten hasi nintzen bitartean, argazkiak egin eta agentzietara bidaltzen ni-

tuen. Azkenean horrek emaitzak eman zituen, eta gero eta argazki gehiago eskatzen zizkidaten. Segidan bidaia bat antolatu zen Afrikara. Ikasketak utzi eta argazkiak egitera joan nintzen. Gainera, basamortua lehenagotik ezagutzen nuen. Bueltatzerakoan, inor ez ezagutu arren, irudigile eta argazkilari lanetan hasi nin-

■ «Nik ez dut inolako arazorik argazkiak manipulatzeko; beraz, gogoa izanez gero, egiten dut eta kito» ●

Euskal Herriari buruzko liburu bat egin nahi du, gaia ia ikutu gabe dagoelako, eta Schommerrek egindakoa ez duelako gustokoa.

tzen. Hasieran Amnistiaren Aldeko Batzordeetarako zerbait egin nuen. Donostiako Etor argitaletxean, «Punto y Hora»-n eta «Egin» egunkarian egin dut lan. Denetarik egin dut.

A. Noiz atera zenuen *leben liburu*a?

X.O. «Oihan bat, murgildurik» 1984ean argitaratu nuen. Honen ondoren beste liburuak atera ditut, baina ez dira nahikoa bizitzeko, eta

horregatik beste hainbat liburu enkarguzkoak izan dira (Eusko Jaurlaritza, Iruñeko Udala eta Diputazioak). Zure liburuak saldu egingo direla pentsatuz kaleratzen dituzu eta ez da horrela gertatzen. Liburuek 6.000 pezeta balio dutela

ikustean, jendeak oso garestiak direla erranen dizu, baina gero afari batean berbera ordaintzea ez zaie inporta. Hau hezkuntza arazoa da. Nik jendearen mentalitatearen aldaketa gertatzea espero dut.

A. *Liburuak zuk zeuk argitaratuta libreagoa zara?*

X.O. Lana gustora egiteko balio dute. Gogoko duzun gaia hartu eta errealitatea bihurtzen duzu. Bestela, argazkiak egiten eta biltzen urteak pasatzen dituzu, baina artxibategian egonda ez dute ezertarako balio. Beste batek nere liburuak kaleratzea itxaron beharrean nire argitaratzea erabaki dut. Gainera, enkarguzko lanak belaxka dabiltzanean, liburuaren sostengua geratzen zaizu aurrera segitzeko. Horrez gain, buruan daukazun proiektuetan pentsatzeko eta prestatzeko denbora duzu. Nere liburuak eginez stressa neregandil urruntzen dudala uste dut. Independentzia ematen dizuzu. Bakarrik liburu hauek egitean kontrolatzen dut prozesu osoa.

A. *Nola aukeratzen dituzu liburuen gaiak?*

X.O. Oso erraza da. Ez dut aukeraketa egiten. Gaiak leku ezagunetara mugatuta daude. Hau da, ezagutzen ditudan lekuetan egin ditzaiket argazkiak, eta oraingoz Afrikan eta Kanadako Labrador-ean egon naiz soilik. Beraz, nere liburuak leku hauetan dautza. Indian joango banintz, hurrengo liburuak India titulupean ager daiteke baina momentuz hori ez da gertatu. Hala ere,

■ «Argazki onak ateratzeko herri bakoitzaren tradizioak eta ohiturak errespetatu behar ditugu» ●

leku guztietan jendearekin harremanetan jartzea bilatzen dut. Hemengo artisauekin askotan egoteak beste kulturetako pertsonen kiko erlazioak erraztu dizkit, zeren eta langile hauek oso bitxiak direnean lana izaten bait da beren konfidantza lortzea.

Argazki onak egiteko giro egokia lortu behar duzu, eta

■ «Enkarguzko lanetan emaitza egokia da, baina ez da nere baitakoa» ●

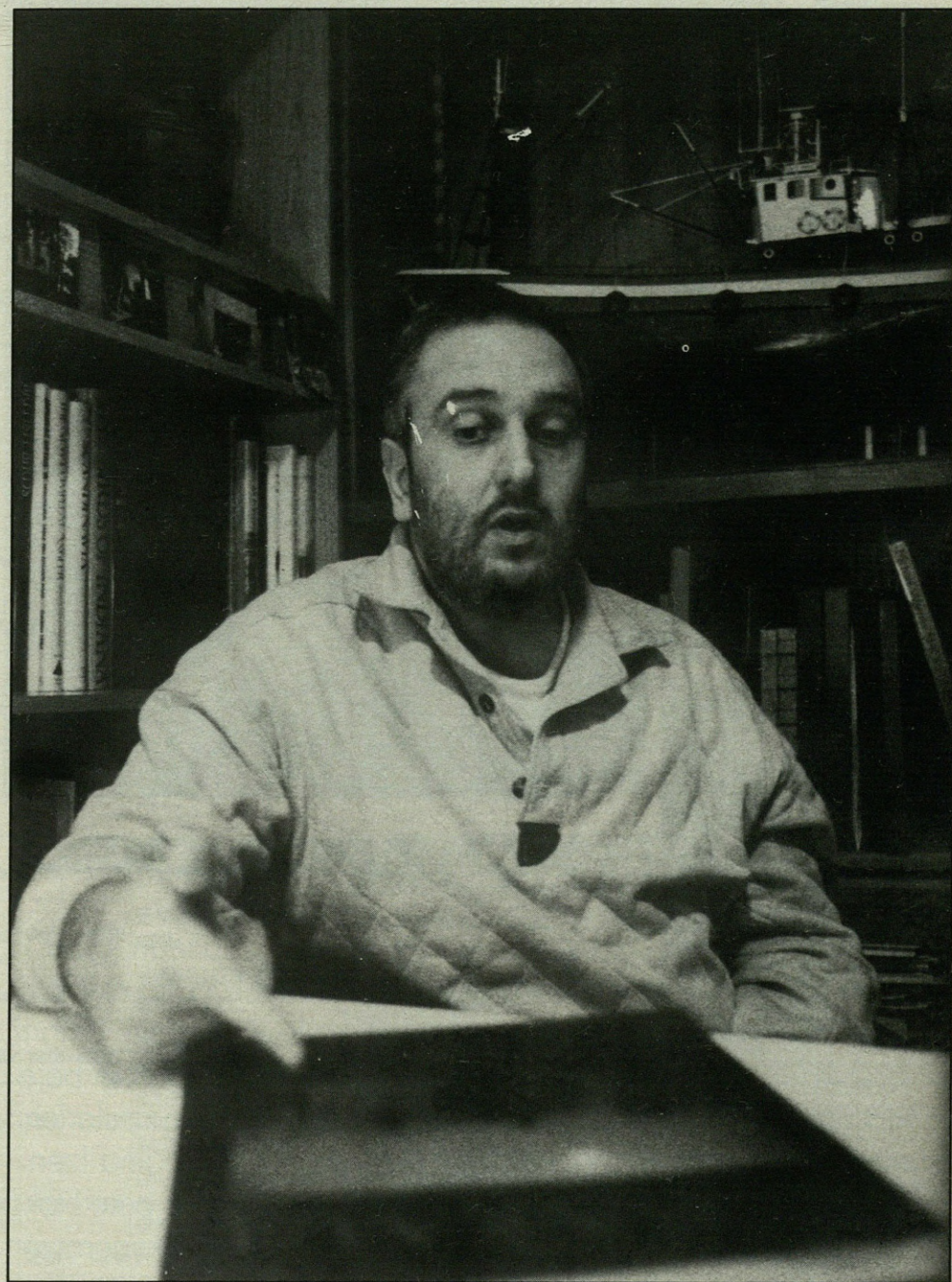
hori pazientziaz egin behar da. Herri bakoitzaren tradizioak eta ohiturak errespetatu behar dira. Maliko peuleak edo Labrador-eko jendeak zure presentzia onartzeko denbora behar du. Dena dela, eta galdera erantzuteko, gaien aukeraketak pertsonen izaerarekin zerkusia daukala esango nuke. Neri Afrika eta Kanada gustatzen zaizkit.

A. Zertara joaten zara? Argazkiak ateratzera edo bidaiak egitera?

X.O. Ni bidaiaria naiz batez ere, eta han nagoenez argazkiak ateratzen ditut. Orain dela gutxi hamabost egun pasatu genituen Londresen eta ez nuen argazki bat ere atera, nahiko alferra naiz.

A. Enkarguzko liburuaren artean zein da gehien gustatu zaizuna?

X.O. Esaterako «Iruñea - Pamplona» liburua enkarguzkoa zen eta nik argazkiak bakarrik kontrolatzen nituen. Beste guztia haiek erabakitzen zuten. Horregatik, Diputazioaren lurralde ondareei buruzko liburua

egitean gustorago ibili nintzen, nahi nuena erakusteko askatasuna nuen eta. Baina gehienetan epeen barnean eman behar dituzu argazkiak, eta une horretako nagusiak gauzak bere erara egiten behartzen zaitu. Emaitza egokia da, baina ez da nere baitakoa.

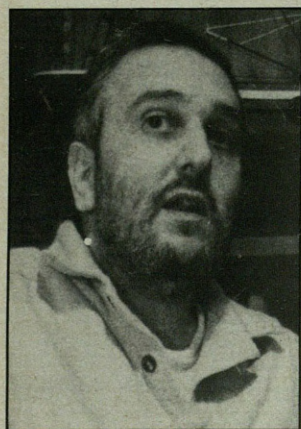
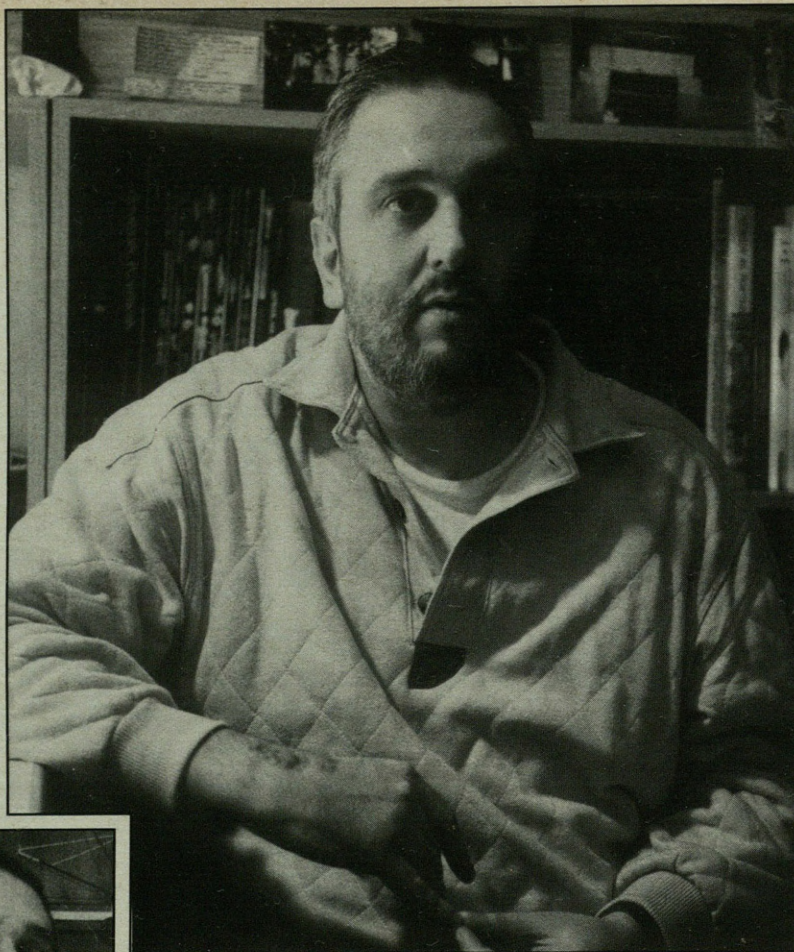
A. Zein duzu proiektu burbilena?

X.O. Maliri buruzko liburua egin nahi nuen, baina

Labradorrera itzultzeko gogo handia daukat. Hango herri txiki bateko eskimalei (inuitak) argazkiak egin nahi dizkiet, bi gizona bereziki, aintzinako ohiturak eta tradizioak gordetzen dituzte eta: lerak txakurrez daramatzate, egurra lantzen dute... Inuitak aurkitzea Euskal Herriko upelgileak topatzea bezain lan zail eta neketsua da. Beste proiektuen artean, Baztan eta Euskal Herriari buruzko libu-

Bere ustez «Otero» estilorik ez da existitzen, baina bere obra ezagutzen duen jendeak identifikatu egiten duela dio.

«Argazkiek
artxiba-
tegia-
egonda ez
dute
ezertarako
balio, eta
beste batek
nere
liburuak
kaleratzea
itxaron
beharrean,
neuk
ateratzea
erabaki dut».

NORTASUN AGIRIA

1953ko irailaren 30ean Iruñean jaioa baina izatez San Adrianekoa da ● Herri txikietako plastikozko frontoi berriei amorru handia die, apurtzaileak direlako ● Bere artxibategian 12.000 diapositiba inguru dago ● Argazkilarien artean Peter Turner eta Mapplethorpe aipagarri ditu baina izen askorik ez daki ● Iruñetik ihes egingo du apirilean, eta bere txoko berria Baztan bailaran dago ● Kotxe istripu larriaz errekuiperatzen ari da ● Argazkiak ez ditu errebelatzen

ruak izango lirateke. Orain-
goz bakarrik burutazioak
dira baina gustora egingo
nuke Euskal Herriari buruz-
ko liburua, paisaiak eta
hainbat gauza erakutsiz.
Gainera, orain arte ez da
gauza handirik argitaratu ar-
lo honetan. Schommerrek
egindako liburua besterik ez
dago, eta neri ez zait asko
gustatzen.

A. «Otero» estiloa sortu du-
zu?

X.O. Ez, baina nere obra
ezagutzen dutenek identifi-
katu egiten dute. Badakite
nere argazkiak lasaiak eta
giro txukun eta koloretsu-
koak direla, eta orduan
«Otero» estilokoak direla
esatea ez da zaila.

A. Zure argazkietan, garai

batean, «Sahara» argitaratu
zenuenean bain zuzen,
muntaiaren teknika asko-
tan erabiltzen zenuen. Ho-
negatik kritika asko jaso ze-
nuen, ezta?

X.O. Nik ez dut inolako
arazorik argazkiak manipu-
latzeko orduan. Gogoia ba-
dut edo horrela ateratzea
erabakitzen badut, egin egi-
ten dut eta kito. Batzuek

kritikatu naute, baina gero
horiek muntaia erabili izan
dute. Tontakeria bat da, ze-
ren zuri beltzez lan egin
arren, errebelatzerakoan
beti nolabaiteko manipula-
zioa gertatzen da grisen to-
noak erabakitzerakoan. Jende
asko dabil muntaiak egi-
ten jakin gabe, eta hori bai
dago txarto.

«Labrador-eko eskimalerik erreportaria egiteko Kanadara itzuliko naiz» ●

A. Zuri beltzez edo kolorez?
X.O. Kolorea eta diapositi-
bak. Zuri beltzez ez dut lan
ezer egin. Hasieran erabili-
tzen nuen dirurik ez nuela-
ko, baina kolorea nahiago
dut dudarik gabe. Marraz-
kietan ere kolore urdinak
izugarri gustatzen zaizkit.

A. «National Geographic»
aldizkariarekin noizbait
lan egin duzu?

X.O. Ez, eta orain ez lidake
hainbesteko zirrarakin sor-
tuko haiekin lan egiteak. La-
bradorren egon nintzenen
aldizkari honetako argazki-
lari eta tekniko batekin topo
egin nuen. Haiek errepor-
taia bat prestatzen ari ziren,
eta egin zituzten 15.000 ar-
gazkietatik aldizkarian 7-8
besterik ez ziren agertu.
Gainera, argazki batzuk es-
katzeko deitu zidaten. Ar-
gazkilariaren erreportaria ur-
pekoa zenez, ez zuen beste
motako argazkirik atera. Eta
ez zen argazkilariaren errua
izan, aldizkariarena baizik.
Nere kabuz joatea nahiago
dut.

Amaia Nabaskues

ALBISTEGIAK

"Gauza zera da, esan zuen Alicia-k, hitzek esan nahi dutenaren aparteko beste zerbait adieraztea lortzeko ahal menik duzen jakitea".

"Gauza da, erantzun zuen Humty Dumpty-k, norik agintzen duen jakitea".
(Lewis Carroll)

ALBISTEGIN 1	Astele. Ostirala	08:00 09:00 08:45	"Kafearen Usainean" (elkarrizketa)
ALBISTEGIN 2	Astele. Ostirala	13:00 14:00 13:30	"Bitartean" (solasaldia)
ALBISTEGIN 3	Astele. Ostirala	20:00 20:30	"Eguneko personaia" rekin
ALBISTEGIN 4	Astele. Ostirala	23:00 24:00	"Egunean gertatuaren analisia"
JOKOZ KANPO	Astele. Ostirala Igandea	14:00 14:30 22:00 23:00	KIROLA SAIOA
GOIKO PLAZA	Astele. Ostirala	14:30 15:00	HERRIZ HERRIKO INFORMAZIOA
LABURRAK ORDURO	Astele. Igandea		

MAGAZINAK

"Zoriontasuna arma kolektiboa izan daiteke... entzungo duzu"

NOIZETA GOIZ	Astele. Ostirala	06:00 08:00	EGUNARI DAGOKIONA ETA ZURI EGUNONAK
KALE GORRIAN	Astele. Ostirala	09:00 12:00	GOIZEKO PASEALDI BIZIA
ATALAIA	Astele. Ostirala	12:00 13:00	MUNDARI ETA ZURI BEGIRA
ITAKA	Astele. Ostirala	16:00 18:00	ETORRI GUREKIN BIDAIAREN IRLARA
ORDU ALFERREN SEGIDAN	Astele. Ostirala	18:00 20:00	BOLEROAK AGINDURIK, ERLOJUA PAUSATZEN DENEAN
MARI BONBILLEN AFAL OSTEAN	Astele. Ostirala	00:00 01:30	GAUTXORIEN HEGALALDIK IZAN OHI DIRA OPAROENAK
BATEGIN	Larunbata Igandea	08:00 12:00 13:30 15:00	EGIN IRRATIA, EGIN IRRATIAZ
SHANGRI-LA	Larunbata	23:00 00:00	OHINAK FANTASIAZ EGINAK
KOTXASPLAO	Igandea	09:00 12:00	UTZI GURASOAK ETA ZATOZ GUREKIN
GAUA ORRAZTEN	Igandea	23:00 00:00	IRRATIKO LAMI KONTUAK

MUSIKALAK

"Estilo guztietako musika du Egin Irratiak, baina zera batek bereizten gaitu: estiloz egiteak: Egin Irratia: musika estiloz egina"

103 ARMONIA	Astele. Ostirala	15:00 16:00	GUK MUSIKA KLASIKOA, ETA ZUK?
IGO BOLUMENA	Astele. Ostirala	21:00 23:00	EUSKARAZKO ROCK MAGAZINE BAKARRA
LA KUEBA	Larunbatetan	16:00 19:00	HEMENGO ETA ORAINGO ROCK GUZTIA
SYNTORAMA	Larunb. eta Igande.	19:00 20:00	MUSIKA ELEKTRONIKOAREN BIDE BERRIENAK
SECUENCIAS DE PLASTICO	Larunbatetan	21:00 23:00	JAZZA TAUPADAZ TAUPADA
TRIKI HOT DEAD	Igandetan	12:00 13:00	TRIKITIXAREN LEHENA, ORAINA ETA...?
LA NOTA LATINA	Igandetan	16:00 18:00	RIO GRANDEK BEHERA, MUNDUA DOUN BAT DA
TODO NEGRO	Igandetan	18:00 19:00	60. HAMARKADA KO MUSIKA GOGOAN
PAUSARIK GABE	Larunbat eta igande goizaldera		HARTAZU ATSEDEN, MUSIKA GEURE KONTU

KULTURALAK

"Luma bakarrak ez daki egan...
urak darama".
(Koldo Izagirre)

HITZ KONJUROAK	Astele. Larunbata	20:30 21:00	HITZ- HITZ, OLERKIZ OLERKI
UMEKERIAK APARTE	Larunbatero	12:00 13:00	GAZTEON GAIK GAZTEON ARTEAN
BOTA PUNTUBA	Larunbatero	13:30 15:00	BERTSOAK EGIN IRRATIKO PLAZAN
LA LINTERNA MAGICA	Larunb. eta Igande.	15:00 16:00	FOTOGRAMAK ENTZUN DAITEZKELAKO...

Ez dira ez, garai onenak. Duela urte batzuk izan zen irrati librean eztanda. Bertan sortu zen makina bat irrati, ohizko komunikabideen etsai bilakatzeko asmoz. Informazio aukera desberdina eskaintzen zuten hauetatik gelditzen direnek, uhinetan jarraitzeko ezinbestekoa ikusten dute lizentzia lortzea. Orduko ezagunenetakoa den Hala Bedi, orain dela gutxi jarri da berriz ere martxan, baldintza legeetan. Ildo beretik, Nafarroako Gobernuaren FM frekuentzien banaketan baztertuta gelditu zen Xorroxinek, baimena lor dezake Baztango Udalaren eskutik.

Orioko balea nafarrek harrapatu

ORIOKO balea baino sona handiagokoa egin zaigu herri bereko eskultorea. Nafar nazionaldutako gipuzkoarren zerrenda luzean, Jorge Oteiza izan dugu katemailerik pisuena. Alargundu eta berehala, oinordekoak izendatzeko premia sentitu du, eta Nafarroako Herriak jaso du ohorea. Altzuza herritzakoan kokatuko da bere ametsetako fundazioa (loka-mutsetakoa esan behar ote?). Bere eskultura eta bozeto jenialak, dentsitate handiko bere idazkiak, ikerketa estetikoaren utopia didaktikoa... den-dena bilduko da Nafarroako herri txikian, desagrabio modura Saínz de Oiza eskultoreari enkargatutako erai-kuntzaren baitan. Giputzak jeloskor azaldu dira, eta eskultorearen izaera aldakorrekin badute esperantzarik; erabakiak behin betikoa dirudi baina.

Moby Dick-en tamainako kondaira sortu da Orioko balea ilezuridunaren arrantzuarekin. Askok jaurtiki dituzte arpoiak (Murua, Gorordo, Albistur...) baina Alli lehendakaria suertatu da finean Ahab kapitaina. Autobideaz ge-

ro, Guggenheim baino gertuago izango dugu Altzuza. Eta merkeago.

USTE baino gorago ari da Kultur Kezka kolektiboaren aparra. EAEko kultur aurrekontuei buruzko sesioan, gero eta izkina urrunagoetatik ari dira iritziak bizten. Kritikoak, ia aho batez.

Joseba Arregi gero eta isolatuagoa dagoela uste dutenek izan dute, ustegabe halakoa, baikor izateko arrazoirik. Fernando Buesak, andoaindarraren gobernukidea berau, Pilatosen egin du, eta murrizketa horiekin inolako zerikusirik ez duela esan. Teoria politikoak dioenez, aurre-

T E R M I N O L O G I A

Silikona. 1.— Hainbat elementu kimikoz osaturiko polimeroa, bere propietateengatik isolatzaile gisa erabiltzen dena. 2.— Giza gorputzaren atal batek duen tamaina handiagotzearen, erabiltzen den sustantzia.

Eztabaida parlamentario xelebrea izan da Gasteizen «Egunkaria» dela eta. Sofrikariora zigortu nahi gaituzte politikariek. Alderdi guztiek lagundu nahi, ikusi batera, baina bidean ez dira ados jarri. Emaizta: zero pezeta. Ohar bedi irakurlea, orain laguntzeko prest dauden alderdiak (EAJ, EA, EUE...) duela urtebete proiektuarekiko erabat kritiko edo aurkari arituak direla. Orduko indarren itxura hobetzeko, protesik galantak eta silikona injekzio ederrak egin eta gero, eta dakite orain mutur aurrean dutenari nola aurre egin. Kartarik gabeko ordago gehiegi jo ziren partida honen has-tapenean. Urtebete behar izan dute lagundu beharraz jabetzeko. Beste hainbeste beharko al dute nola gauzatu erabakitzeko?

kontuak eta istorio ez dira sail jakin bateko kontuak, gobernu osoarenak baizik, baina Buesak argi eta garbi esan du ez duela horren erantzukizunik. Kultura Sailburuak etxean bertan gero eta etsai gehiago dituela dioen aburua indartzen ari da. Ez dakit, ez dakit, Lakuako bulegoak urru-negi zaizkigu.

— Moby Dick-en

tamainako kondaira sortu

da Orioko balea

ilezuridunaren

arrantzuarekin; arpoia

askok jautiki arren,

Alli lehendakaria suertatu

da Ahab kapitaina ●

ETXE barruko ospea jasaten ez da beti erraza izaten. Hain motzeko lasterketa da gure literatura, ezen oraino bizirik ditugun hainbat eta hainbat klasiko. Horixe da Loidi Bizkarrondoren kasua. Bere «Amabost egun Urgain'en» nobela poliziakoak 36 urteko galbahea jasan du, eta klasikoa dugu dagoeneko. Denbora bait da urrezko kategoria hori ematen duena. Oraingoan, irratirako dramatizatuko du J.R. Zubimendik zuzendutako taldeak. Garaidi detektibearen ibilerek aurreko «Antozki iluna» haren bidea jorratuko dute. Berri ona litzateke ekimen honen sendotzea ziurtatu ahal balitz.

Bien bitartean, Irungo botikariak ez du geroztik literaturarik argitaratu. Botanika eta toponimia legezko esparruetan interesatuago dago antza, eta Jose Antoniori bere nobela bakanaren ospea aipatzen zaiolarik, axolarik ez duen despistatuaren keinuaz erantzuten du. Mitoa bizirik.

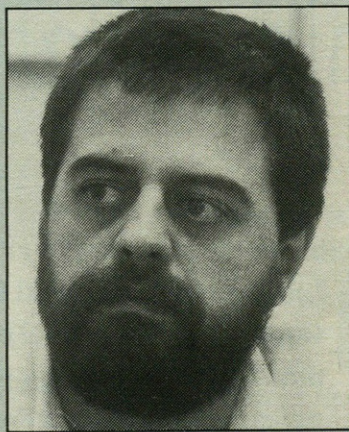
Josu Landa

MINTZOAZ MINTZO

Kezka ugariak

A SPALDIKO partez, euskal kulturaren berriek ongi gorderik egon ohi diren txokoetatik alde egin eta informatiboetako atal eta tertulia mamitsu horietara ailegaterik izan dute. Berririo ere gizartean pizturiko erantzunak sortu ditu horretarako baldintzak. Proiektu erraldoiak ilundu dute eguneroko kulturgintza, ekimen txiki eta sakabanatuek osatzen dutena, euskal nortasunaren adierazle bakunak, euskaraz sortu eta bizi den eremua.

Negu beltza ailegatu omen zaio euskalgintzari, ez soilik Gasteizeko aurrekontuetan euskal kulturgintzak jasaniko kolpe bortitza dela medio, zoritxarrez. Aurreko okasio askotan agerian gertaturiko epelkeriaren fruitu mikatzak irentsi beharrean gaude egun. Legebiltzarreko eztabaidan zerbait nabarmendu behar izatekotan, antzerki hutsa izatearena litzateke; aldeaz aurretik dena erabakirik duen fikziozko antzezlan. Bakoitzak bere papera bete behar du.

XABIER ALEGRIA

BENETAKO mamia, gidoiaren pasarte garrantzitsuenak, hortik kanpo geratzen dira eta horretan aktoreen gaitasuna bere indar osoz agertzen da publikoaren aurrean.

Hara non, Buesa Jauna gaizkilkearen paperan ezin trebeago, euskara erabileraren sustapenaren aurkako diskurtso sutsuan ageri den. Azken unean ailegatu ohi den printze urdinaren itxuran Joseba Arregiren aktazio disdiratsua, erabilpenaren aldeko ekimenak bultzatzea legez ere gobernuaren zeregina dela adieraziz.

Ekitaldia mamitsua izango denaren ustea zabaltzea erabat lojiko. Klasisikoetan bezelaxe oraingoan ere gaizkilearen aurkako borroka ausarta ikusteko aukeran izango gara. Baina ustea hutsa bezain ustela. Azken batean Buesak diona Arregik gauzatzen du. Batak ikastolen aurkako gorroto itsuan murgildurik eskola publikoetako indarrak oldartu nahi eta diru kenketaz bideratuz. Besteak modernitatearen izenean proiektu erraldioen azpian erabilpena sustatzen duten benetako eragileak itoaziz.

ERABILERAREN sustapen indartsua, batzuen gustorako ez behar bezain loratua, Bertsolari egunean Nafar Gobernuaren ordezkariari luzatutako erantzunak islatu zuena. Euskaraz bizi nahi eta etengabeko ezinak pizten duen izkutuko amorruak noizbait hartu behar espresio bideren bat. Zoritxarrez, Nafar Gobernuakideari gertatzeak EAEn dugun eguneroko errealitatea desberdina denaren amets inozoa berrindartuko du baten batengan. Bitartean, erabilpena sustatu nahi duenik egon badago, zokoratua, zigortua, mixerian irautea kondenatua. Noiz ikusiko dugu hemen, Quebec-en antzeko taldeekin gertatu bezala, Euskal Herrian Euskaraz taldeak Jaurlaritzaren diru laguntzarik jasotzen? Iragarkian bezala, hori beste historia litzateke, dudarik gabe.

Aukera handia, baina hiru besterik ez euskarazko antzezlanak

Eibarko XV Antzerki Ihardunaldiak, unibertsitatetik kalerako bidean

Martxan dira dagoeneko Eibarko Unibertsitate Laboralaren XV Antzerki Ihardunaldiak. Otsailean zehar hamasei antzezpen burutuko dira. Gaztelerazko lanak nagusi, izango da ordea Ingalaterrako eta Frantziako talde bana. Euskal ordezkaritza, berriz, hiru taldetara mugatuko da.

EUSKO Jaurlaritzak hainbat antzerki jaialdiari diru laguntza ukatu eta gero aurtengoan gehienek ezer ere antolatzeari uko egin dioten bitartean, Eibarko Hezkuntza Konplexu edo Unibertsitate Laboralak XV Antzerki Ihardunaldiei ekin

die. 1978an, Unibertsitateak, lehen ihardunaldiak, barnetegian zituen 800 ikasleentzat antolatu bazituen ere, denboraren eraginez, Eibarko antzerki bultzatzailerak bakarra izatera iritsi da.

Juan Ortegak —Jose Mari Coronadorekin batera proiektu honen sustatzailerak— esan digunez, «antolaketa aldetik amateur, edo hobe esan, independente izaten jarraitzen dugun

Antolatzailleen helburua, ikasleei antzeztan ezezik, honelako ihardunaldiak antolatzen ere irakastea da.

arren, goi mailako talde profesionalak ekarri ditugu aurten Eibarrera».

Hezkuntza Konplexuko irakasle eta ikasleek orain hogeitazortzi urte sortu zuten Narruzko Zezen taldea arduratu da ihardunaldien antolatketaz. Aurtengo edizioa osatzeko ez dute Eusko Jaurilaritzaren diru laguntzarik jaso. Baina Gipuzkoako Foru Aldundiak, Eibarko Udalak eta hainbat herri erakundek lagundu diote talde historiko honi ia bederatzi milioiko aurrekontu eskasa osatzen, «orain arte egin duguna mantentzeko nahikoa da kuantitate hori, esaten digu Juan Ortegak, baina aurten bainbat proiektu burutzeko asmoa genuen —inaugurazioko mahaingurua zortzi bat lagunek ematea, kanpoko taldeen partaidetza ugaltzea, eta abar— baina diru laguntzen murrizketa dela eta bertan behera utzi behar izan ditugu».

Antzerki tailerreko ira-

Bederen 1 eta In Fraganti gipuzkoarrak eta Topo talde bizkaitarra izango dira euskaraz arituko diren talde bakarrak.

kasle eta ikasleen artean prestatu dira ihardunaldiak, «antzezpenak unibertsitateko antzeztokian buru-

tzeak ere izugarri merketzen ditu kostuak». Bide horretatik doa, hain zuzen ere, unibertsitateak muntaia honi ekiterakoan lortu nahi duen helburua: antzerkiaren mundua barne barnetik lantzeko, antzezten ikasteaz gain, horrelako saioa antolatzen ere aritzea.

■ Hamazazpi talde arituko dira Eibarren: bat frantseseraz, bat ingeleseraz, hiru euskaraz eta gainerakoak espainieraz ●

Baliapide aldetik horrelako unibertsitate batek izan ditzakeen mugak gaitzetzeko eta goi mailako taldeak Eibarrera ekartzeko, Europa osoko unibertsitateetara jo dute, antzezlan interesgarriak duten taldeen bila. Parisen ere izan dira Lido bezalako antzokietan ari diren taldeak kontratatzeko, «gainera, denon ezagunak diren aktoreekin lanean ari diren agenteak alde batera utzi eta askozaz ere ezezagunagoekin ari direnengana jo dugu; pozik gaude lortu dugun programarekin, kalitate handiko lanak ikusteko aukera izango bait dugu».

Euskarazko talde gutxi

Eibarren izango diren taldeak kalitatezkoak izaten saiatu dira, baina, aurreko urteetan gertatzen zen moduan, oso aukera txikia eman zaie euskaraz aritzen direnei; izan ere, hamazazpi taldeetatik hiruk baizik ez dute euskarazko antzezlanik eramango: In Fragantik «In fraganti» muntaia, Bederen 1-ek «Desioen pontxea» lana eta Topok «Zerbitzaria» lana.

Huekin batera, hainbat aktorek eta taldek hartuko dute parte: Estatu espainiarretik, Las Veneno, Zascandil, Teatro del Foro, La Quimera de Plástico, El Silbo Vulnerado, Linea Débil, Teatro Rosaura, eta «Ay, Carmela» filmea; Euskal Autonomi Elkartetik, Con Buen Pie, Dar-dar, Narruzko Zezen eta Bai Elkartea; Estatu frantziarretik, Trans Europe Theatre eta Inglaterratik Les Bubb aktorea.

Ritxi Lizartza

Gaur egun, beren zeregina lehiaketetara bakarrik mugatzen da

Bertso paperak, norabide ezean

Bertso paperak, garai batean, erromerietan, ferietan edo jendea biltzen zen tokietan eros zitezkeen. Jendea, horrela, gizarteko kontuez edo gertaerez jabetzen zen eta bertsoak ikasteko zein kantatzeko aukera izaten zuen. Denborapasa ere izaten ziren eta, neurri batean, komunikabideen hutsunea betetzen zuten. Gaur egun, gizartea aldatu egin da eta beren zeregina, lehiaketetara mugatu da. Sariketetan, irabazleen izenak ezagutzen dira bakarrik, ez bertsoak, eta jendeak ez ditu ikasten, ezta kantatzen ere.

Lampuan da.

*Yzar maite nubena
aín biyotz gurtitio,
juan zan Donostitio:
orain neregandican
irritiyan dago,
lañan goguan dacat
juan lañan lenago,
itza eman ciraia;
demora guchi barrun
etorrico zula.*

*tristetasun aundi bat
juan zan esgueroztio,
senti det gueroztio:
cieto daquit ordia,
berri neregana,
etorritzen danian,
aín maite deranca,
portico naicela;
goizaren etorrevan
choviya becla.*

*Dagolarican ere
nigandio irribi,
icuten det beti:
erritican juan arren,
orotratio ecin;
cerubaren erdiyan,
izar butec becin
arguitazun aundiz,
nere penitamentuban
eguitan du dir dir.*

*Denatula nago
etorri deriyan,
alegra nariyan:
contentu bicico naiz,
andican auarera,
maiteho neriaren,
edertazunera,
ichutula oso;
emango dirgorat, bay,
milla lartan gozo.*

Auspoa, 12, 1961.

HERRIKO kontuak edo zernahi gertaera xume nahiz garrantzizkoa azaltzeko, bertsoan kantatu edo bertso paperak egiten ziren garai batean. Hauek, erromerietan, ferietan edo jendea biltzen zen edozein tokitan saltzen ziren eta, horrela, jendeak bertsoak ikas edo bakarka nahiz taldeka kantatzeko aukera izaten zuen.

Orduko gizarteko gertaerak ziren bertso paperen gaiak eta bihotzeko prentsaaren funtzioa ere betetzen

■ «Kantatzeko garaian, maiz izaten zen bertso beraren zenbait bertsio ezberdin» ●

RUFINO IRAOLA

zuten nolabait: bertso asko daude neska mutilen arteko gorabeheren buruzkoak. «Ezkontza galdutako bertsoak» izenekoak adibidez. Komunikabide naturala izaten zen.

Sarritan, protagonista ez zen bertsolaria bera izaten.

Lehen, bertso paperak erromerietan eta ferietan saltzen ziren.

Xabier Amuriza, bertso paperen mitifikazioaren aurka:

«Bertsoak ez dira inoiz izan informatzeko bidea»

ARGIA. Lehen, bertso paperek eragin handiagoa izaten zuten gizartean...

X. AMURIZA. Gauza asko esaten dira iraganari buruz eta uste dut asko asmatu egiten ditugula. Bertso paperek egunkari gisa informazioa ematen zutela esaten dugunean, ez dut esango gaizki dagoenik, baina hori gehiegi da. Historia osoan dauzkagunak hartzen baditugu eta denak batera jarrita ere, guztira, zenbat informazioa biltzen da? Ez lehen, ez orain, ez inoiz, bertsoak ez dira izango informatzeko bidea. Gertaera batzuk, bai erlijiosoak, bai politikoak, gerrazkoak, ohiturak, ezkontza galduak eta bestelakoak; bertsolari batek bere ikuspegitik zerbait kontatu edo eragina lortzeko egokiak zirela ikusi duenean, bere pentsaeraren arabera bota izan ditu. Txirritaren bertso guztiak jarrita ere, zenbat gertaeraren berri ematen digu? Eta Txirrita 80 urtez bizi izan zen, baina berak ez zuen informazioa zabaltzeko egiten. Xenpelarren kasuan gauza bera. Bertso paperak ez ziren horretarako. Bertsolaritza ez da sekula izan herriaren informazio bidea. Lehen, denbora pasatzeko ere behar ziren gauzak eta horretarako bertsoak oso

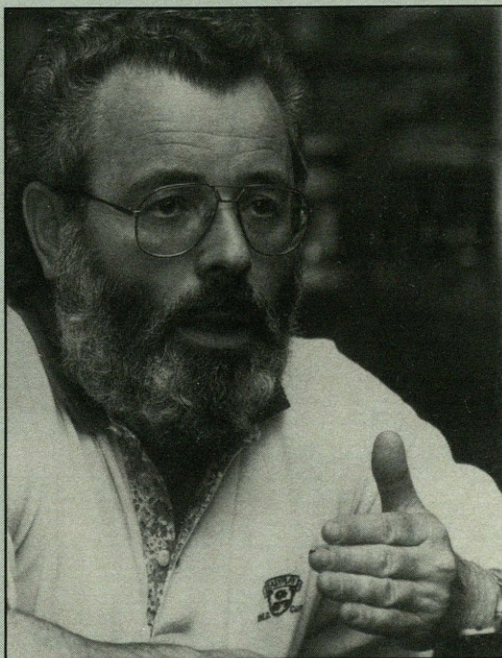
ondo etortzen ziren.

A. Ez dira garai berdinak...

X.A. Gainera, lehen ez zegoen ez irratia, ez egunkaririk eta eskasia horretan, bertso paperek funtzio handia bete zuten. Gaur, beste erritmoa eta beste bide batzuk daude. Bertsoak ikasi, kantatzeko eta taldean egiteko batez ere, gaurko abiatan ez dago astirik. Gainera, konpetentzia handia dago jendea beste gauza batzuk ikusten edo entzuten dagoelako baina ez informazioa jasotzeko bakarrik, denborapasa gisa ere. Aurreko baserri edo artzai giroan igandeko apaizaren sermoia izan ezik, ez zegoen beste konpetentziarik.

A. Gaur egun, lehiaketetara bakarrik mugatzen dira bertso paperak...

X.A. Beti izan dira lehiaketak baina lehen, orain bezala, irauten zuten bertsoak ez ziren asko. Horietatik gutxi kantatu izan dira, bertsozaleari gustatu zaizkionak. Hala ere, lehiaketetatik kanpo irauteko ez badago kaliterik

alferrikakoak izan daitezke. Baina hori nola jakin daiteke? Txapelketa asko egin, bertso jarri asko prestatu eta handik urte batzuetara zenbat gelditzen diren, guzti hori denborak esango du.

A. Bertsoak zabaltzeko beste bide batzuk badaude...

X.A. Gaur egun, bertso jarri batzuk kantatzen dira ere, modu desberdinez. Nik kaleratu izan ditut diskoak eta badakit batek baino gehiago entzun eta kantatzen dituela. Nik makina bat bertsozale entzun dut hainbat tokitan, Xalbadorren bertsoak kantatzen eta jende gaztea

Txirritarenak kantatzen. Lehen denek zekitela eta ez zekitela apur bat mitifikatu egin dugu. Umea nintzenean gogoratzen naiz bazeudela batzuk bertso jarriak kantatzen zituztenak eta besteek, berriz, soilik entzun egiten zuten.

Buruz zekitzatenak ez ziren mila izaten. Gaur, zirkunstantzia ezberdinak izanik, bertso jarrien funtzioak antzera jarraitzen du. Beharbada, egiteko gogoia edo kontzientzia ez da hain handia. Lehen, ez zegoen pentsatzerik bertso jartzaile ona izan ezik, bertsolari handia izan zitekeenik. Egun, bertso jartzaile ona izan ez arren bertsolari handia izan litekeela sartuta dago, eta ni behintzat ez nator bat horrekin.

Garai batean, bi alderdiak oso lotuta zeuden eta orain lehiaketetan gertatzen da horrelako bikoiztasuna: bestela ezagutzen ez diren bertso jartzaileek irabazten dituzte sari gehienak, eta lehiaketak irabazten dituzten bertsolariak ez dira plazan aritzen.

Pertsona bat berarengana joaten zen gertatutakoa kontatzera eta ondoren, bertsolariak bertso moduan azaltzen zuen. Paperen bitartez, jende askok bertsoak

buruz ikasten zituen, «agian ez hitzez hitz. Herriak, bertsolariak botatzen zuen bertsoa, bere errotatik pasatu eta berriz ere isurtzen zuen. Horrela, maiz izaten

zen bertso beraren zenbait bertso ezberdin», komentatzen digu Rufino Iraola bertsozaleak.

Zaleek beren inguruan zer gertatzen zen jakiten

zuten eta oso gustora hartzen zituzten bertsoak denborapasa bezala. Jendeak dibertsioa ere behar zuen, lan egiteaz gain. Lehen ez zegoen irratirik, ezta tele-

Rufino Iraolak irtenbide bakarra ikusten du:

«Kantari talde batzuk sortu beharko genituzke»

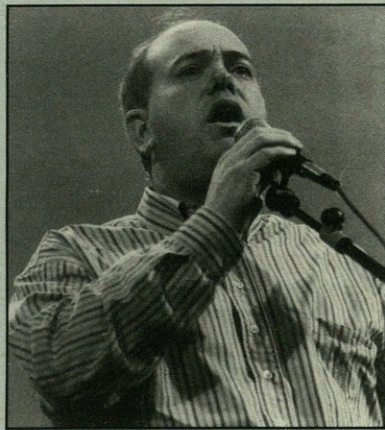
ARGIA. *Zer funtzio betetzen dute bertso paperek gaur egun?*

RUFINO IRAOLA. Nere ustez, 'erabili ahala botatzekoak' bezala gelditu dira. Txapelketa batzuk antolatzen dira udal, instituzio eta erakundeen eskutik, zerbait egin behar dutelako, Xenpelar Saria edo Lizardi Saria... Burutzen dira eta irabazlea bi egunetan badakigu nor den, irratia eta egunkarietan azaltzen delako bere izena eta argazkia. Eta gero, bere bertsoak zer? Lehiaketek zertarako balio dute? Ez badute herrian edo bertsozaleengan eraginik, erakunde batek bere

burua justifikatzeko antolatzen den iharduera besterik ez da. Agian, neurri batean ondo dago baina horrekin bakarrik ez dut uste ezer egiten denik, jendeak ez bait ditu bertso horiek buruz ikasten.

A. *Zer egin beharko litza-teke bertso paperak bultzatzeko?*

R.I. Kantari talde batzuk sortu beharko genituzke. Bertsoak kantatzeko ez da izugarrizko kantaria edo egundoko musikaria izan behar, gusto piska bat izan, gutxienezkoa, besterik ez. Lehendik badaude esperientziak, Antton Valverde eta Xabier Letek kantatu

izan dituzte bertso zaharrak. Orduan, zergatik ez ditugu taldeak sortzen bertso zaharrak, berriak edo bertso paperak herriz herri kantatzeko? Bestela, ez dut beste inolako irtenbidirik ikusten. Bertsoa ez da libu-

ruetan idatzita egoteko. Entzuteko da batik bat, baita jarria baldin bada ere. Horretarako, gitarraren laguntzaz edo beste era batera kantatu, entzun eta jaialdiak egin beharko lirateke plazetan. Bestela, egun, ez dut ikusten inongo oihartzunik duenik ez gizartean, ezta kultur mailan ere. Bestalde, jaialdiak prestatzeko bertso asko hartu eta onenak aukeratu beharko lirateke. Esanguratsuenak kantatzea izan daiteke bide aproposena.

bista ere, eta egunkariak baldin bazeuden ere toki askotara ez ziren iristen. Besterik ez zegoenez, paperek, komunikabideen

zeregina betetzen zuten. Gaurko bizitzako erritmo biziari, aldiz, ez dago bertsoak irakurri, ikasi eta kantatzeko astirik. Jendeak,

gainera, denbora pasatzeko nahiz bere inguruan zer gertatu den jakiteko, egunkaria, telebista eta gainontzeko komunikabideak di-

tu. «*Memoria galtzen ari gara; magnetofoiaren fenomenoak kontuan hartu behar da*», esaten digu Rufino Iraolak.

Jon Sarasuak esperimentuak egin behar direla dio:

«Bertso paperek badute lekuri orain ere»

kurik orain ere. Iaz, Aretxabaletan, esperientzia txiki bat egin genuen. Gurasoek, umeez ingelesera ikasteko sekulako obsesioa daukate eta bertso ironiko batzuk egin genituen ingelesari buruz. Bi mila kopia atera eta ikastola eta herriko tabernetan banatu genituen. Grabaketa bat egin genuen ere ostatueta jartzeko, eta azkenik, Are-

txabaletako bertso saioan ikusleei kopia bana eman genien denon artean kantatzeko. Jende askok entzun zituen bertso hauek eta agian norbaitek ikasi ere bai. Horrelako esperimentuak egin daitezke.

A. *Zer iruditzen zaizkizu antolatzen diren lehiaketak?*

J.S. Lehiaketetan, epai-

maihari gustatzen zaizkion bertsoak izaten dira irabazleak. Ez dira zabaltzeko edo zerbait komunikatzeko egokiak. Txirritaren garaian, gauzak kontatzeko egiten ziren, oraingoak berriz, Pello Esnal eta beste txapeldunak egiten dituztenak kasu, epaimahaiari atsegin zaizkion bitxikeriak izaten dira. Ez nator bat bide honekin.

ARGIA. *Zer funtzio betetzen dute orain bertso paperek?*

JON SARASUA. Bertso paperek badute le-

Imanol Lazkano, Euskal Herriko Bertsolari Elkarteko lehendakaria:

«Lehen, zer gertatzen zen jakiteko irrika handiagoa zegoen eta bertsoaren bitartez egiten zen»

ARGIA. Nola ikusten duzu bertso paperak izan duten bilakaera?

I. LAZKANO. Lehen, egunkariaren lana egiten zuten eta gaur egun, bertso paperekin nabarmentzeko lehiaketetan parte hartu behar da nahitanahiez. Badirudi batzuek lehiaketa bihurtu nahi dutela bertsolaritza osoa, bai paperetakoa, bai bapatekoa. Neri hori ez zait batere ondo iruditzen. Bertsolaritza beste zerbaite da. Paperen kasuan ez da oso erraza lehiaketarik gabe nabarmentzen, ez bait dago bertsoak erakusteko biderik. Jendea ez dago ohituta lehen bezala bertsoak erosi eta buruz ikasten. Zorritzarrez, lehiaketa ez ba-

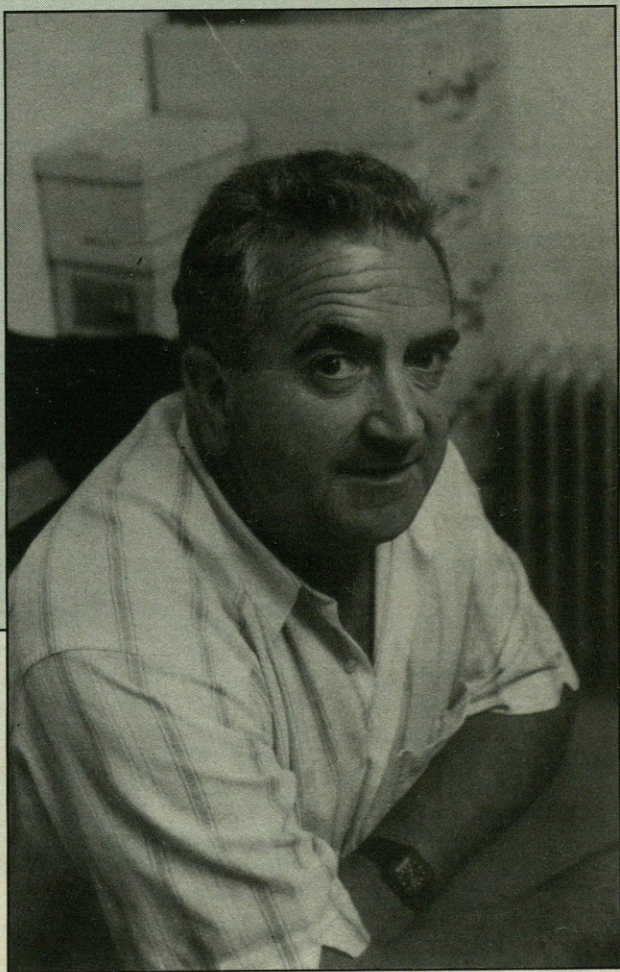
da, bertso paperak ez dauka beste irtenbiderik.

A. Zaila da garai bateko eragina berreskuratzea...

I.L. Bai. Gogoratzen naiz ni txikia nintzela, igande goizetan meza ondoren, pertsona batek lehendabizi bertsoak kantatu eta gero hamar bat zentimotan saltzen zituela. Jendeak denbora zuenean, behiak zaintzen, bazkal edo siesta ostean, irakurri eta grazia piska bat baldin bazuten buruz ikasten zituzten. Informazio gisa erabiltzen ziren, non zer gertatzen zen jakiteko: ezkontza galdu edo zorigaitzen bat... Jendeak gaur, gauza guzti horiez jabetzeko egunkariak, iratiak eta telebista

dauzka. Garaiak aldatu dira, era ezberdinean bizi gara. Batetik, jendeak irakurtzeko betarik ez dauka

eta bestetik, lehen, gertatzen zena jakiteko irrika handiagoa zegoen eta bertsoaren bidez egiten zen.

Garaiak aldatu egin dira eta bertsolaritza bera ere, dibertimendu edo kultur ihardunaldia bihurtu da. Bertso paperen kasuan, bere zeregina, urtean zehar izaten diren sariketetara mugatzen da. Xenpelar, Lizardi, Juan Bautista de Gamiz... bertso paper lehiaketetako batzuk dira. Txapelketa burutu eta komunikabideetan irabazleen izenak zeintzuk diren jakiten da bakarrik. Sari banakete-

tan bertsoak kantatzen dira zenbaitetan, baina horretaz aparte, ez dira argitaratzen eta jendeak ez ditu kantatzen, ezta buruz ikasten ere. «Gaur egun, bertso paperen mundua nahiko pobrea da. Lehiaketak bai, baina beren emaitzak ez dira gero eza-gutzen. Bertso paperak egiteko ahalegina lehiaketetara begira mugatzen da eta uste dut gizartera begira egin beharko litzatekeela —aipatzen digu Jon Sarasua

bertsolariak—. Bertso paperak, bapateko bertsoek ez bezala, gai baten ikuspegi landuagoa eman dezakete. Landuagoa bai umore, bai-ta ironia aldetik ere».

Egun, bertsoak zabaltzeko beste bideak, agian modernoagoak, erabili beharko dira: grabatu izan dira diskoak bertsoekin... Sarasuak esaten digun bezala:

«Oraindik, paper moduan eta irudi batekin herrietako tabernetan bana daitezke. Egungo ikus entzuteko komunikabideen bitartez ere bai: kasetetan grabatu eta irratien bidez igorri... Bere indarra landu eta benetan probatu egin behar da».

■ «Bertso paperak egiteko ahalegina lehiaketetara mugatzen da eta gizartera begira egin beharko litzateke» ●

JON SARASUA

Joxi Goikoetxea

Txalaparta etxeak kaleratu du Patxi Zabaletaren lehen antzezlan

«Nafarroako azken mariskala», inguruko egoerari lotutako lana

Beste arloetan murgilduta dagoen Patxi Zabaletak antzerki lan txiki bat argitaratu du oraintsu. Historia gaia jorratuaz, Pedro de Navarra mariskalaren pertsonaia baliatu du 1512ko konkista azaltzeko. 1977tik libururik atera ez badu ere, bazuen itzulpenen bat eta zenbait ipuin argitaratuta. Aitortu digunez, badu beharbada heldu den urtean kalera litekeen zerbait gordea. Ez dio, antza, idazle disziplinari oraingoz utzi nahi.

PATXI Zabaletaren azken lana tankera klasikoko antzerkia dugu, Nafarroako Erreinuak burujabetasuna galdu zueneko eta Pedro de Navarra mariskalaren gora behera batzuk kontatzen dituen. Badu Zabaletak lehenago idatzita koen aldean diferentziarik. Berak dioskun bezala, orduko lanak idazle bakarti batenak ziren, eta poetikoagoak: «*beharbada ordukoak ez daude lotuak inguruko egoerari oraingo hau bezala*». Beste arlo batzuetan sarturik gogoia eta asmoa ere galdu zuen, liburu bat idatzi eta argitaratu bait zuen diru galera ekarri ziona. Galdegiten diogu ea hainbeste saltsatan sarturik

izanik idazteko nola moldatzen den, eta esaten digu idazleak beti nahi izaten duela bere ingurutik urrutiratze bat idazteko, ez delako ondokoarentzat bakarrik idazten, «*idazten da pixka bat geroari begira, datozen ume eta gazteentzat*».

Mezuaren garrantziaz galdetu behar jakina, eta zalan-tza izpirik gabe erantzun digu liburuak baduela mezu bat gaurko egoerari buruz pentsatutakoa, azken ur-

teetatik honantz sortu den egoerari buruzkoa hain zuzen, eta alde horretatik balorazioa irakurlearen esku uzten du idazle leitzarrak. Testu historiko honetan Pedro de Navarra mariskalaren gora beheren inguruan hainbat kontzeptu ageri zaigu, asko eta asko gaur egun bizirik eta balorazio batzuei ezinago loturik daudenak. Honela ari zaigu Patxi kontzeptuen kokapen historikoaz: «*Hori da arris-*

kua beti pertsonaia historiko bat hartzen duzunean, eta gainera mezu bat baina nahi duzunean. Agian, badira liburuan gaurkotu izan litezkeen kontzeptu batzuk, baina nik uste dut badutela ere oinarri historikoa».

Epikaren gaudia

Elsate baterako, bere pertsonaia horren garaiari leialtasuna erregearekiko zen, «*erregea zen aberriaren pertsonifikazioa, baina garai hartakoak dira ere pro libertate patria gens libera state, Obanosko infantzonen esaera, eta garai hartakoak dira Martin Azpilikuetak Nafarroako bizkuntzari edo euskarari buruz esan eta idatzitakoak*».

Inoiz kontzeptuak beren garai historikoarekin lotzen dituzten lokarriei tiraka egiten zaiela aitortzen badu ere, uste du neurri batean gauzak pareka litezkeela.

■ «Lehengo lanak zeudena baino, 'Nafarroako azken mariskala' lotuago da inguruko egoerari» ●

PATXI ZABALETA

Arlo historikoa literaturan baliatzeak dakarren zailtasunaz ederki ohartzen da Patxi Zabaleta.
(Argazkia Joxe)

Guri didaktiko iruditu zaigun liburu honen harre-raz galdegin diogunean aspaldiko liburuez oroitzen da leitzarra, izan ere ordukoak ez ziren berak nahi adina saldu, kritikaren bat ere izan zutela. Zilegi dakusa edozein idazkiz kritika literarioak egitea.

Euskaltzain ere baden baina hizkuntzalaritza inmanentearen arloan bat ere aritzen ez den Patxi Zabaletak bestelako arloei eman beharreko arreta du go-

■ **«Ez da ondokoarentzat bakarrik idazten, geroari begira ere idazten da» ●**

PATXI ZABALETA

goan, eta Euskaltzaindiaz galdegin diogunean, gramatikagintzaz, hiztegigintzaz eta literaturaren esparruaz gain, bestelakorik ere behar litzatekeela diosku, Euskaltzaindia estaturik ez duen herri baten akademia dela: «*horrek erantzun zaila ipintzen digu eta batzuetan jokatu behar izaten digu modu zaillean*». Bere burua akademian nola sentitzen duen eta bere papera zein den azaltzeko eskatu diogu: «*nik hor ikusten dut neure burua egiteko apal bat bezala. 24ren artean ni bat naiz eta beharbada ez banengo, ni bezalako bat ez litzateke egonen. Horrekin esan nahi dut agian dau-den besteetatik ere inor ez baldin bada sobera, ni ez banengo norbait faltako litzatekeela*».

Iñaki Camino

ezta? Eta epika egitean erretorika tipo hori egiteko arriskua ere badago, baina gertatzen da pertsonaia horiek ere horrelakoak zirela, eta bururatzen zait pertsonaia horiek horrelatsu mintzatu beharko zutela, egin zituztenak eta haien jokabideak ikusi ondoren, nere iduriz haiek beti esaera handiputz sa-

marrak esaten ariko ziren. Nik uste dut Pedro de Navarra honek egin zituen keinuak edo jokaerak guttiz garai hartako ideologian edo superestrukturan oinarrituta zeudela, gertatzen da denak ez zirela horrela ibiltzen, garai hartan ere gauza asko gertatu ziren eta ez ziren denak zentzu berekoak».

Angulemako Azoka, komikizaleen jaia

Eskubide salerosketak, erakusketak, sariak, hitzaldiak... gauza asko egun gutxitan Angulemako Komiki Azokan. Azken boladako krisialdi haizeak uxaturik tinko eta sendo agertu da bederatzigarren artea, merkatuari eutsi eta adin guztietako irakurleak berreskuratzen ari bait da piskanaka piskanaka. Amerikak izan du aurten toki berezia, 92an garela ez ahaztu, ikuspuntu ugari eta emaitza oso desberdinak.

FRANTZIAKO prentsa-komikiaren Meka edota tebeoetako Cannes dela esaten dute eta, neurri batean halaxe da, itzal handia lortu bait du Angulemak mundu guztiko komikigintzan. Aspalditik Europako erreferentziagune saiheste-

zina izanik, Japonia eta Estatu Batuak bildu ditu azken bi urteotan komiki tendentzia nagusiak bertaratuz.

Angulemako Azokak komikizale arruntari egiten eskaintzarik deigarriena, dudarik gabe, erakusketak dira eta, horien ar-

Sariduna eta bere pertsonaia ezaguna.

tean, urtean urteko herrialde gonbidatuari eskainitakoak. Aurtengoan EEBBeko komikigintza iragartzen zen letra handitan: klasi-koak eta azken gazteak,

komiki amerikarraren bultzatzea! Zoritxarrez, aldizkari eta katalogoek informazio gehiago ematen dute USAko komikigintzaz Anguleman iragarritako eta

Lasartetik Angulemara

MUNDUAREN azken puntaraino joanda ere euskaldun bat topatuko duzula diote batzuek eta askotan ez zaie arrazoirik falta. Angulema hala ere, ez dago poloan galdurik, Bordeletik ehun eta berrogeitamar bat kilometrotara baizik, eta haraino behitzat ausartu dira Lasarte-Oriako «Komik-Hi» fanzinekoak.

Euskal komikiaren ordezkari bakarrak izan ziren «Komik-Hi»-koak eta erakusketa eta estandetako programa ofizialean agertzen ez baziren ere kartel ugari jarri zituzten kaleetan fanzinea iragarri.

Gure artean ere bizi bizirik dago komiki zaletasuna eta bestela, galdetu Gasteizetik Azokarako bereziki fletaturiko autobusekoi. Egun pasa besterik ez bazen ere merezi zuen, ezta?

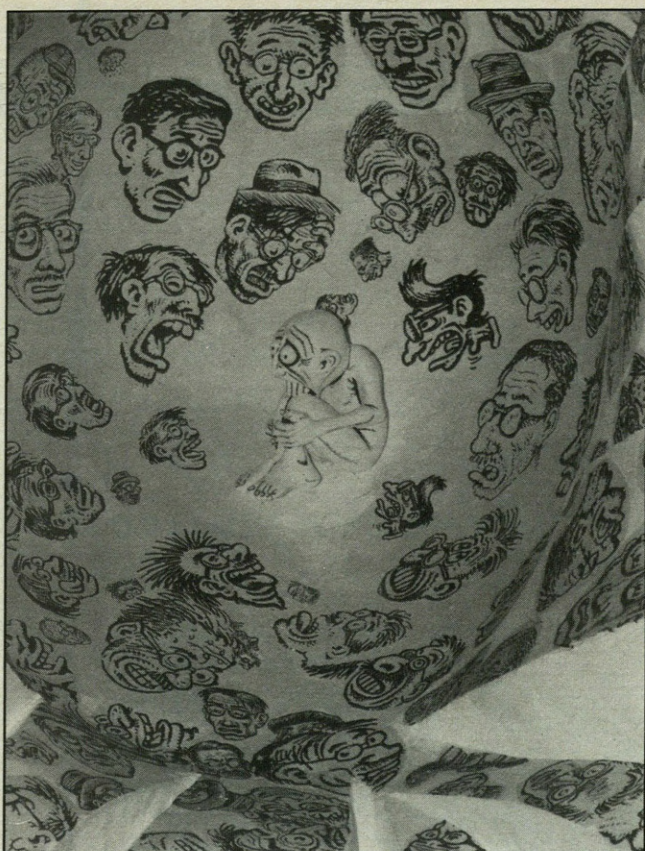
kusketek baino. Hori bai, salbuespenak salbu, eta ez nolana hikoak!

Penagarria izan zen benetan 2000 - 8 (Atzerako kontaketa: 2000 urteko komiki amerikarraren bidean) erakusketan agertzen ziren irudi eta plantxak ezin ikustea, bertan omen bait zeuden Iparramerikako tendentzia guztien erakusleak. Irudiak metalezko sare biren tartean zeuden jarririk, gelak zeharkatzen zituen metalezko hesian harrapatu-rik, eta urrunetik bereiztezinak baziren, gertutik zorabioa sortzen zuten burdin itxien artetik begirada egokitu nahian. Irteeran azaltzen ziren eritziak entzunik behintzat, ez ziren oso pozik egongo muntaiaren diseinatzaileak.

Ikusputu desberdinetatik

Horren gusto txarra kentzeko «Mundua Crumb-en arabera» ikus zitekeen. Fritz katuaren sortzaileak belau-naldi hippyaren kritikarik latzenak egin baditu ere, kontra-kultura eta under-ground-aren sinbolotzat hartua izan da baina, R. Crumbek berak dioen bezala, marraztearena konpromezu guztiak gainditzen dituen zerbait da berarentzat. «Marrazten ez dudanean, ez naiz ezer».

Gentelman maltzuraren itxura duen iparramerikarraren dibujoetatik ez oso urrun, Alberto Breccia hegialdekoaren irudiak ikus zitezkeen. Uruguayen jaioa txikitatik bizi da Breccia Argentinan eta, guztiz modu desberdinean ikusten da bertatik Amerika. Mendearren bigarren hamarkadan jaioa, berrikuntza ugari

Bi iparramerikar, goian Crumb-en burumuina eta behean Los Bros. Hernandez-en «Maggie and Ray».

ekarri ditu Brecciak komikigintzara, grafismotik hasita literaturaren erabileraraino. Anguleman «Larrosaren izena» nobelarako ilustrazioak erakusten ziren lehen aldiz, marrazkilaria bizi-tza eta lanaz egindako bideoaz gain.

«Bostgarren mendeurrena» edo «Mundu biren topaketa» delakoaren inguruan ere baziren bi erakusketa. Bata katedralean, komiki

kristauen esparruan, «Colon batek beste asko ezkuta ditzake», Hego Amerikako indioei buruzko argibide pedagogiko ugarirekin. Eta bestea «Eta guzti hau zertarako?», Herrien eta Bakearen Etxean. Erakustokietako izenek beraiek adierazten dutenez, guztiz erakusketa desberdinak ziren biak, gaia berdina izan arren. Bigarren erakusketa honetan, mundu guztiko biñetak zeuden

Colonen «deskubrimendua» gainean, satira eta umorez beteak. Benetako deskubrimendua oster, letoniarrek edo Arabiako herrialdeetakoek gai honi ateratzen zioten etekina ikustea izan zen.

Argitaletxe txikien urtea

Sariak ere badira Anguleman, kategoria desberdinetan banatzen diren Alph'Art estatuatxoak. Sari nagusia —Gotlib ihezko irabazleak Nobel-arekin parekatu du— egile bati ematen zaio, obra osoaren onespene gisa eta aurtengoan Franck Margerin izan da sariduna. Datorren urteko Azokako lehendakaria izango da beraz Lucien rockerraren sortzailea, eta ohorearekin batera datorren urtean erakusketa monografikoa izateko eskubidea ere irabazi du.

Urteko album frantses onenarentzako saria Edmond Baudoin-en «Couma Aco-k lortu du eta atzerri-tarrena Bill Watterson-en «Calvin et Hobbes»-ek. Publikoaren botuak Loisel-en «Peter Pan»-entzat izan dira. Beste zazpi bat sari banatzen da: haurrentzako, prentsarena.... eta horien artean aipagarria «Urteko bihozkada», nolabaiteko promesa, aurtengoan Lamy, Vatine, Clément eta Rabarrot-en «Trio Grande-k eskuratu duena. Baina sari guztiei begiratu gero datu bat azpimarkatu behar da: argitaletxe txikietan agertutako komikiak izan dira saritutako gehienak. Esku hutsik gelditu dira, Casterman, Dargaud eta bestelako etxe handiak.

J.M. Heritz

T E I L A K

■ KULTUR KEZKA ELKARGUNEA SORTU DA

AURREKONTU murrizketak direla eta, urtarrilaren 25ean, Euskal Herriko kultur esparru ezberdinetako 40 bat pertsonak Kultur Kezka izeneko elkargunea sortu zuten. Eusko Jaurlaritzaren aurrekontuen murrizketek sail bakoitzean izan dituzten ondorioak aztertu, sail bakoitzak zer nolako laguntza beharko lukeen bildu, eta ekimenak lantzeko asmoz batzorde eragilea izendatu zen. Idatzi bat ere pres-tatu zen bilkuran, aurrekontuak bertan behera utzi eta Jaurlaritzari egokiago batzuk egiteko proposamena luzatuz. Dagoeneko kultur munduko 200 bat sinadura bildu dituzte eta iragan aste-ko aztezkenean, Legebiltzarreko tal-de parlamentariekin izan ziren aurre-kontuei buruzko protesta azaldu eta horien aldaketa eskatzeko.

■ IRUÑEKO ABESBATZAK 100 URTE BETE DITU

ABESLARI amateurrez osaturiko Iruñeko Abesbatzaren ehungarren urtemuga dela eta, zenbait ekitaldi bu-rutuko da aurten. Abesbatzak, urtean zehar, Espainiako Orkestra Nazionala-rekin, Santa Cecilia Orkestra, Euskadi-ko Sinfonikoa, Akitania nahiz Kiev-eko Orkestekin kontzertuak egingo ditu eta Nafarroaz gain, Sevilla, Bor-dele, Madril eta Lisboan izango da. Mendeurrena ospatzeko, liburu bat argitaratuko da, eta erakusketa bat eta hitzaldiak egingo dira ere.

■ UNZUETAREN IPUIN BILDUMA KALEAN

LABAYRU Ikastegiak Galburua saile-ko bi narratiba liburu argitaratu ditu. Bata, Jon Arretxeren «Hakuna Matata», bidaia kontakizunez osatua, eta bes-tea, Lourdes Unzueta «Argilunak begietan» ipuin bilduma.

E R R A N A K E R R A N

«Ikuskarien banatzea Euskal Herrian, zorakeria butsa da. Sarritan, ikuskari batek gutxienez, hiru urte behar ditu Euskal Herrian zehar ezagutzera emateko. Egoera hau negargarria da, berri bonen tamainu txikia eta erosotasuna kontuan hartzen baditugu».

Erreka antzerki eta dantza banaketa etxea.
Egunkaria, 92-I-31.

«Argitaletxeak beldur dira alderdi grafikoa indartzeak oso zaila da liburu grafiko bat planteatzea bemen, baina hori onartzen ez baduzu jai daukazu».

Jon Zabaleta.
Egunkaria, 92-I-31.

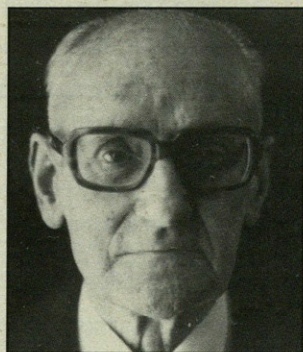
T X U T X U - M U T X U K A

ZALDIBOBO TALDE BERRIAREN LEHEN DISKOA KALERATZEAR

IRTEN berriak dira grabazio estudioetatik Zaldibobo taldeko partaideak. Garai batean Errobi taldean aritu zen Mixel Ducau da, Joseba Tapia trikitilariarekin batera, esperientzia berri honen bultzatzailea eta ahotsa jarriko duena. Bi hauetaz gain, honakoak dira taldeko partaideak: Mikel Artieda baxua, Frederic Gallardet teklista eta Beñat Amorena bateriajolea. Piezak Mixel Ducaurenak berarenak dira. Tapia eta Leturia, bestalde, egun gutxi barru sartuko dira grabazio estudioetan disko berriari ekiteko.

N O R - N O R I - N O R K

K. SANTAMARIA

matematiko eta humanista, joan den astean Euskal Herriko Unibertsitateak «honoris causa» doktore izendatu zuen. Euskaltzaindiako kide hau, iragan urtean Gipuzkoako Diputazioak egin zion omenaldian, Gipuzkoako Seme Kuttuna izendatu zuten eta Eusko Ikaskuntza erakundeak Manuel Lekuona saria eman zion ●

RAMON LAZKANORI

«Su itzalak» bere obra estreinatzeko aukera esakini zioten joan den astean Parisen. Lana, zortzi violoncelloentzat prestatua dago eta Pascal Ropheren zuzendaritzapean, Octochello zortzikoteak jo zuen. Hiri horretako Radio France irratiaren Grand Auditorium aretoan izan zen kontzertua eta irratiak berak grabatu zuen ●

J. ANTONIO LOIDIK

idatzi zuen «Hamabost urte Urgainen», irrati nobela moduan moldatu du Joxe Ramon Zubimendik. Idazle, itzultzaile eta bikoizleak egindako nobela famatuaren egokipena, Euskadi Irratiak emitituko du egunero otsailaren 10etik 28ra arte. Elaberri poliziako hau, duela 36 urte kaleratu zuen Zarauzko Itxaropena argitaldaria ●

«Kultur munduan euskarazko irratiak muntatu ditugun bezala, oraingo gizarte berrian gure kultura normalki bizitzeko beste abalak bar ditzakegu. Gure indarrak baliatuz, beharrezkoa salbatzeko eta ditugun proiektuetan obratzeko gai gara».

Frantxua Irigoien.
Egunkaria, 92-I-29.

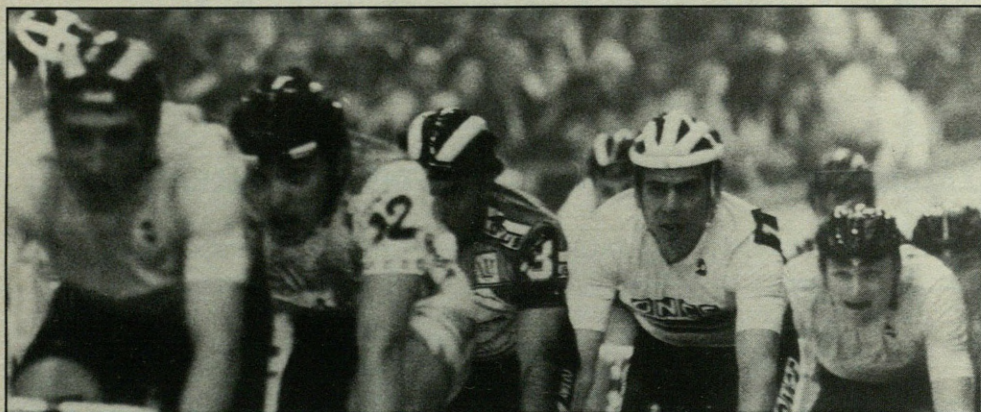
«Euskal Herrian arazo larria dago kultura tradizionalarekin. Konplexu bat dela medio, modernitatean egoteko sekulako interesa dago. Uste dut herri bakoitza modernitatean bizi dela suertatu zaion garaian bizi delako».

Juan Antonio Urbeltz.
Deia, 92-I-31.

«Egunkaria'ri laguntza ekonomikoa eman beharke litzaioke, zeren eta euskaraz argitaratzen diren beste edozein aldizkari edo argitalpenen begiramendua merezi bait du».

Jose Maria Satrustegi.
Egunkaria, 92-I-30.

Kirola

Txirrindulari onenak Euskadiko Sei Orduetan

OTSAILAREN 8an Euskadiko Sei Orduen XIV edizioa lehiatuko da Donostiako Anoetako Belodromoan. Aurtengoan, gainera, nahiz eta lerro hauek idazterakoan bikote pare baten parte hartzea baieztatu gabe egon, punta puntako txirrindulariak arituko dira. Horra bertan izango diren bikoteen behin behinako zerrenda: Bugno-Fignon, Melchor Mauri-Marino Lejarreta, Freuler-Holenweger, De Wilde-Veggerby, Moreno-Barrado, Isasa-

Aranguren, Moreno Argentin-Guido Bontempi eta Pello Ruiz Cabestany-Abraham Olano.

Euskaldunei dagokienez, Marino Lejarreta eta Pello Ruiz Cabestany dira, Julian Gorosperekin batera, proba honetan esperientzia gehien dutenak. Aurtengoan hala ere, Xabier Isasa eta Iñaki Aranguren gipuzkoarrek osatu bikotearen txanda izan daiteke. Bostgarren euskalduna, azkenik, Pello Ruiz Cabestanyrekin arituko den Abraham Olano gipuz-

koarra izango da. Urteroko lasterketa nagusi honetaz gain, beste proba berri bat izango da aurtengoan Anoetan, fondo erdia moto atzetik modalidadea hain

zuzen. Lasterketa honetako txirrindulariek bi txanda egin beharko dituzte, berrogeitamar itzulitako lehena eta hirurogeitarrekoa bigarrena. Bietan noski, txirrindulariek euren bikoteen motorren atzetik ibili beharko dute. Azpiko koadroan partehartzaileen zerrenda duzue.

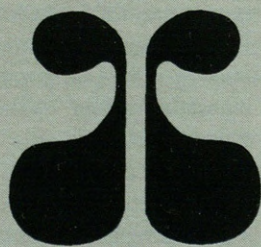
Bestalde, herri kirole dagokienez, Goenatxo eta Zelai harrijasotzaileen desafioa izango da aurtengoan, 150 kiloko kubikoa eta errektangularrarekin bost minututako txanda neurtuko bait dira. Iñaki Perurenarena izango da aurtengo hutsunerik handiena, leitzarza ez bait da, estraineko aldiz, Donostian egongo

Motoa bezain azkarrak:

- Toosten Rellensman. Europako txapelduna iaz.
- Peter Steiber. Iazko mundialean bigarrena.
- Marc Meilleur. Frantziako txapelduna.
- Luc Colyn. Europako txapelduna.

peldun ohia.

- Luigi Bielli. 1990eko mundialean hirugarrena eta 1991koan laugarrena.
- Andrea Bellati. Suediako txapelketan eta iazko Europakoan bigarrena.

ARRASATE KIROLAK

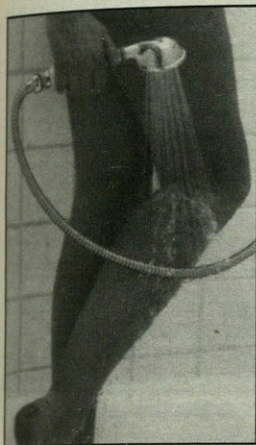
— Kirol ekipamenduak

— Kirol sakoitzarako erantzun bat:

Astore, Nike, Reebok, Auia, Adidas, Converse, Mito, Ellese, Boreal, Libero, Quicksilver, Le coq sportif, Millet, Saucony, L. A. Gear, etab.

Kontzeziño kalea, 8 ARRASATE

Tel.: 79 46 12 / 77 12 47 Fax: 77 05 30

Odol arazoetarako dutxa on bat

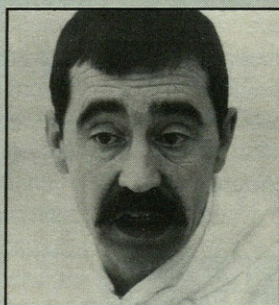
GAUR egun oso hedatua dago odol zirkulazioan arazoak izatea, batez ere denbora luzez egoten garrelako eserita eta kirol gutxi egiten dugulako. Oraingoan gaitz honen aurka borrokatzeko aholku sinple bezain egoki batzuk eskainiko dizkizuegu.

Oso ona da dutxatzea, baina odol arazoa konpontzeko ezin hobea da dutxatzerakoan ur epel eta hotza tartekatuz aritzea, gerritik oinetaraino, betiere behetik gorako zentzuan. Hau maiz egitea komenigarria da, odola bizkortzeaz gain lasaitu ere egiten duelako. Bestetik lagungarria da lurrean etzanik eta eskuak gerrian dituzula hankekin bizikletaz bazenbiltza bezala aritzea, hankak 25 edo 50 aldiz bizkor mugituz. Bestetik oso ona izaten da yoga apur bat egitea, eta baita ur dextente poliki edatea ere.

JOSE ANGEL ITURBEREN ELTZEA

Joseba Arregirentzat

Gure herrian eragina duten eta eztabaida sortzen duten erabakiak hartzera ohituta dagoen gizona dugu Joseba. Gaur egun pil piblean dagoen eztabaida Guggenheim museoarena da, baina hala ere ez dut honi buruz hitz egingo.

JOSE ANGEL ITURBE

Baina Josebak hainbat erabaki hartzen ditu, «Egun-ria-ren aurka eginiko eten-gabeko lana. Nere ustez ezberdintasun politikoak alde batera utzi beharko lirakeke gure herria batzen duen euskara bultzatuz. Oñatiko sukaldaritza eskolarekiko azaltzen duen jarrera ez dut ulertzen. Josebak eskola pribatu berri honi laguntza eskaini dio, Leioakoa bezalako eskola publikoen beharrak ahaztuz.

Gaurko menua egiteko kontuan hartuko dugu askotan etxetik kanpo bazkaltzen duela, eta ondorioz menu etxekoi bat egingo diogu. Lehen plater modura, patatak saltsa berdean

JOSEBA ARREGI

legatz buruekin.

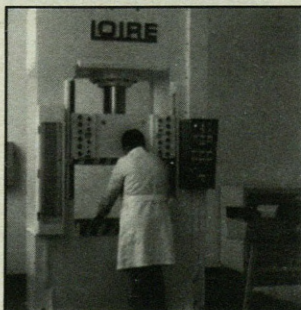
Bigarrenez, mihiarrain zerra batzuk neguko barazkiekin, guztia lurrunez egosia.

Amaitzeko sagar konpota eta edateko ura eta Artadi ardoa. Joseba, ea noizbait Leioatik agertzen zaren.

Z ientzia

Beira aparra

Innolite izeneko material berria sortu dute Britainiako Rennes-eko unibertsitatean. Beira batzuek tenperatura handitan duten portaera aztertuz aurkitu dute ikerleek. Beira urtuak 1.000°C inguruko tenperaturan, nitrogenoa gas forman askatzen du eta horrela beira-aparra lortzen da. Hoztu ondoren

geratzen den materiala suffle modukoa da. Renneseke adituek lehengaitzat

birziklatutako beira erabili dute (tonak 350 libera edo 7.000 pezeta inguru balio du). Xehetu ondoren aluminio nitruroa eransten zaio eta lortzen den emaitza pomiz harriaren antzekoa da, baina ezaugarri hobeak dituena. Isolatzaile gehienek ez bezala, innoliteak esfortzu mekanikoekiko erresistentzia ona du.

E L H U Y A R

Artea

Antzerkia

«Euskadi imajinatu» IV edizioaren sariketa. **Pintura eta Argazki erakusketa.** «Hispano Americano» Bankuak lagundua. Donostiako San Telmo Museoan, **otsailaren 16ra arte.** Ordutegia: goizeko 10.30etatik 13.30etara, eta 17.30etatik 20.00etara.

Euskadi, ideia sekuentzietan

DENETATIK dugu «Euskadi imajinatu» IV edizioaren barruan saritutako lanen artean. Argazkiak eta pintura lanen arteko nahasketen artean espektazio handia aurki daiteke. Dударik gabe, lan batzuek atentzioa erakartzen dute, eta lan gehienen ildotik abiatzea da lan bilduma ikustea gustagarrien egiten dutena.

Batzuk serioak dira, interpretazio sakonekoak. Beste batzuek dute mezua, berriz, garbi azaltzen dute, argiagoak dira. Argazkietan, Koldo Badilloren «Euskadi post-industrial»-ren originaltasunarekin topo egiten dugu, edota Jose Ignacio Lobo Altunaren «La boina»-ren irudi xumearekin. Lan sarituak, denak, oso interes desberdinei begira egindakoak dira. Arantza Colas-en «Hizkuntza» izenekoan, esate baterako, urratuaren kontrastearekin jolasa nabaria da. Eta zer pentsaturik ematen du. Gema M. Arrugaetaren «Izadia»-ren lasaitasun eta freskotasun irudiarekin topatu arte. Hala ere, derrigorrezko protagonismoa Daniel Llanoren «Euskadi: cuerpo, alma, luz y vida, I-II-III-IV» lehen postuan saritutako lau argazkiek bereganatzen dute, kalitate teknikoaz gain, eskaintzen dituzten elementuak esanahiez beterik bait daude; harria bezalako gorputza, sua bezalako arima edota ostarrea bezalako bizitza. Ideia sekuentzien estiloan emandako mezua fidela bait da. Askatasun kreatzailea.

P A T X I S A R R I E G I

Hiru antzerki ikastaro Hondarribiko gaztetxean

AURTENGOAN antzerkiarekin loturiko hiru ikastaro burutuko dira Hondarribiko gaztetxean. Lehenengoa clownerako sarrera ikastaro da, eta berau otsailaren 1etik apirilaren 11ra arte izango da. Beste ikastaroa maiatzean hasiko da, bi hilabetetako luzeraz, eta maskararen teknika aztertuko da bertan. Azkenik hirugarren ikastaroan txotxongiloaren gaia jorratuko da.

Tailer hauek iaz izan zu-

ten hasiera, eta bertan ari ziren gazteek jarraitzeko gogoak erakutsi zuten. Aurtengoan ere egingo dira Hondarribiko udalaren laguntzaz. Partaidetza libre da eta 2.500 pezeta ordaindu beharko da hiru hilabetetarako. Ikastaro hau Bidasoko Antzerki Iraunkorra taldekoek gidatzen dute eta Ruth Agirre eta Ramón Albistur arituko dira irakasle modura. Clown ikastaroak, besteak bezalaxe, bi zatitan izango ditu, bata clownerako sarrerari dagokiona eta bestea aldiz hastapenetik sortzerainokoa izango da.

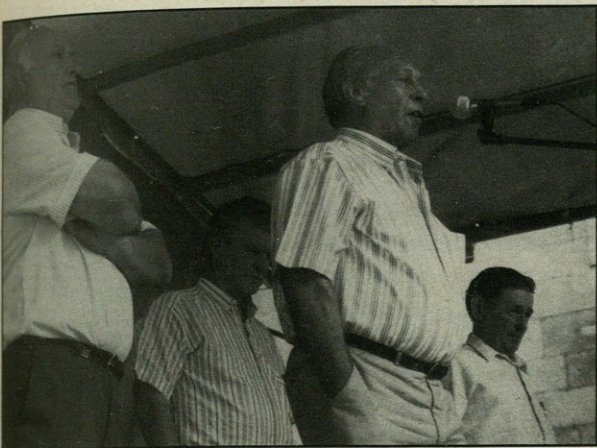
Ikastaroak amaieztatzen antzezlan bat eskainiko dute iaz bezalaxe. Joan den urtean «Bat, bi, hiru eta lau» eskaini zuten, «Juan de Alzate» obran oinarrituriko antzezlan. Aurtengo gaia XVII mendean sorginen inguruan emandako prozesua da.

● Donostiako Victoria Eugenia antzokian **Lindsay Kemp Company** taldeak «Onnagata» emankizuna eskainiko du otsailaren 7, 8 eta 9an 20.00etatik aurrera. Konbentzionalismoak apurtuz datoz.

● Otsailak San Eibarko XV Antzerki Ihardunaldien barruan **In Fraganti** taldea arituko da izen bereko antzezlan eskainiz. Emanaldia Hezkuntza Konplexuko antzokian egingo da 20.30etan.

Bertsoak

Bi bertso mota ezberdin daude: Ezkerreko ala eskubiko bertsoa

GAUR egungo bertsolarien oinen menpera osatzen dira bertsoak, hau da, azkeneko bukaera eta era beraen lau edo bost oinak bururatuaz betetzen da. Baina garai batean zetorrela esamoldea edo narraskeriko esamesak azpimarratzen ziren eta gero oina lotu. Honi ezkerreko bertsoa deritzogu, hots esaldia ezkerrean da-

Joxe Lizaso ezkerreko bertso egileen adibide garbiena da

goenez, honen azpimarriketa egiten da. Eskubikoan oina lehenik pentsatu eta ondoren esaldia jorratzen da.

Dena den oina bururaturik, ideia tolestatzeko errezago izan daiteke. Baita esaldiaren ordena alda ezin asko mugatzen baitu. Aberatsagoa suerta daiteke

baliapide estilistikoak gehiagotan sar bait ditzakegu, baina ezkerrekoan bapatekotasuna ageriagoan usten da esaldia berehala asma bait daiteke eta geroago oina lotu. Dena den oina pobreagoa izango da, hau da, atzizkia edo deklinabide kasu batekoa.

Joxe Lizaso ezkerreko bertsoak osatzen adibide garbiena suerta dakiguke, erantzuna berehala botatzen bait du. Bapatekotasun hau agerian uzten du, ziriaren erreztasuna, esaldiaren joskera erraza, nahiz oin pobreaz osaturikoa geratu.

Anjel Peñagarikano aldiz, hitz bitxiez oin hainbat osatzen du, hau da bertsoaren ardatza, hauengan azpimaratuaz. Kaleko gazteriaren neologismoak barneratzen ditu eta honela bertsoari grazia ematen dio.

BOTA PUNTTUBA

● Hilaren 16an Errenterian, Aita Kaputxinoen aretoan, **XI Xenpelar Saria** jokatu da. Txapelketa hau hogeit urte baino gutxiago dituzten bertsolariei zuzendua dago, Izena emateko epea azken egunera arte egongo da zabalik. Hilaren 16ko saioa goizeko 11.30etan izango da.

● Hilaren 9an, Orexan, Zaharren Eguna ospatuko dute. Ekitaldiei tartetxo bat kenduaz, bazkaria izango da eguerdiko 14.00etan. Bazkariaren ostean **Iñaki Murua** eta **Sebastian Lizaso** arituko dira kantari. Ez dago, Sebastian Lizaso gabe

egiten den saiorik, ikus bestela ondorengoak.

● Hilaren 15ean, Zaldibia-ko Akapulko tabernan, bertso bazkaria izango da. Bertan **Sebastian Lizaso**, **Xabier Amuriza** eta **Jon Sarasua** gai librean arituko dira. Bi txapeldun ohi eta Sarasua ikusteko aukera ederra. Saioa eguerdi partean hasiko da.

● Otsailaren 15ean ere, Azpilikueta, bertso afaria izango da gaueko 21.00etan. Afariaren ondoren **Iñaki Murua** eta **Sebastian Lizaso** bikotearen txanda izango da.

ZINKUNEGI

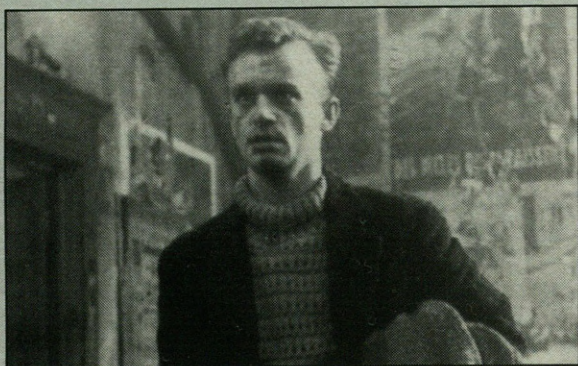
O P T I K A

HERNANI, 4

Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

Zinema

Izena: «Delicatessen». **Zuzendari eta gidoilariak:** Jean-Pierre Jeunet eta Marc Caro. **Antzezleak:** Marie-Laure Dougnac, Dominique Pinon, Karin Viard, Jean Claude Dreyfus, Ticky Holgad.

Delicatessen-eko okel samurra

UNIBERTSO berezia da benetan, «Delicatessen» filme frantsesak erakutsi diguna. Pertsonaia ez ohizko adina harrigarriak ageri dira bertan, egoera eta istorio bitxi ugari. Gutxitan gertatzen da zinemara joan eta bertatik hain zurtua irtetzea, ustekabea hainbeste gauza arraro ikusita.

Argumentua bera da, lehenik, nahasi eta harrapatuko gaituena. Epizentroatik gizaki ero tropel baten bilgune den etxebizitza da. Hango haragitegia, bertara ailegatu berri denak ezik, gainontzeko guztiek eza gutzen duten sekretu beldurgarria ezkututzen da. Etxeko zoko eta bazter denetatik argumentuaren hari luzei tira egingo zaio.

Hortxe hasiko da etxebizitzako bizilagunen desfile txundigarria: harakin gupidagaitza eta bistatik oso lodi ez dabilen bere alaba, etxebizitza etorritako pailazo ohia, bere buruaz beste egiteko erarik korapilotsuenak asmatzen dituen emakumezkoa, lur azpiko biztanle 'trogloditak'... denak ere, bizi diren ifernutik ihesbidetik ez duten pertsonaiak.

Irudiei dagokienez, unibertso ikusgarria da begien aurrekoa. Istoriaren giroa ere bikaina da, eta zenbait zati —zerra eta biolontxelo kontzertuak esate baterako—, gogoangarriak dira benetan. Kontuz ibili hemendik aurrera, itxura txarreko harakinekin!

A L B E R T O I R A Z U

Dantza

Donostiako kaldereroen ohitura

DONOSTIA da, beste leku batzuen artean, ijito kaldereroen urteroko irteera indartsuen gordetzen duen tokietako bat. Izan ere, nahiz lehengo ohitura otsailaren 2an ateratzea zen eta gaur egun hilaren 8ra pasatu den, ijitoen modura jantzirik eta zartagina eta mailuez lagundurik doan prozesioak ez du behin ere huts egin. Bertan kaldereroen erregina eta hartza ere ez dira sekula falta izaten.

Kaldereroen festa hau 1884 urtean egin omen zen estraineko aldiz. Geroztik «Union Artesana» elkarteak hartu zuen berau urtero antolatzeke ardura. 1942 urte bitarteko eten luze baten ondoren, «Gaztelubide» izan zen osterak kalera atera zuena, eta 1960etik ez zaio sekula egiteari utzi.

Ohitura bitxi honen jatorria, sasoi batean leku batetik bestera ibili ohi ziren hungariarren ibileretan bi-

latu behar dugu. Izan ere lauzpabost urtetan behin hungariarrak Donostia etorri eta Amara auzoa

Hungariarrek, lauzpabost urtetan behin Donostia etorrita, sukaldeko trasteak konpotzeari ekiten zioten

kokatzen ziren. Bertan etxeak eta bestelako sukalde trasteak konpotzen aritzen ziren. Gaur egungo kaldero modernoek eraman ohi dituzten traste berak.

Zartagina eta mailuz lagundurik:

● Kaldereroen prozesioa udaletxe aurrean hasi ohi da, ondoren Alde Zaharreko Konstituzio Enparantzarantz abiatuaz. Bertan hiriko alkateak kaldereroen

erreginari ongietorria emango dio, honela kantuei hasiera emanez.

● Kolore biziko jantziak eta sukaldeko trasteak dira euren ezaugarri deigarriena.

«Eskoriatza»: «Gogo handiz hasi gara abesti berriak prestatzen»

ORAIN denbora dexente, Eskoriatzan, herriaren izen bera hartuko zuen musika talde bat sortu zuten hango lau gaztek. Geroztik, Eskoriatzakoe Euskal Herriko gaztetxe gehienak astindu dituzte. Basati Disketxearekin beraien lehen EPa atera zutenetik puska bat baden honetan, berrikerian aritu gara haiekin. Geldiune luze baten ondoren, izan ere, bi kontzertu eman dituzte: «Ur-

tarrilaren 24ean Arrasaten egin genuen kontzertuan, taldearen historiari errepa-soa eman genion. Abesti zahar guztiak jo genituen, eta baita oraintsu atera ditugun bi pieza berri ere. Kontzertu majoa egin genuen». Eskoriatzakoen asmoa, hala ere, euren erreperitorioa berritzea da: «Alde horretatik beti nahiko alfer-rrak izan gara; abesti berriak prestatzen lan gutxi

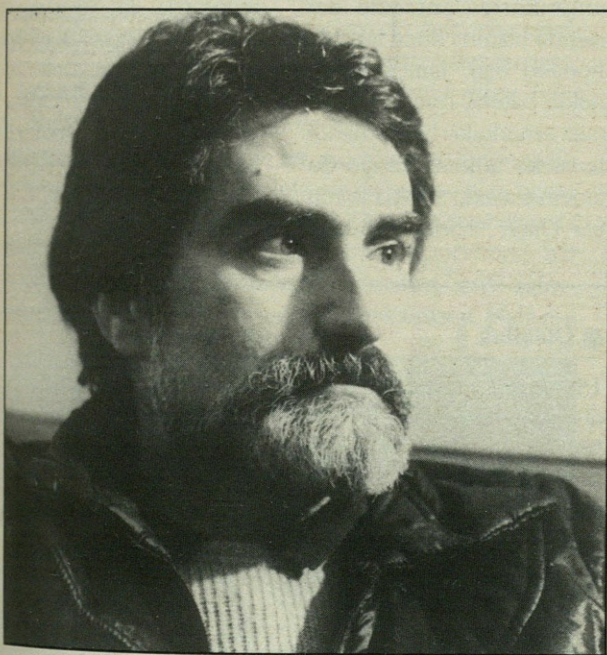

egin dugu. Orain, berriz, gogo handiz hasi gara kanta berriak egiten eta dagoneko batzuk badauzkagu. Gure asmoa uda partean kontzertuak ematen hastea izango litzateke; oraingoz, lan egin behar dugu».

Martxoan Sorluzeko gaztetxean emango duten kontzertuan ikusteko aukera izango dugu.

● Prest dago IV Bilbo Hiria Maketa Sariketa. Inongo disketxerekin kontraturik ez duen eta aurreko urtetan lehen edo bigarren saria irabazi gabeko edozein taldek har dezake parte. Lau abestiz grabaturiko zinta helbide honetara bidali: Bilboko Udaletxea. Kirol eta Gazteria Saila. Ernesto Erkoreka enparantza. 48.007 Bilbo.

● Otsailaren 16an Oartzungo plazan, arratsaldeko 19.00etatik 20.30etara eta gaueko 21.00etatik 22.00etara, Izadi taldea arituko da. Tarte horretan Beñat eta Aitzol trikitilarien txanda izango da.

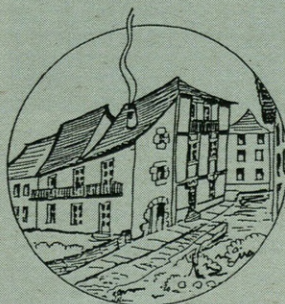

HILAREN 11n, Barakaldo Antzokian eta Blues Project Triotaldearen eskutik, jazz saioa izango da arratsaldeko 20.00etan hasita. Bertan, taldeko hirukotearekin batera, Bilboko zenbait jazz musikajole arituko dira. Otsailaren 15ean, berriz, Xabier Leteren kantaldia izango da. Oartzuarrak Durangoko Azokan atera zuen bere azken diskoa, «Eskeintza» izenekoa eta Elkarrek argitaratua.

PEKOETXE JATETXEA - LOGELAK

Neguan sukaldea egun osoan idekita

Informazioa eta erreserbak Tel: (948) 89 31 01 - Erronkari

OXANEK ATERPEA

- ☐ Janari eta oheak
- ☐ Taldeentzako prezio bereziak: ikastetxeak, taldeak, mendi elkarteak.

☎ (948) 89 31 53 / 31417 IZABA (Nafarroa)

Telebista-Irratia

IKUSI BAIETZ

● Otsailaren 9an, 11.55-etan, **eskubaloia**. Zarautz eta C. Vital Gasteiz taldeen arteko partidua.

● Hilaren 10ean, 18.30etan, **«Hankaz gora»**. Iñigo Zubizarretak eta Koro Lasartek aurkezturiko umeentzako saioa.

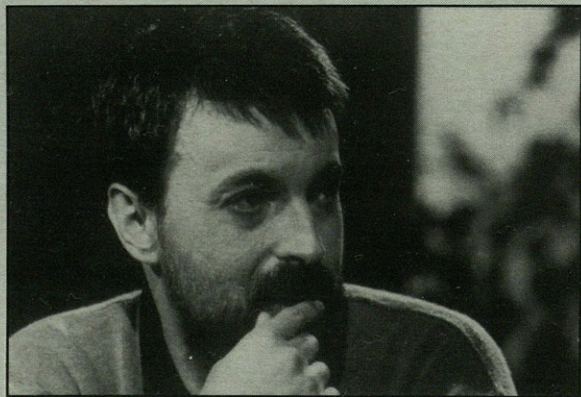
● Otsailak 12, asteazkena, 23.00etan, **«Ispiluan»**. Atal honetako protagonista Jose Luis Alvarez Enparantza «Txillardegia» izango da.

● Hilaren 13an, 22.10etan, **«Alfred Hitchcocken ordua»**. «Agur George» izeneko atal berria.

● Otsailaren 14ean, 22.35-etan, **«ETB kantxa»**. Bina-kako esku txapelketako finala.

● Otsailak 15, larunbata, 19.55etan, **futbola**. Zaragoza eta Barcelona taldeen arteko norgehiagoka.

TXORI BATEK ESAN DIGU

■ Atzera eta aurrera dabil «Hitzetik hortzera» saioa ETBko programazioan. Hasiera batean igande eguerdiz pantailaratzen zen, ondoren ostiral gauera pasatu zuten, eta azken bolada honetan, berriz, programa bera bai igande bai ostiralez emititzeari ekin diote. Saioa bi egun horietan errepikatzearen arrazoia ostiral eta igandeko audientziak ezagutzea da, hauen arabera saioa zein egunetan jarri erabakiko bait da.

BOTOIA SAKATU AURRETIK

Erromatarren hondamena

Larunbata 15

22.05etan, «Erromatar inperioaren hondamena»

Zuzendaria: Anthony Mann.
Antzezleak: Alec Guinness, James Mason, Shopia Loren, Omar Sharif.

«Ezpatazko gerlarien zikloa» estrainatu berri du ETBk. Bertan, hilaren 15-ean, «Erromatar inperioaren hondamena» izeneko filme amerikarra eskainiko zaigu. 1964 urteko produktu amerikarra, antzezle zerrenda bikaina duen lana da honako hau. James Masonekin batera, izan ere, pantaila erraldoiko bi izar handi ikusteko aukera izango du zinemazaleak: Sophia Loren eta Omar Sharifek bikotea

osatu. Aurrekontu aberatsak eman ohi dituen abantaila guztiakin egina, filma ikusgarria da benetan, eta nahiz eta ohizko topikoak ere ageri diren, tankerako superproduktzioen errakargarritasuna gordetzen du. Suteak, zaldi lasterketak, erronkak, borrokak... denetarik du.

● Otsailak 9

15.40etan, Marrazki bizi-dunak: **«Herensugea eta hartza»**. Sir Oliver B. Bumble, Rommenldan hiriari bizi den pertsonaia bixia da. Hiritik gertu Bumble izeneko gaztelu beldurgarria dago. Inguruetan herensuge izugarri bat agertuko da eta berarekin batera, bazter galdu batean, arraultze txiki bat. Sir Oliver izango da arraultzea aurkitu eta zainduko duena. Handik puska batera «Dexter» izena hartuko duen animalia jaioko da.

● Otsailak 11

22.10etan, Zine gaua: **«Zaldi beltza»**.

Zuzendaria: Carroll Ballard.
Antzezleak: Kelly Reno, Mickey Rooney, Teri Garr, Clarence Muse.

Zihoazen untzia hondoratuta, mutil bat eta zaldi betz bat uharte batera ailegatuko dira. Handik gutxira biak erreskatatuak izango dira eta Estatu Batuetara eramana. Bertan Henry Dailey zaldi entrenatzailea ezagutuko dute. Hortik aurrera lasterketak izango dira bi lagunen bizimodua.

T

elebista-Irratia

Maribel Aizarna: «Informaziorako joera berezkoa dela uste dut»

IKUSITAKOAK
IKUSITA

Piratak

Duela 9 urte hasi zen Maribel ETBn lanean eta ordutik hona informazio zerbitzuetan ibili da lanean. Era guztietako albistegi eta informazio saioetan aritu da orain arte. Orain ETBko gaueko azken albistegia aurkezten dabil eta badu dirudienez esparru honetan jarraitzeko asmoa.

ARGIA. *Beti ibili izan zara albiste zerbitzuetan. Ba al dago horretarako arrazoi berezirik?*

M. AIZARNA. Kazetaritza ikasketak amaitzean ETBn sartu nintzen eta hona iritsi nintzenean albiste zerbitzuetan hasi nintzen eta oraindik ere hemen nabil. Hala ere uste dut informaziorako joera naturala dela,

eta horregatik lan egin dut beti albistegietan.

A. *Gero eta gehiago erabiltzen da eritzi kazetaritza. Zuk zein eritzi duzu honi buruz?*

M.A. Nik uste informazio eta eritzia banatu egin behar direla. Ongi bereizi behar da noiz ari den pertsona bat eritzia ematen edo informazioa eskaintzen. Hala ere

ez naiz interpretazioaren aldekoa; albistegietan berri hutsak eman behar direla uste dut. Baina bestetik argi daukat informazio huts hutsa ematerik ez dagoela.

A. *Zein da informazioaren alorrean dabilzanetatik gehien atsegin duzun pertsona edo saioa?*

M.A. Bertakoen artean ez nuke bat aukeratu nahi, besteak baztertea izango litzatekeelako, eta nik guztiak onartzen ditut. Baina atzerritarren artean Frantziako telebistan asteburuetan albistegiak aurkezten dituen Claire Chazal oso gustoko dut.

A. *Zailtasun berezirik al du gaueko «Gaur Egun» egiteak?*

M.A. Gure kasuan bai. Agian TVEko gaueko albistegia egiteak ez dakar eguerdikoak baino zailtasun handiagorik, baina ETBn bai. Alde batetik albistegirik luzeena da eta egiten den orduan oso jende gutxi dago Iurretan. Bestetik egunero albiste den euskaldun bat lortzea zaila bada, are zailagoa gaueko ordu horietan Iurretaraino ekarri ahal izatea.

Munduko edozein tokitako telebista programazioa ikusi eta pelikulak, marrazki bizidunak, kirolak, albistegiak edota lehiaketa jeneroak ageri diren bezala, bada beste bat, 'talk show' izenekoak. Estudioan sorturiko hizketalditxoan oinarritzen dira aipaturiko telesaioak, beti ere ikus edo entzungarri suerta daitezkeen elementuz apaindua: musika, dantza, majia... Euskal Telebistan ere, 'urriko iraultza' bixamonan, «Begirik kendu gabe» pantailaratzen hasi ziren. Ordutik hona, J. Lizartzak aurkezle modura ondo aritzen dela erakutsi du. Zuzeneko programa batetarako dohaia badu eta hitz jario handikoa izanik edozein motako pertsonaiari aurre egiteko modukoa da. Litekeena da astearte iluntzean telebista euskalduna piztu eta, ez jakitea zer aurkituko duzun, baina ziur egon zaitezke ez dizula digestio txarrik eragingo. Kultur, kirol, lehiaketa, elkarriaketa eta horrelakoxe programen gidoigileak, zoroen pare, gai bila ibiltzen direnean, «Begirik kendu gabe» bezalakoez pirata hutsak suertatzen zaizkie, gai moeta guztiak ikutzen dituztelako.

AITZIBER YARZA
EDORTA ARANA

Liburuak

Liburu mardula eta ondo tajutua

«Nafarroako Bertsolaritza».

Egilea: Pablo Jose Aristorena.

Argitaratzen du: Nafarroako

Gobernuak. 268 orr.

DAKIZUENEZ, hiru gizaseme, hiru bertsozale eta zuzpertzale omendu ditu Euskal Herriko Bertsolari Elkartek aurtengo Bertsolari Egunean: Teodoro Herandorena, Mariano Izeta eta Emile Larre. Hori dela eta, «Nafarroako Bertsolaritza» izenburupean, liburu mardul eta mamitsua plazaratu zaigu Pablo Jose Aristorenaren eskutik, Nafarroako Gobernuaren laguntzarekin.

Nire aipua ez nuke hasi nahi eskaintza moduan datozen hitzok hona zeharrralatu gabe: «Ostatutzarretako anonimatoan ito diren nafar bertsolarier».

Egia handia eta zer pentsatua ematen duen aipamena horixe, izan ere Nafarroako bertsolari askok ilunbeta antzean bizi behar izan du; baina Nafarroan ezezik leku gehiagotan ere izan da koarto ilunean mundualdia eman duen bertsolaririk. Ongietorriak, beraz, Pablo Josek eskaintzen dizkigun argi printza diztirati eta gozagarriak.

Berrehun eta hirurogeitamar orrialdetan banatzen den liburuak honako atalok biltzen ditu bere baitan; nola ez, omenduen biografia llaburra; bertako txapelketak oinarritzat harturik, Nafarroako bertsolaritzaren

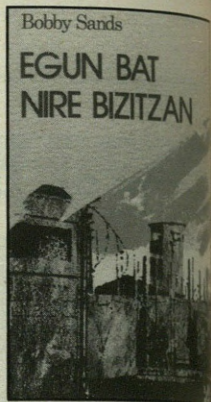
historia, eta Lasarte eta Xalbadorri eskaintako atal baina. Nafarroan pentsatu, handik abiatu eta bertan borobildutako lana dela nik uste. Aurtengo omenduak nortzu ziren kontuan izanik, hauei buruzko argibideak eta bertsoak tartekatzerakoan oreka ongi zaindu da ene iduriz.

Ezin esango dugu Nafarroako bertsolaritzaren historia osoa sartzen denik. Oinarri edo abiapuntutzat hartu beharko da, baina ondoren etor litezkeen lanen erreferentzi puntu ezinbesteko bilakatuko da.

Erizpide guztiz pedagogikoei esker, egoki egituratu eta tajuturik dator liburuak. Ordena eta lan sistematikoa nabari dira. Fotografia eza-gunak dira batzu; beste batzu, ez hainbeste. Baina egokiak bezain esanguratsuak denak ere.

Bertsoen kalitate aldetik ez du batasunik liburuak. Badakigu Nafarroako bertsolari guztiak ez direla izan Xalbador edo Lasarteren mailakoak. Bestalde, bertso asko eta asko txapelketak izanik, ez dago gehiegi eskatzerik. Guztiarekin ere, ez da falta bertso ederrik; ezta barre darizuela utziko zaituzten Narbarte zenaren ateraldirik ere. On dagizuela!

RUFINO IRAOLA

Egilea: Bobby Sands.

Titulua: Egun bat nire

bizitzan. Itzultzailea:

Mitxel Sarasketa.

Argitaratzen du:

Txalapartak. 126 orr.

IRA talde irlandarraren

kidea zen Bobby Sands-

bera eta beste bederatz

lagun heriotzera eram

zituen gose grebari eta

aurretik idatzi zuen lib

hau, gartzelako giroa e

gorabeheren lekuko.

Egilea: Saki.

Titulua: Ipuin kontalaria

Itzultzailea: Karlos

Santisteban. Argitaratzen

du: Gerok. 83 orr.

Saki idazle ingelesak

helduentzat osatu zituen

ipuin oinarri hartuta.

Ingalaterako XIX mende

ikuspegi ironikoa emate

zaigu eta gero, horien

gainean lanik egiteko bida

LANGABETU BAT,

AMAITU DA LANGABEZIA

ZUHAITZ BAT

LANGABEZIA, HORIXE DA GURE AGINTARI ARGIEEN BURUHAUSTE NAGOSIA...

HANBESTE JENDE HORRELA RATEA ARRISKOTSUA DA...!

LANA!

LANA!

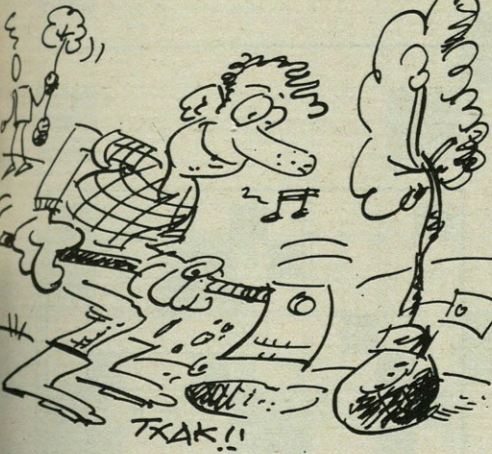
LANA!

LASAI, "LANGABETU BAT, ZUHAITZ BAT" PLANAK SALBATUKO

GAITOI!

"LANGABETU BAKOITZAK ZUHAITZ BAT LANDATUKO DU (AUTORIA ON DOAN HORRE) SOLDATA BATEN TRUKE..."

TXAK!!

"BERE ZUHAITZA ZAINTZEN DUEN BITARTEAN DIETA BAT JASOKO LUKE..."

TORI!

ETA ZUHAITZA HAZI ETA GERO? EH?

OSO ERRAZA

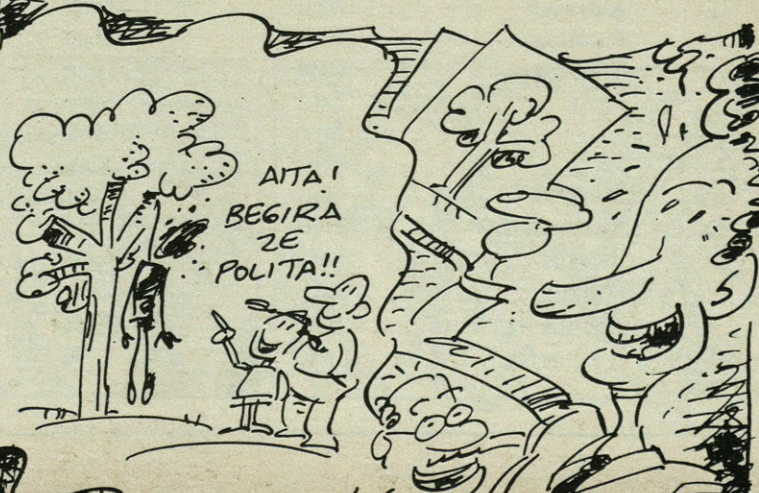
"BA DIETA KENDU ETA PORKULOTA BIDALIKO DITUGU DENAK. ORDUAN BAKOITZAK BERE ZUHAITZEAN URKATUKO DA...FIJO!"

BIZI? ZERTARAKO?

AAAG...

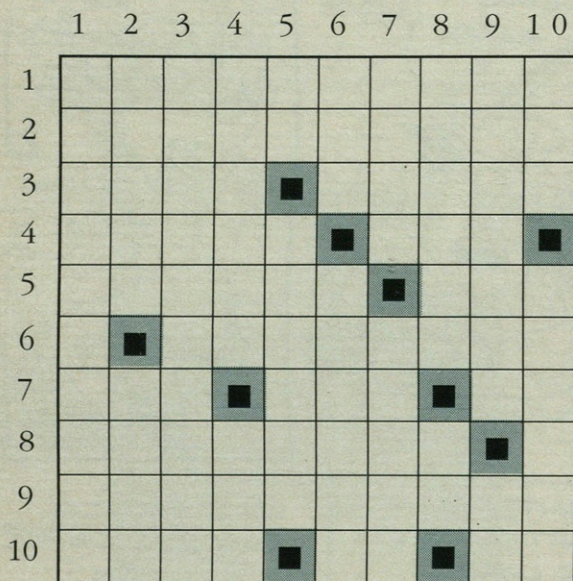
ETA ARAZOA KONPONDUTA. LANGABEZURIK EZ, EKOLOGISTAK POZIK ETA JENDEA DISTRAITUA ZUHAITZEI BEGIRA... JADA PANFLOAK ATERA DITUT INEH-ERAKO!

AITA! BEGIRA ZE POLITA!!

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Edonolako. 2.- Jasanezin. 3.- Lapurdiko herria. Merkatua. 4.- Bizkaieraz, hozki. Gabezia. 5.- Txori poetikoak. Hiru adierazteko aurrizkia. 6.- Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. Puztu, handitu. 7.- Hitz, solas. Bihi, ale. Errepikatuz, hegazti mota. 8.- Gatza duena. Sufrearen sinbolo kimikoa. 9.- Laxokeriak. 12.- Noka, naiz. Lehenengoa. Sortu zaituena.

GOITIK BEHERA: 1.- Zubereraz, larunbat. 2.- Une honetan. Latorrizko ontzia. 3.- Bizkaiko herria. 4.- Iparraldean, maltzurkeria. Ohorezko hitzemande. 5.- sodioaren sinbolo kimikoa. Trebeak, abilak. 6.- Emakume izena. Galera. 7.- Busti. Frantziako txirrinda birari esan ohi zaio. 8.- Hormatu. Gipuzkoako herria. 9.- Katiluak. Alderantziz, masurioaren sinbolo kimikoa. 10.- Zintzoa. Ikusten, ikusketan.

Hitz kateatuak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Gasolina
Karraska
Parekoak
Trapezio

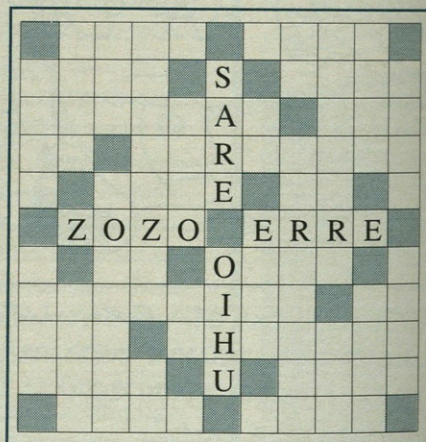
7 letra

Arpanak
Iheskor
Lotsatu
Zigorra

4 letra

Arku
Azal
Bare
Beta
Erne
Eroa
Erre
Gari
Gaur
Heza
Igel
Katu

Laia
Latz
Lege
Luze
Miru
Mota
Nago
Oihu
Orra
Sare
Zira
Zozo

2 letra

Ar
Ez
Ke
Li
Mi
Re
Ti
Zz

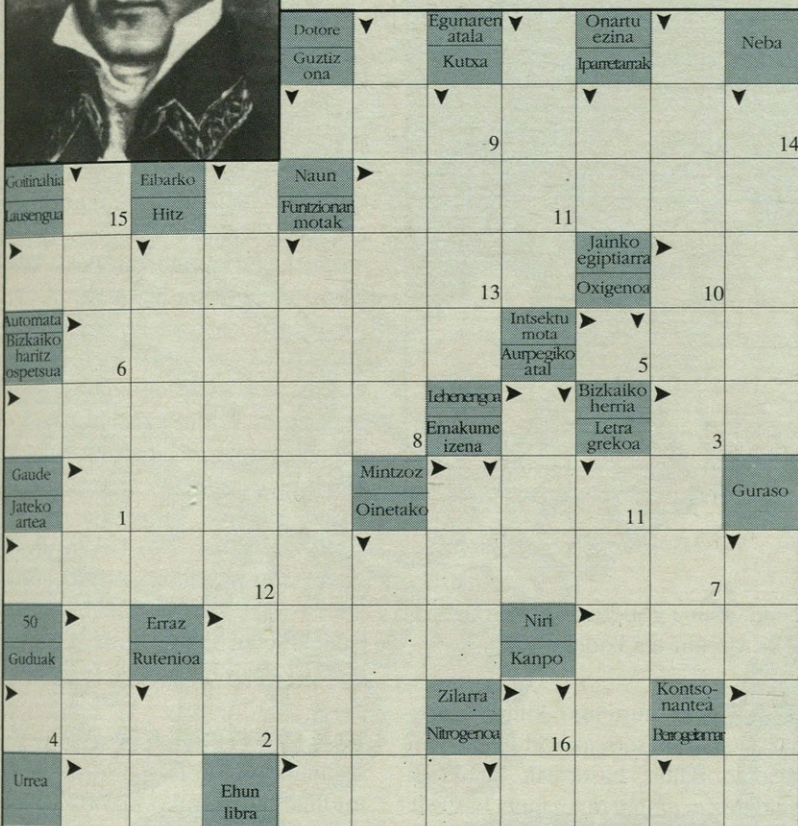
3 letra

Eup
Eza
Gor
Kai

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza
gokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena,
Urzainkin sortu zen gerrilari ospetsu baten izena alegia, ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16

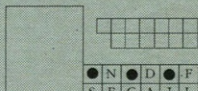
— Hieroglifiko a —

18

Zenbat lagun zaudete hor?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

EZKERESKUIN: 1.- Biztanlegoa. 2.- Alea. Oldar.

3.- Karlos. Are. 4.- Arto. Kalea. 5.- Ira. Gile. K

6.- Landu, dau. 7.- Ak. Orde. Zz. 8.- O. Aldarte

9.- Arrai. D. Ni. 10.- Katramilak.

GOITTK BEHERA: 1.- Bakailaoak. 2.- Ilarrak.

Ra. 3.- Zertan. Art. 4.- Talo. Dolar. 5.- A. O

Gurdia, 6.- Noski, Da. M. 7.- Ll. Alderdi, 8.

Edalea, T. L. 9 - Gare, Uzena, 10 - Oreak, Zaik

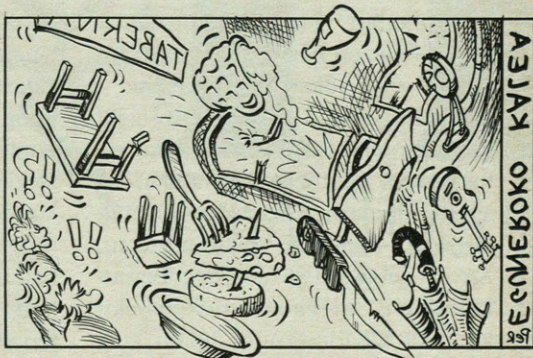
Hieroglifikoa: Baten bat lurpean.

Hitz
Kateatuak

EGUNEROKO KALEA

Рерихи

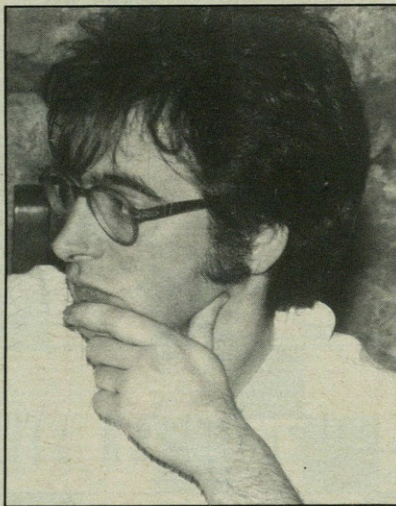
Nora zoazte gorrak?

OTEIZAK harri betea zintzelez hustutakoan sortu zen karraixia, poema, Androkantoa: «Nora zoazte gorrak, oharak aditu gabe?». Arantzazu eraiki zuen gerra osteko barauarotik sortutako belaunaldiak.

Pizkunde eta lorealdirik ezagutu du Euskal Herriko Kulturak geroztik. Baita lehorraldi eta atzerakadarik ere. Euskal Autonomi Elkartearen Jaurlaritzaren gorkeriak eragin du Kultur Kezkaren hazia. Politika bat, norabide bat zehazten duten aurrekontuen aurrean.

Kultur Kezkak lehengo lepotik duela burua esan nahiko zuen Eusko Jaurlaritzako Kultur sailburuak «son los mismos perros con collares diferentes» esan zuenean, gure herrian sortzen diren gizarte ekimenei dien zakur amorrua erakutsiz eta hain esperientzia berri, bitxi eta aberats baten bapatekotasun begibistakoaren aurrean ipurtagerian geratuz. Oso egoera kaxkarrean egon behar du gizon batek, Oteiza aurrena, eta, Nestor Basterretxea, Juanma Bajo Ulloa, Mikel Laboa, Juan Mari Irigoien, Angel Mari Peñakarikano, Esteban Larrañaga eta lau egunen buruan bildutako beste berrehun artista eta kulturgileren Kultur Kezka elkargunea gero, beste arrazoirik eskaini gabe deskalkifikatzeko. Bere burua eta bera eledun duen Jaurlaritzarena deskalkifikatzea baino ez du lortu Joseba Arregik adierazpen horiek.

Are eta gehiago EA, EUE, HB eta PP alderdi politikoak Kultur Kezka elkarguneak agertutako kezkarekin bat agertu direnean Gasteizko Legebiltzarrean izandako elkarriketetan. Are eta gehiago PSE alderdi gobernu-kideak ere, Arregiren aurrekontuekiko bere desadostasuna agertu zue-

I Ñ A K I U R I A

(EGUNKARIAko zuzendariordea)

nean, «baina gobernu-itun bat daukaugu EAJrekin eta badakizue...».

EAEko aurtengo kultur aurrekontuekiko haserreak sortu du Kultur Kezka. Baina haserreak gainezka egin dezan eragin duen tanta besterik ez da izan aurtengoa. Arregi Jaurlaritzan dagoen beste urte sufritu dute antzerki talde, idazle, zinegile, eskultore, aldizkari eta kulturgile orok gobernu ezberdinen subentzio politika arbitrario eta eskas berbera.

Jakina. «Bildotsen isiltasunean» oinarritu du dirulaguntza politika hori. Guggenheim, Expo 92, America y los vascos eta gisako garrantzia dutenak, informatu, esplikatzen eta kulturgileak kontutan hartu gabe erabaki ditu. Mezenazgo, esponsorizazio eta dirulaguntza sistema egokiak antolatu ordez, sagardotegi bateko kupel txiki baten aurrean jarri ditu Kultur sailburuak kulturgileak, txotxean kola egiten eta isilik, basoa hutsik gertatzeko

arriskuan, ondoko kupel handi eta ederrak, «gosez hildako zakur» horiek aldegingindakoan irekitzen zituela. Bere laguntzat.

Eta dirua ez emateko orduan, beti esan ohi du bere lana ez dela EAEn ekoizten den «guztia» laguntzea. Lanturu bera beti: edonork edozer egin eta «subentzioak» eskatzen dituela aurrena. Euskal Herriak behar duen kultur azpiegitura eta nazio gisa Europan zerbait izateko ezinbesteko duen Herri Nortasuna garatzeko ekimenak prestatu, proposatu eta garatu beharrean, kultur-limosnak eman eta megalomania probintzianoaren ametsak garatu ditu Lakuak. Kultur ardura publiko, sozial eta nazionalaren zerbitzuan jarri beharrean dagoen diru-publikoa —egon, bada goena—, EAJren onurarako diren proiektuetan xahutzen da, Andu Lertxundik esan berri duen bezala.

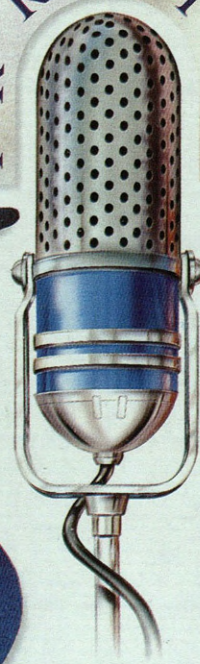
HASERREAK eta kezkak sortutako Kultur Kezkari sormena eta irudimena eskatuko nizkioke, aurrena, «uholde» edo «lurrikara» honek eragindako kalteen inbentarioa egiteaz gain, minimoki alor bakoitza jorratzeko beharrezko diren diruak kontatzeko. Eta ondoren, euskal herritarrok hain beharrezko dugun nortasun kolektiboaren espresio ezberdinak marraztu, zintzelatu, kantatu, filmatu, komunikatu eta eztabaidatzeko.

Kritika, salaketa eta errebindikazioaren ondoren bada ere, ekin egin beharko genioke sakoneko galderari: ze kultur proiektu nahi dugu Euskal Herriarentzat?

Kultur munduak orohar, eta Kultur Kezkak bereziki, badauka zereginik horretan!

URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE

I · R · A · T · I · A

egn

Tfno. (943) 55 47 70

F.M. 103.0

70.000

ENTZULE
EGUNERO

EUSKADI

Gaia

FM